

iu

12

17

73.

Ad simplicem usum

P. Polycarpi S.

1712

V I T Æ
D. N. JESU
CHRISTI

Monoreffaron Evangelicum,
QUOD

Ex quatuor Evangelista-
rum verbis ad unum Myfterium
pertinentibus, pro Sacrarum Medita-
tionum Materia, in fingulos totius anni dies
contexuit, ac distribuit, & olim
edidit

P. GEORGIUS HESERUS,
è Societate JESU,

Nunc verò

Alma ac Venerabilis Sodalitas
Major

SUB TITULO

VERBI INCARNATI,
ET

B.M. V. Annuntiatae in Col-
legio Societ. JESU Græcii erecta
DD. Sodalibus in Xenium Anni
M. DCC. XI. offert,

GRÆCII, apud Hæredes Widmanstadii.

981390

PRÆFATIO.

De Nomine, Divisione, & usu
hujus Libelli.

Librum hunc Monotestaron appel-
lare placuit, eam ob causam, quod
in eo unus è quatuor sacrosanctis Evan-
geliis depromptus Vita, Miraculorum,
Doctrina, Passionis ac Resurrectionis D.N.
JESU Christi contextus non aliis, quam
ipsis Evangelistarum verbis proponatur.

Dividitur in partes septem, in qua-
rum prima Ortus, infantia, & vita Chri-
sti ad annum usque trigesimum:

Secunda, Acta præcipua Christi ab
anno trigesimo:

Tertia, Miracula circa agros facta:

Quarta, Doctrina Christi per Parabo-
las proposita:

Quinta, Didagmata seu Documenta
præcipua à Christo verbis propriis & cla-
ris data:

Sexta, Passio Christi:

Septima, Vita gloriosa ejusdem continetur.

Uſus & utilitas hujus opusculi eſt multiplex. 1. Servit pro accuratiore & ſolidiore, quàm vulgus habet, ac ex ipsis fontibus petita notitia Vitæ Chriſti & ipſius Evangelii. Quæ notitia cùm tantò quemque magis deceat, quantò aliis ſcientiis magis eſt excultus, ne dum intimè novit alias litteras, de eo, qui eſt A. & Ω. non majorem, quàm rude vulgus, habeat notitiam: hic libellus competentem erudito Chriſtiano de Chriſto dabit eruditionem, eamque ex hoc ipſo capite, quòd ex quatuor Evangeliiſ faciat unum contextum, magis clarum, quàm ſi Evangelista ſinguli ſeorsim legerentur. Unde non hiſ ſolum, qui Sacra Biblia non habent, utiliſſimus, ſed & illis, qui habent, valde commodus eſt libellus iſte pro ſolidiore intelligentia SS. Evangeliorum. 2. Ut autem fructus tantò uberius ex lectione hujus Monoteſſari percipiatur, ſuadetur non tantum hiſ, qui Eccleſiaſtici actu aut futuri ſunt, verum & omnibus aliis, ut

PRÆFATIO

non contenti lectione, etiam memoria aliqua mandent, quæ pro discursibus spiritualibus tum publicis tum privatis, præcipuè si se occasio offerat cum hæreticis conversandi, usui esse possunt, ne aliqui Catholici cateroquin eruditi (etiam in Saceris) subinde ipso opere prodant, quòd minus in Evangelio sint versati, quàm quidam ferè amusi ex his, qui se Evangelicos vocant. Utilis ergo est libellus iste pro illuminando intellectu. Verùm non est hic terminus intentionis nostræ, ut formemus lectores eruditos, sed ut Sanctos & JESU-Vitæ imitatores. Hinc 3. suadet, ut quotidie ex hoc libello fiat brevis lectio spiritualis, ut per annum totus absolvatur; qua ipsa de causa in totidem, quot in anno dies sunt, lectiones seu considerationes est divisus. Potest autem, ut mysteria aliquantum tempori concordent, lectio primæ Partis inchoari in medio mensis Decembris, & continuari usque ad Dominicam proximam ante Septuagesimam, quâ si inchoëtur Pars sexta, & quotidie una de Passione Christi lectio fiat,

PRÆFATIO.

fiat, ad Pascha finiatur hac Pars, cui succedere potest Pars septima, & hac finita lectio potest reassumi ex prima vel secunda Parte, ubi nimirum ante Septuagesimam fuerat interrupta, & continuari per reliquas partes iterum usque ad medium Decembris. 4. Optandum autem, ut non solum quotidiana lectio, sed potius consideratio & meditatio fiat ex hoc libello. Quod cur non saltem semel per quadrantem horæ quavis hebdomadâ, aut in Quadragesima quotidie fieri posset, juxta Formulam infra ponendam? Hoc certe omnibus impense commendatur, ut lectio non sit purè speculativa & scientifica, sed ad pios voluntatis affectus, & practicam Christi imitationem dirigatur; quid enim prodest alta de Christo scire & disputare, si careas humilitate, unde Christo displiceas? si scires totum Evangelium, exterius & interius, quid totum prodesset sine charitate Dei & gratiâ? 5. Adhiberi etiam potest hic libellus pro oratione vocali Corona Domini aut Domina Nostra, si nimirum ante quamlibet Decadem

PRÆFATIO.

dem seu stropham aliquod punctum seu
 Mysterium ex vita Christi legatur, & in-
 ter vocalem orationē mente expendatur.
 Vel possunt Mysteria sic dividi, ut ad sin-
 gula Patet & Ave novum Mysterium
 recolatur. 6. Demum si notus & devotissi-
 mus ille de Imitatione Christi libellus di-
 gnus censetur, qui quotidie legatur, &
 in rebus dubiis pro directore, in adversis
 pro consolatore, in omnibus casibus pro
 fidelissimo monitore & amico habeatur
 & audiatur, quantò magis id ab hoc Fon-
 te, quàm ab illo rivulo petendum & spe-
 randum est? nam Doctrina Christi
 (verba sunt ipsius laudati libelli) omnes
 Doctrinas Sanctorum præcellit: & qui
 Spiritum haberet, absconditum ibi
 manna inveniret; sed contingit, quòd
 multi ex frequenti auditu Evangelii
 parvum desiderium sentiunt, quia Spi-
 ritum Christi non habent. lib. I. c. I.
 Summum igitur studium nostrum sit
 (ita concludamus cum eodē Asceta) in Vi-
 ta Jesu Christi meditari. Pro quo ad-
 hiberi potest sequens

Formula Orationis præparatoria

Ante Meditationem.

Domine JESU Christe, Magister bone, qui animas ad te venientes sapientissimè erudis, & ex sapida cognitione ad sanctitatis amorem & experimentum provehis: illumina oculos mentis meæ, & vires cordis mei roboras, ut legis tuæ Mysteria dulciora super mel & favyum, intellectu gustem, & voluntatis affectu in meam conversationem, morésque transfundam. Revela Domine Deus oculos meos, & considerabo mirabilia de lege tua: ut illa considerata me afficiant, & meditata me moveant, & ad tui amorem, vitæque emendationem alliciant. Qui vivis & regnas in sæcula sæculorum,

Post Meditationem.

Formula devotionis ad Christum Dominum, propria Congregationis Majoris Gracensis sub Titulo Verbi Incarnati, & B. M. V. Annuntiatae.

Domine JESU Christe, candor lucis æternæ, Verbum Patris & imago bonitatis illius, qui nobis in salutis acie periculosissima positus via, veritas, & vita factus es: Ego N. confusus auxilio gratiæ tuæ, & Patrocinio DEI paræ Virginis, Sanctorúmque omnium firmo proposito statuo me pro conditione statûs & virium mearum inhæsurum impressis à te vestigiis

giis Charitatis, Humilitatis, Prudentiæ, Magnanimitatis, Pietatis, & virtutum aliarum, prout ex tua veritate & Catholica fide hauriuntur, ut tuo munere unus spiritus fit meus & tuus, & una vita, ad gloriam & regnum Patris tui in me & aliis propagandum, Tu, Clemētissime Deus, memor esto creaturæ tuæ, quàm proprio sanguine redemisti, & qui me, ut hoc firmiter proponerem, induxisti, tribue per Passionis tuæ meritum, ut hoc ipsum secundum beneplacitum tuum constanter ad beatum exitum perducam. Qui vivis & regnas cum Deo Patre in unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia secula seculorum, Amen.

*Formula Devotionis ad Beatam Virginem
MARIAM communis omnibus Sodalibus
Marianis.*

Sancta Maria, Mater Dei, & Virgo, ego N. te hodie in Dominam, Patronam & Advocatam eligo, firmiterque statuo ac propono, me nunquam te derelicturum, neque contra te unquam aliquid dicturum aut facturum, neque permissurum, ut à meis subditis aliquid contra tuum honorem unquam agatur. Obsecro te igitur, suscipe me in servum perpetuum, ad-
sus mihi in actionibus omnibus meis, nec
me deseras in hora mortis meæ.

A M E N,

V I T Æ
D. N. JESU CHRISTI
Monotessaron Evangelicum.

P A R S I.

Christi ortum, infantiam, pueritiam, & reliquam vitam usque ad annum aetatis trigessimum complectens.

ADHORTATIO.

Summum studium nostrum sit, in Vita JESU Christi meditari. *Thom. à Kemp. l. i. c. i. §. i.*

I. *Gabriel Legatus DEI ad MARIAM Virginem.*

I. Iffus est Angelus Gabriel à DEO in civitatem Galilææ, cui nomen Nazareth, ad Virginem desponsatam viro, cui nomen erat Joseph,

de domo David, & nomen Virginis MARIA.

Luc. 1. v. 26. 27. II. Et ingressus Angelus

ad eam dixit: Ave gratiâ plena: Dominus tecum: Benedicta tu in mulieribus, *L. 1. v. 28.*

III. Quæ cum audisset, turbata est in sermone ejus, & cogitabat, qualis esset ista salutatio.

Luc. 1. v. 29.

2. *Gabriel mysterium Incarnationis explicat MARIÆ.*

I. **E**xit Angelus ei: Ne timeas MARIA, inve-

invenisti enim gratiam apud DEum. Ecce concipies in utero, & paries filium, & vocabis nomen ejus JESUM. Hic erit magnus, & Filius Altissimi vocabitur: & dabit illi Dominus Deus sedem David Patris ejus: & regnabit in domo Jacob in æternum, & regni ejus non erit finis.

Luc. 1. v. 30. 31. 32. 33. II. Dixit autem MARIA ad Angelum: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? *Luc. 1. v. 34.*

III. Et respondens Angelus dixit ei: Spiritus Sanctus superveniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideoque & quod nascetur ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei, *L. 1. v. 35.*

3. Gabriel miraculum miraculo confirmat. Virgo consentit. Concipitur Christus.

I. **E**Cce Elisabeth cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua: & hic mensis sextus est illi, quæ vocatur sterilis: quia non erit impossibile apud DEum omne verbum, *Luc. 1. v. 36, 37.* II. Dixit autem MARIA: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum, *Luc. 1. v. 38.*

III. Et Verbum caro factum est, & habitavit in nobis, *Jo. 1. v. 14.* Et discessit ab illa Angelus, *Luc. 1. v. 38.*

4. MARIA visitat Elisabetham.

I. **E**Xurgens autem MARIA in diebus illis, abiit in montana cum festinatione, in civitatem Juda. *Luc. 1. v. 39.* II. Et intravit in domum Zachariæ, & salutavit Elisabeth. *Luc. 1. v. 40.* III. Et factum est, ut audivit

salutationem **MARIÆ** Elisabeth, exultavit infans in utero ejus: & repleta est Spiritu Sancto Elisabeth, *Luc. 1. v. 41.*

5. *Elisabeth* **MARIAM** laudibus extollit.

I, **R**epleta est Spiritu Sancto Elisabeth: & exclamavit voce magnâ, & dixit: Benedicta tu inter mulieres, & Benedictus fructus ventris tui. Et unde hoc mihi, ut veniat Mater Domini mei ad me? *Luc. 1. v. 41. 42. 43.*

II. Ecce enim ut facta est vox salutationis tuæ in auribus meis, exultavit in gaudio infans in utero meo, *Luc. 1. v. 44.* III. Beata, quæ credidisti, quoniam perficientur ea, quæ dicta sunt tibi à Domino, *Luc. 1. v. 45.* IV. Et ait **MARIA**: Magnificat anima mea Dominum, &c. *Luc. 1. v. 46.* Mansit autem **MARIA** cum illa quasi mensibus tribus, & reversa est in domum suam, *Luc. 1. v. 56.*

6. *Joseph ab Angelo de divino Virginis conceptus admonetur.*

I, **C**um esset desponsata Mater **JESU MARIÆ** Joseph, antequam convenirent, inventa est in utero habens de Spiritu Sancto, *Matth. 1. v. 18.* II. Joseph autem vir ejus, cum esset justus, & nollet eam traducere, voluit occultè dimittere eam. *Matth. 1. v. 19.* III. Hæc autem eo cogitante, ecce Angelus Domini apparuit in somnis ei, dicens: Joseph fili David, noli timere accipere **MARIAM** conjugem

jugem tuam: quod senim in ea natum est, de Spiritu Sancto est, *Matth. 1. v. 20.* IV. Pariet autem filium: & vocabis nomen ejus JESUM: ipse enim salvum faciet populum suum à peccatis eorum, *Matth. 1. v. 21.*

7. *Joseph accipit MARIAM conjugem suam.*

I. **H**OC autem totum factum est, ut adimpleretur, quod dictum est à Domino per Prophetam dicentem: Ecce Virgo in utero habebit, & pariet filium: & vocabunt nomen ejus Emmanuel: quod est interpretatum Nobiscum DEUS, *Matth. 1. v. 22. 23.* II. Exurgens autem Joseph à somno, fecit, sicut præcepit ei Angelus Domini, & accepit conjugem suam, *Mt 1, v. 24.* III. Et non cognoscebat eam, donec peperit filium suum primogenitum: & vocavit nomen ejus JESUM, *Matth. 1. v. 25.*

8. *Joseph cum MARIA conjugē suā proficiscitur Betlehem.*

I. **F**ACTUM est autem in diebus illis, exiit edictum à Cæsare Augusto, ut describeretur universus orbis. Hæc descriptio prima facta est à præside Syriæ Cyrino. *Luc. 2. v. 1. 2.* II. Et ibant omnes ut profiterentur singuli in suam civitatem. *L. 2. v. 3.* III. Ascendit autem & Joseph à Galilza, de civitate Nazareth, in Judziam, in civitatem David, quæ vocatur **Bethlehem**; eo quod esset de domo & familia

David, ut profiteretur cum MARIA desponsata sibi uxore prægnante. *Luc. 2. v. 4. 5.*

9. *Christus in Bethlehemi nascitur.*

I. **F**Actum est autem, cum essent ibi, impleti sunt dies, ut pareret. *Luc. 2. v. 6.*

II. Et peperit filium suum primogenitum. *Luc. 2. v. 7.*

III. Et pannis eum involvit, & reclinavit eum in præsepio: quia non erat eis locus in diversorio. *Luc. 2. v. 7.*

10. *Christus in Bethlehemi natus nunciatur ab Angelo pastoribus.*

I. **E**T pastores erant in regione eadem vigilantes, & custodientes vigilias noctis super gregem suum. Et ecce Angelus Domini stetit juxta illos, & claritas Dei circumfulsit illos, & timuerunt timore magno. *Luc. 2. v. 8. 9.*

II. Et dixit illis Angelus: Nolite timere: ecce enim Evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo: quia natus est vobis hodie Salvator, quia est Christus Dominus, in civitate David. Et hoc vobis signum: Invenietis infantem pannis involutum, & positum in præsepio. *L. 2. v. 10. 11. 12.* III. Et subito facta est cum Angelo multitudo militiæ cœlestis, laudantium Deum, & dicentium: Gloria in Altissimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. *Luc. 2. v. 13. 14.*

II. *De adventu pastorum in stabulum.*

I. **E**T factum est, ut discesserunt ab eis Angeli in cœlum: pastores loquebantur

ad invicem: Transeamus usque Bethlehem, & videamus hoc verbum, quod factum est, quod Dominus ostendit nobis. *Luc. 2. v. 15.* II. Et venerunt festinantes: & invenerunt **MARIAM**, & Joseph, & infantem positum in præsepio. Videntes autem cognoverunt de verbo, quod dictum erat illis de puero hoc. *Luc. 2. v. 16. 17.* III. Et omnes, qui audierunt, mirati sunt: & de his, quæ dicta erant à pastoribus ad ipsos. **MARIA** autem conservabat omnia verba hæc, conferens in corde suo. *Luc. 2. v. 18. 19.* IV. Et reversi sunt pastores glorificantes & laudantes Deum, in omnibus quæ audierant & viderant, sicut dictum est ad illos, *Luc. 2. v. 20.*

12. De circumcissione Domini.

I. **P**ostquam consummati sunt dies octo, ut circumcideretur puer: vocatum est nomen ejus **JESUS**, quod vocatum est ab Angelo priùs quàm in utero conciperetur. *Luc. 2. v. 21.*

13. De adventu Magorum Hierosolymam.

I. **C**um natus esset **JESUS** in Bethlehem Juda in diebus Herodis Regis, ecce Magi ab Oriente venerunt Hierosolymam, dicentes: ubi est, qui natus est Rex Judæorum? vidimus enim stellam ejus in Oriente, & venimus adorare eum. *Matth. 2. v. 1. 2.* II. Audiens autem Herodes Rex, turbatus est, & omnis Hierosolyma cum illo. Et congregans omnes

omnes principes sacerdotum, & Scribas populi, sciscitabatur ab eis, ubi Christus nasceretur. *Matth. 2. v. 3 4.* III. At illi dixerunt ei: In Bethlehem Judæ: Sic enim scriptum est per Prophetam: Et tu Bethlehem terra Juda, nequaquam minima es in principibus Juda: ex te enim exiet dux, qui regat populum meum Israël. *Matth. 2. v. 5. 6.*

14. *De adventu Magorum in Bethlehem.*

I. **T**unc Herodes, clam vocatis Magis, diligenter didicit ab eis tempus stellæ, quæ apparuit eis: & mittens illos in Bethlehem, dixit: Ite, & interrogate diligenter de puero: & cum inveneritis, renunciate mihi, ut & ego veniens adorem eum. *Matth. 2. v. 7. 8.*
 II. Qui cum audissent regem, abierunt. Et ecce stella, quam viderant in Oriente, antecedebat eos, usque dum veniens staret supra, ubi erat puer. Videntes autem stellam, gavisi sunt gaudio magno valdè. *Matth. 2. v. 9. 10.*
 III. Et intrantes domum, invenerunt puerum cum MARIA Matre ejus, & procidentes adoraverunt eum: & apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham. *Matth. 2. v. 11.* IV. Et responso accepto in somnis, ne redirent ad Herodem, per aliam viam reversi sunt in regionem suam. *Matth. 2. v. 12.*

15. *Christus in templo presentatur.*

I. **P**ostquam impleti sunt dies purificationis

MARIÆ secundum legem Moyſi, tulerunt illum in Jeruſalem, ut ſiſterent eum Domino.

LUC. 2. v. 22. II. (Sicut ſcriptum eſt in lege Domini: Quia omne maſculinum adaperiens vulvam, ſanctum Domino vocabitur.) *LUC. 2. v. 23.* III. Et ut darent hoſtiam, ſecundum quod dictum eſt in lege Domini, par turturum, aut duos pullos columbarum. *LUC. 2. v. 24.*

16. Simeon excitus Spiritu Sancto venit in templum

I. **E**T ecce homo erat in Jeruſalem, cui nomen Simeon, & homo iſte juſtus, & timoratus, expectans conſolationem Iſraël, & Spiritus Sanctus erat in eo. Et reſponſum acceperat à Spiritu Sancto, non viſurum ſe mortem, niſi prius videret Chriſtum Domini. *LUC. 2. v. 25. 26.* II. Et venit in ſpiritu in templum. Et cum inducerent puerum Jeſum parentes ejus, ut facerent ſecundum conſuetudinem legis pro eo: & ipſe accepit eum in ulnas ſuas, & benedixit Deum. *LUC. 2. v. 27. 28.* III. Et dixit: Nunc dimittis ſervum tuum, Domine, ſecundum verbum tuum in pace: Quia viderunt oculi mei ſalutare tuum, quod paraffi ante faciem omnium populorum; Lumen ad revelationem gentium, & gloriam plebis tuæ Iſraël. *LUC. 2. v. 29. 30. 31. 32.*

17. Simeon de Chriſto vaticinatur.

I. **E**T erat Pater ejus & Mater mirantes ſuper his, quæ dicebantur de illo. *LUC. 2. v. 33.*

2. Et

II. Et benedixit illis Simeon, & dixit ad MARIAM Matrem ejus: Ecce positus est hic in ruina, & in resurrectionem multorum in Israël, & in signum, cui contradicetur. *Luc. 2. v. 34.*

III. Et tuam ipsius animam pertransibit gladius, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes. *Luc. 2. v. 35.*

18. *Anna Prophetissa Christum in templo prædicat.*

I. **E**Rat Anna Prophetissa, filia Phanuel, de tribu Aser: hæc processerat in diebus multis, & vixerat cum viro suo annis septem à virginitate sua. *Luc. 2. v. 36.*

II. Et hæc vidua usque ad annos octoginta quatuor: quæ non discedebat de templo, jejuniis & obsecrationibus serviens nocte ac die. *Luc. 2. v. 37.*

III. Et hæc, ipsâ horâ superveniens, confitebatur Domino: & loquebatur de illo omnibus, qui expectabant redemptionem Israël. *Luc. 2. v. 38.*

IV. Et ut perfecerunt omnia secundum legem Domini, reversi sunt in Galilæam, in civitatem suam Nazareth. *Luc. 2. v. 39.*

19. *Indicatur ab Angelo fuga in Ægyptum.*

I. **E**Cce Angelus Domini apparuit in somnis Joseph, dicens: Surge, & accipe puerum, & Matrem ejus, & fuge in Ægyptum: & esto ibi, usque dum dicam tibi. Futurum est enim, ut Herodes quærat puerum ad perdendum eum. *Matth. 2. v. 13.*

furgens, accepit puerum, & Matrem ejus nocte, & secessit in Ægyptum: & erat ibi usque ad obitum Herodis, *Matth. 2. v. 14. 15.* III. Ut adimpleretur, quod dictum est à Domino per Prophetam dicentem: Ex Ægypto vocavi filium meum, *Matth. 2. v. 15.*

20. *Cades innocentium pro Christo
Martyrum.*

I. **T**unc Herodes videns, quoniam illusus esset à Magis, iratus est valdè, *Matth. 2. v. 16.* II. Et mittens occidit omnes pue-ros, qui erant in Bethlehem, & in omnibus finibus ejus, à bimatu & infra, secundum tempus, quod exquisierat à Magis, *Matth. 2. v. 16.* III. Tunc adimpletum est, quod dictum est per Jeremiam Prophetam dicentem: Vox in Rama audita est, ploratus & ululatus multus: Rachel plorans filios suos, & noluit consolari, quia non sunt, *Matth. 2. v. 17. 18.*

21. *JESUS Angeli monitu revocatur
ab exilio.*

I. **D**efuncto autem Herode, ecce Angelus Domini apparuit in somnis Joseph in Ægypto, dicens: Surge, & accipe puerum, & Matrem ejus, & vade in terram Israël: defuncti sunt enim, qui quærebant animam pueri, *Matth. 2. v. 19, 20.* II. Qui consurgens, accepit puerum, & Matrem ejus, & venit in terram Israël. Audiens autem, quòd Archelaus regnaret in Judæa pro Herode patre suo, ti-

muit illò ire: & admonitus in somnis, secessit in partes Galilææ, *Mat. 2. v. 21, 22.* III. Et veniens habitavit in civitate, quæ vocatur Nazareth: ut adimpleretur, quod dictum est per Prophetas: Quoniam Nazaræus vocabitur. *Matth. 2. v. 23.* IV. Puer autem crescebat, & confortabatur, plenus sapientiâ: & gratia Dei erat in illo. *Luc. 2. v. 40.*

22. *JESUS duodennis, insciis parentibus, manet Hierosolymæ.*

I. **I**Bant parentes ejus per omnes annos in Jerusaleme, in die solemni Paschæ. *Luc. 2. v. 41.* II. Et cùm factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis Jerosolymam secundùm consuetudinem diei festi, consummatisque diebus, cùm redirent, remansit puer Jesus in Jerusalem, & non cognoverunt parentes ejus. *Luc. 2. v. 42, 43.* III. Existimantes autem, illum esse in comitatu, venerunt iter diei, & requirebant eum inter cognatos, & notos. Et non inventes, regressi sunt in Jerusalem, requirentes eum. *Luc. 2. v. 44, 45.*

23. *JESUS post triduum inventus in templo.*

I. **E**T factum est, post triduum invenerunt illum in templo sedentem in medio doctorum, audientem illos, & interrogantem eos. Stupebant autem omnes, qui eum audiebant, super prudentia & responsis ejus. *Luc. 2. v. 46, 47.* II. Et videntes admirati sunt.

Et dixit Mater ejus ad illum: Fili, quid fecisti nobis sic? ecce Pater tuus & ego dolentes quærebamuste. Et ait ad illos: Quid est, quòd me quærebatis? nesciebatis, quia in his, quæ Parris mei sunt, oportet me esse? *Luc. 2. v. 48. 49.* III. Et ipsi non intellexerunt verbum, quod locutus est ad eos. Et descendit cum eis, & venit Nazareth, *Luc. 2. v. 50. 51.* Et Mater ejus conservabat omnia verba hæc in corde suo, *Luc. 2. v. 51.*

24. *De vita Christi ab anno ætatis duodecimo usque ad trigésimum.*

I. **D**escendit cum eis, (Joseph & MARIA) & venit Nazareth: & erat subditus illis, *L. 2. v. 51.* II. Et JESUS proficiebat sapientiâ, & ætate, & gratiâ apud Deum & homines, *L. 2. v. 52.* III. JESUS facto Sabbato cœpit in Synagoga docere: & multi audientes admirabantur in doctrina ejus, dicentes: Unde huic hæc omnia? & quæ est sapientia, quæ data est illi; & virtutes tales, quæ per manus ejus efficiuntur? Nõne hic est faber, filius MARIE? *Marc. 6 v. 2. 3.* Unde patet, illum exercuisse artem fabrilem.

25. *Genealogia D. N. JESU Christi.*

Liber generationis JESU Christi filii David, filii Abraham, *Matth. 1. v. 1.*

Tessaradecadis primæ Progenitores sunt:

- 1, Abraham, 2, Isaac, 3, Jacob, 4, Judas,
5, Pha-

5. Phares. 6. Efron. 7. Aram. 8. Aminadab. 9. Naasson. 10. Salmon. 11. Booz. 12. Obed. 13. Jesse. 14. David Rex. Omnes generationes ab Abraham usque ad David, generationes quatuordecim. *Matth. 1. v. 17.*

Tessaradecadis secunda Progenitores.

1. Salomon. 2. Roboam. 3. Abias. 4. Asa. 5. Josaphat. 6. Joram. 7. Ozias. 8. Joatham. 9. Achaz. 10. Ezechias. 11. Manasses. 12. Amon. 13. Josias. 14. Jechonias. Omnes generationes à David usque ad transmigratiōnem Babylonis, generationes quatuordecim, *Matth. 1. v. 17.*

Tessaradecadis tertia Progenitores.

1. Jechonias. 2. Salathiel. 3. Zorobabel. 4. Abiud. 5. Eliacim. 6. Azor. 7. Sadoc. 8. Achim. 9. Eliud. 10. Eleazar. 11. Mathan. 12. Jacob. 13. Joseph vir MARIE, de qua natus est 14. JESUS, qui vocatur Christus. Omnes generationes à transmigratiōne Babylonis usque ad Christum, generationes quatuordecim, *Matth. 1. v. 17.*

ANNOTATIO.

De numero trium harum Tessaradecadum, videatur Barradius Tom. 1. l. 5. c. 19. med. cum solutione difficultatum.

Notetur etiam, quod Evangelista satis habuerit demonstrasse, Virginem quoque ex eadem, qua David, tribu ortum duxisse: propterea, quod lege sanciretur, ut matrimonia ex eadem tribu existerent.

V I T Æ

D. N. JESU CHRISTI

Monotessaron Evangelicum

P A R S I I.

*Continens acta præcipua D. N. JESU
Christi ab Anno ætatis vigesimo.*

ADHORTATIO.

Qui sequitur me, non ambulat in tenebris: dicit Dominus. Hæc sunt verba Christi, quibus admonemur, quatenus vitam ejus & mores imitemur, si velimus veraciter illuminari, & ab omni cæcitate cordis liberari. *Thomas à Kemp. l. 1. de imitatione Christi c. 1. §. 1.*

26. *Christus venit ad Joannem ab eo
Baptizandus.*

L. ET factum est: in diebus illis venit Jesus Nazareth Galilææ. *Marc. 1. v. 9.* In Jordanem, ad Joannem, ut baptizaretur ab eo. *Matth. 3. v. 13.* II. Joannes autem prohibebat eum, dicens: Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me? *Matth. 3. v. 14.* III. Respondens autem Jesus, dixit ei: Sine modò: sic enim decet nos implere omnem justitiam. Tunc dimisit eum, *Matth. 3. v. 15.* IV. Et baptizatus est Jesus à Joanne in Jordane, *Marc. 1. v. 9.*

27. *Quæ in hoc Baptismo evenerint
mirabilia.*

I. **B**aptizatus autem JESUS, confestim ascendit de aqua: & ecce aperti sunt ei cœli. *Matth. 3. v. 16.* Factum est autem, cùm baptizaretur omnis populus, & JESU baptizato, & orante, apertum est cœlum. *Luc. 3. v. 21.* Et vidit cœlos apertos. *Marc. 1. v. 10.* II. Et descendit Spiritus Sanctus corporali specie sicut columba in ipsum. *Luc. 3. v. 22.* Et vidit spiritum Dei descendantem sicut columbam, & venientem super se: *Matth. 3. v. 16.* Et manentem in ipso. *Marc. 1. v. 10.* III. Et ecce vox de cœlis, dicens: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui. *Matth. 3. v. 17.* Et vox facta est de cœlis: Tu es filius meus dilectus, in te complacui. *Marc. 1. v. 11.* In te complacui mihi. *Luc. 3. v. 22.* IV. Et ipse JESUS erat incipiens quasi annorum triginta. *Luc. 3. v. 23.*

28. *Christi quadragintadiale jejunium
in deserto.*

I. **J**ESUS autem plenus Spiritu Sancto regressus est à Jordane: & agebatur à Spiritu in desertum diebus quadraginta. *Luc. 4. v. 1, 2.* Tunc JESUS ductus est in desertum à Spiritu, ut tentaretur à diabolo. *Matth. 4. v. 1, 2.* Statim Spiritus expulit eum in desertum. *Marc. 1: v. 12.* II. Et erat in deserto quadraginta diebus, & quadraginta noctibus: & tentabatur à
Sata-

Satana: eratque cum bestiis. *Marc. 1. v. 13.*
 Et nihil manducavit in diebus illis. *Luc. 4. v. 2.*
 III. Et cum jejunasset quadraginta diebus, &
 quadraginta noctibus, postea esuriit. *Matth. 4.*
v. 2. Consummatis illis, esuriit. *Luc. 4. v. 2.*

29. *Christus ter à diabolo tentatus
 vincit.*

I. **E**T accedens tentator (Satanas, *Marc. 1.*
v. 13. Diabolus, *Luc. 4. v. 3.*) dixit ei:
 Si filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant.
 Qui respondens dixit: Scriptum est: Non in
 solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod
 procedit de ore Dei. *Matth. 4. v. 3. 4. Luc. 4.*
v. 3. 4. II. Tunc assumpsit eum diabolus in
 sanctam civitatem, (duxit illum in Jerusalem,
Luc. 4. v. 9.) & statuit eum super pinnaculum
 templi, & dixit ei: Si filius Dei es, mitte te
 hinc deorsum. Scriptum est enim: Quia An-
 gelis suis mandavit de te, ut conservent te, &
 in manibus tollent te, ne forte offendas ad la-
 pidem pedem tuum. Ait illi Jesus: Rursum
 scriptum est: Non tentabis Dominum Deum
 tuum. *Matth. 4. v. 5. 6. 7. Luc. 4. v. 9. 10. 11. 12.*
 III. Iterum assumpsit (duxit, *L. 4. v. 13.*) eum
 diabolus in montem excelsum valdè: & osten-
 dit ei omnia regna mundi, & gloriam eorum,
Matth. 4. v. 8. Ostendit illi omnia regna or-
 bis terræ in momento temporis. *Luc. 4. v. 5.*
 Et ait illi: Tibi dabo potestatem hanc univer-
 sam, & gloriam illorum, quia mihi tradita
 sunt;

junt; & cui volo, do illa. Tu ergo si adoraveris coram me, erunt tua omnia. *Luc. 4. v. 6, 7.* Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me, *Matth. 4. v. 9.* Tunc dicit ei JESUS: Vade Satana: Scriptum est enim: Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli servies, *Matth. 4. v. 10. L. 4. v. 8.* IV. Tunc reliquit eum diabolus, *Matth. 4. v. 11.* Consummatâ omnitentatione, diabolus recessit ab illo, usque ad tempus, *Luc. 4. v. 13.* Et ecce Angeli accesserunt, & ministrabant ei, *Matth. 4. v. 11. Marc. 1. v. 13.* V. Et regressus est JESUS in virtute Spiritûs in Galilæam, & fama exiit per universam regionem de illo. Et ipse docebat in Synagogis eorum, & magnificabatur ab omnibus, *Luc. 4. v. 14. 15.*

30. *De prima vocatione Andrea, ad solam quandam Christi vocitiam.*

I. **S**Tabat Joannes, & ex discipulis ejus duo, Et respiciens JESUM ambulantiem, dicit: Ecce agnus Dei. Et audierunt eum duo discipuli loquentem, & secuti sunt JESUM. *Joan. 1. v. 35. 36. 37.* II. Conversus autem JESUS, & videns eos sequentes se, dicit eis: Quid queritis? Qui dixerunt ei: Rabbi, (quod dicitur interpretatum Magister) ubi habitas? Dicit eis: Venite, & videte. *Joan. 1. v. 38. 39.* III. Venerunt, & viderunt ubi maneret, & apud eum manserunt die illo: hora autem erat quasi decima. Erat autem Andreas Frater Simonis Petri

Petri unus ex duobus, qui audierant à Joanne, & secuti fuerant eum. *Joan. I. v. 39. 40.*

31. *De prima vocatione Petri, ad solam
itidem Christi notitiam.*

I. **I**Nvenit hic (*Andreas*) primùm fratrem suum Simonem, & dicit ei: Invenimus Messiam, quod est interpretatum Christus. *Joan. I. v. 41.* II. Et adduxit eum ad JESUM, *Jo. I. v. 42.* III. Intuitus autem eum JESUS, dixit: Tu es Simon filius Jona: Tu vocaberis Cephias, quod interpretatur Petrus. *Joan. I. v. 42.*

32. *De vocatione Philippi.*

I. **I**N crastinum voluit JESUS exire in Galilæam, & invenit Philippum. *Joan. I. v. 43.* II. Et dicit ei JESUS: Sequere me, *Jo. I. v. 43.* III. Erat autem Philippus à Bethsaida, civitate Andree & Petri, *Joan. I. v. 44.*

33. *De vocatione Nathanaëli.*

I. **I**Nvenit Philippus Nathanaël, & dicit ei: Quem scripsit Moyses in lege, & Prophetæ, invenimus JESUM filium Joseph à Nazareth. Et dixit ei Nathanaël: à Nazareth potest aliquid boni esse? Dicit ei Philippus: Veni, & vide. *Joan. I. v. 45. 46.* II. Vidit JESUS Nathanaël venientem ad se, & dicit de eo: Ecce verè Israëlita, in quo dolus non est. Dicit ei Nathanaël: Unde me nosti? Respondit JESUS, & dixit ei: Priusquam te Philippus vocaret, cùm esses sub ficu, vidi te. *Joan. I. v. 47. 48.* III. Respondit ei Nathanaël, & ait:

ait: Rabbi, tu es filius Dei, tu es Rex Israël. Respondit Jesus, & dixit ei: Quia dixi tibi: Vidi te sub ficu, credis: majus his videbis. Et dicit ei: Amen, Amen dico vobis, videbitis cælum apertum, & Angelos Dei ascendentes, & descendentes supra Filium hominis, JOAN, I. V. 49. 50. 51.

34. De secunda Petri, aliorumque vocatione ad sequelam solum temporaneum, cum animo revertendi ad piscationem.

I. **F**Actum est, cum turbæ irruerent in eum, ut audirent verbum Dei, & ipse stabat secus stagnum Genesareth. Et vidit duas naves stantes secus stagnum: Piscatores autem descenderant, & lavabant retia. Ascendens autem in unam navim, quæ erat, Simonis, rogavit eum à terra reducere pusillum. Et sedens docebat de navicula turbas. Luc. 5. v. 1. 2. 3. II. Ut cessavit autem loqui, dixit ad Simonem: Duc in altum, & laxate retia vestra in capturam. Et respondens Simon, dixit illi: Præceptor, per totam noctem laborantes, nihil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete. Et cum hoc fecissent, concluserunt piscium multitudinem copiosam: rumpebatur autem rete eorum. Et annuerunt sociis, qui erant in alia navi, ut venirent, & adjuverent eos. Et venerunt, & impleverunt ambas naviculas, ita ut penè mergerentur. Luc. 5. v. 4. 5. 6. 7. III. Quod cum videret Simon Petrus,

trus, procidit ad genua JESU, dicens: Exi à me, quia homo peccator sum, Domine. Stupor enim circumdederat eum, & omnes qui cum illo erant, in captura piscium, quam ceperant. Similiter autem Jacobum & Joannem, filios Zebedæi, qui erant socii Simonis. Et ait ad Simonem JESUS: Noli timere: ex hoc jam homines eris capiens. *Luc. 5. v. 8. 9. 10. IV.* Et subductis ad terram navibus, relictis omnibus, secuti sunt eum, *Luc. 5. v. 11.*

35. *De vocatione Petri & Andrea ad perpetuam sequelam.*

I. **A**Mbulans JESUS juxta mare Galilææ, vidit duos fratres, Simonem, qui vocatur Petrus, & Andream fratrem ejus, mittentes retia in mare: erant enim piscatores, *Matth. 4. v. 18. Marc. 1. v. 16.* II. Et ait illis: Venite post me, & faciam vos fieri piscatores hominum. *Matth. 4. v. 19. Marc. 1. v. 17.* III. At illi continuo, relictis retibus, secuti sunt eum, *Matth. 4. v. 20. Marc. 1. v. 18.*

36. *De vocatione filiorum Zebedæi, Joannis & Jacobi.*

I. **P**ROGRESSUS inde pusillum, vidit alios fratres, Jacobum Zebedæi, & Joannem fratrem ejus, in navi cum Zebedæo patre eorum, reficientes (& ipsos componentes) retia sua in navi, *Matth. 4. v. 21. Marc. 1. v. 19.* II. Et statim vocavit eos, *Matth. 4. v. 21. Marc. 1. v. 20.* III. Illi autem statim relictis reti-

retibus, & relicto patre suo Zebedæo in navi cum mercenariis, secuti sunt eum, *Matth. 4. v. 22. Marc. 1. v. 20.*

37. *Christus adest nuptiis in Cana Galilææ.*

I, **N**uptiæ factæ sunt in Cana Galilææ: & erat Mater Jesu ibi. Vocatus est autem & Jesus, & discipuli ejus, ad nuptias, *JOAN. 2. v. 1. 2.* II. Et deficiente vino, dicit Mater Jesu ad eum: Vinum non habent. Et dicit ei Jesus: Quid mihi, & tibi est mulier? nondum venit hora mea. *Jo. 2. v. 3. 4.* III. Dicit Mater ejus ministris: Quodcumque dixerit vobis, facite, *JOAN. 2. v. 5.*

38. *Christus in iisdem nuptiis primum patravit miraculum.*

I, **E**rant autem ibi lapideæ hydriæ sex positæ secundum purificationem Judæorum, capientes singulæ metretas binas vel ternas. Dicit eis Jesus: Implete hydrias aquâ. Et impleverunt eas usque ad summum. Et dicit eis Jesus: Haurite nunc, & ferte architriclino. Et tulerunt, *JOANN. 2. v. 6. 7. 8.* II. Ut autem gustavit architriclinus aquam vinum factam, & non sciebat, unde esset; ministri autem sciebant, qui hauserant aquam: vocat sponsum architriclinus, & dicit ei: Omnis homo primum bonum vinum ponit: & cum inebriati fuerint, tunc id, quod deterius est: Tu autem servasti bonum vinum usque adhuc.

JOAN.

Jo. 2. v. 9. 10. III. Hoc fecit initium signorum JESUS in Cana Galilææ, & manifestavit gloriam suam, & crediderunt in eum discipuli ejus. Post hoc descendit Capharnaum ipse, & Mater ejus, & Fratres ejus, & discipuli ejus: & ibi manserunt non multis diebus, *Joan. 2. v. 11. 12.*

39. Defugatis è templo negotiatoribus primâ vice.

I. **P**ROPÈ erat Pascha Judæorum, & ascendit JESUS Jerosolymam: & invenit in templo vendentes boves, & oves, & columbas, & nummularios sedentes. Et cum fecisset quasi flagellum de funiculis, omnes ejecit de templo, oves quoque & boves, *Joan. 2. v. 13. 14. 15.* II. Et nummulariorum effudit æs, & mensas subvertit, *Joan. 2. v. 13.* III. Et his, qui columbas vendebant, dixit: Auferte ista hinc, & nolite facere domum Patris mei, domum negotiationis. Recordati sunt verò discipuli ejus, quia scriptum est: *Psalms. 68. v. 10.* Zelus domus tuæ comedit me, *Joan. 2. v. 16. 17.*

40. Nocturnum Christi cum Nicodemo colloquium.

I. **E**RAT homo ex Pharisæis, Nicodemus nomine, princeps Judæorum. Hic venit ad JESUM nocte, & dixit ei: Rabbi, scimus quia à Deo venisti Magister: nemo enim potest hæc signa facere, quæ tu facis, nisi fuerit Deus cum eo, *Joan. 3. v. 1. 2.* II. Re-
spon-

spondit JESUS, & dixit ei: Amen, Amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit denuo, non potest videre regnum Dei. Dicit ad eum Nicodemus: Quomodo potest homo nasci, cum sit senex? numquid potest in ventrem Matris suæ iteratò introire, & renasci? *Joann. 3. v. 3, 4.*
 III. Respondit JESUS: Amen, Amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei. Quod natum est ex carne, caro est: & quod natum est ex spiritu, spiritus est. Non mireris, quia dixi tibi: Oportet vos nasci denuo. Spiritus, ubi vult, spirat: & vocem ejus audis, sed nescis, unde veniat, aut quò vadat: sic est omnis, qui natus est ex spiritu. *Jo. 3. v. 5, 6, 7, 8.*

41. *De sedata maris tempestate.*

I. **I**N illa die, cum serò effet factum, ait illis: Transeamus contrà. Et dimittentes turbam, assumunt eum ita ut erat in navi: & aliae naves erant cum illo, *Marc. 4. v. 35. 36.* Et ascendente eo in naviculam, secuti sunt eum discipuli ejus, *Matth. 8. v. 23.* Et ait ad illos; Transfretemus trans stagnum. Et ascenderunt, *Lue. 8. v. 22.* II. Et navigantibus illis, obdormivit, *Lue. 8. v. 23.* Et ecce motus magnum factus est in mari, ita ut navicula operiretur fluctibus, *Matth. 8. v. 24.* Et facta est procella magna venti, & fluctus mittebat in navim, ita ut impleretur navis, *Marc. 4. v. 37.*
 Descendit procella venti in stagnum, & com-
 pic-

plebantur, & periclitabantur. *Luc. 8. v. 23.*
 Ipse verò dormiebat. *Matth. 8. v. 24.* Erat
 ipse in puppi super cervical dormiens. *Marc. 4.
 v. 38.* III. Et accesserunt ad eum discipuli
 ejus, & suscitaverunt eum, dicentes: Domi-
 ne, salva nos, perimus. *Matth. 8. v. 25.* Præ-
 ceptor, perimus. *Luc. 8. v. 24.* Magister,
 non ad te pertinet, quia perimus? *Marc. 4. v.
 38.* Tunc surgens, imperavit ventis & mari.
Matth. 8. v. 26. At ille surgens, increpavit
 ventum & tempestatem aquæ. *Luc. 8. v. 24.*
 Exurgens comminatus est vento, & dixit mari:
 Tace, obmutesce. Et cessavit ventus. *Marc.
 4. v. 39.* Et facta est tranquillitas magna.
Matth. 8. v. 26. Marc. 4. v. 39. Luc. 8. v. 24.
 IV. Et dicit eis JESUS: Quid timidi estis, mo-
 dicæ fidei? *Matth. 8. v. 26.* Nec dum habe-
 tis fidem? *Marc. 4. v. 40.* Ubi est fides ve-
 stra? *Luc. 8. v. 25.* Porrò homines mirati
 sunt. *Matth. 8. v. 27.* Et timuerunt timore
 magno, & dicebant ad alterutrum: Quis, pu-
 tas, est iste, quia & ventus & mare obediunt
 ei? *Marc. 4. v. 40.* Timentes, mirati sunt
 ad invicem, dicentes: Quis, putas, hic est,
 quia & ventis & mari imperat, & obediunt ei?
Luc. 8. v. 25. Et navigaverunt ad regionem
 Gerasenorum, quæ est contra Galilzæam. *Luc.
 8. v. 26.*

42. De vocatione Matthæi.

1. JESUS egressus est rursus ad mare: omnis-
 que turba veniebat ad eum, & docebat
 eos,

eos. Et cum præteriret, vidit Levi Alphæi sedentem ad telonium. *Marc. 2. v. 13. 14.* Vidit publicanum nomine Levi, sedentem ad telonium. *Luc. 5. v. 27.* Cum transiret inde Jesus, vidit hominem sedentem in telonio, Matthæum nomine. *Matth. 9. v. 9. II.* Et ait illi: Sequere me. *Matth. 9. v. 9. Marc. 2. v. 14. Luc. 5. v. 27.* III. Et surgens, secutus est eum. *Matth. 9. v. 9. Marc. 2. v. 14.* Et relictis omnibus, surgens secutus est eum. *L. 5. v. 28.*

43. *De conversione Mariæ Magdalene.*

I. **R**Ogabat Jesus quidam de Pharisæis, ut manducaret cum illo. Et ingressus domum Pharisæi discubuit. *Luc. 7. v. 36.* II. Et ecce mulier, quæ erat in civitate peccatrix, ut cognovit, quod accubisset in domo Pharisæi, attulit alabastrum unguenti. *Luc. 7. v. 37.* III. Et stans retro secus pedes ejus, lacrymis cepit rigare pedes ejus; & capillis capitis sui tergebat, & osculabatur pedes ejus, & unguento ungebat. *Luc. 7. v. 38.*

44. *Christus per parabolam corripit Simonem criminantem.*

I. **V**idens autem Pharisæus, qui vocaverat eum, ait intra se dicens: Hic si esset Propheta, sciret utique, quæ, & qualis est mulier, quæ tangit eum: quia peccatrix est. *Luc. 7. v. 39.* II. Et respondens Jesus, dixit ad illum: Simon, habeo tibi aliquid dicere. At ille ait: Magister, dic. Duo debitores e-

rant cuidam sceneratori: unus debebat denarios quingentos, & alius quinquaginta. Non habentibus illis unde redderent, donavit utrisque. Quis ergo eum plus diligit? *Luc. 7. 40. 41. 42.* III. Respondens Simon dixit: Æstimo, quia is, cui plus donavit. At ille dixit ei: Rectè judicasti, *Luc. 7. v. 43.*

45. Christus Magdalenam egregiè defendit.

I. **E**T conversus JESUS ad mulierem, dixit Simoni: Vides hanc mulierem? Intravi in domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti: hæc autem lacrymis rigavit pedes meos, & capillis suis terfit, *Luc. 7. v. 44.*

II. Osculum mihi non dedisti: hæc autem ex quo intravit, non cessavit osculari pedes meos. *Luc. 7. v. 45.* III. Oleo caput meum non unxisti: hæc autem unguento unxit pedes meos. *Luc. 7. v. 46.*

46. Christus peccata dimittit Magdalena.

I. **P**ROPTER quod dico tibi, (*ô Simon:*) Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Cui autem minùs dimittitur, minùs diligit. Dixit autem ad illam: Remittuntur tibi peccata. *Luc. 7. v. 47. 48.* II. Et cœperunt, qui simul accumbebant, dicere intra se: Quis est hic, qui etiam peccata dimittit? *Luc. 7. v. 49.* III. Dixit autem ad mulierem:

rem; Fides tua te salvam fecit: vade in pace, *Luc. 7. v. 50.*

47. De missis ad prædicandum Apostolis.

I. JESUS convocatis duodecim discipulis suis, (Apostolis, *Luc*) dedit illis potestatem spirituum immundorum, (super omnia dæmonia, *Luc*) ut ejicerent eos, & curarent omnem languorem, & omnem infirmitatem. *Matth. 10. v. 1. Luc. 9. v. 1.* II. Duodecim autem Apostolorum nomina sunt hæc. Primus Simon, qui dicitur Petrus, & Andreas Frater ejus: Jacobus Zebedæi, & Joannes Frater ejus: Philippus & Bartholomæus, Thomas, & Matthæus publicanus, Jacobus Alphæi, & Thaddæus, Simon Chananæus, & Judas Iscariotes, qui & tradidit eum. *Matth. 10. v. 2. 3. 4.* III. Hos duodecim misit Jesus. *Matth. 10. v. 5.* Et cœpit eos mittere binos, *Marc. 6. v. 7.* Prædicare regnum Dei, & sanare infirmos. *Luc. 9. v. 2.* Præcipiens eis, dicens; In viam gentium ne abieritis, & in civitates Samaritanorum ne intraveritis, sed potius ite ad oves, quæ perierunt, domus Israël. *Matth. 10. v. 5. 6.* IV. Euntes autem prædicare, dicentes: Quia appropinquavit regnum cœlorum. Infirmos curate, mortuos suscite, leprosos mundate, dæmones ejicite: gratis accepistis, gratis date. *Matth. 10. v. 7. 8.* Egressi autem circuibant per castella, Evangelizantes & curantes ubique. *Luc. 9. v. 6.*

Prædicabant, ut pœnitentiam agerent: & dæmonia multa eiciebant, & ungebant oleo multos ægros, & sanabant. *Marc. 6. v. 12. 13.* Et reversi Apostoli, narraverunt illi, quæcunque fecerunt: & assumptis illis secessit seorsum in locum desertum, qui est Bethsaidæ. *Luc. 9. v. 10.*

48. *De quinque millium hominum refectiōe.*

I. **R**everſi Apoſtoli, *Luc. 9. v. 10.* & convenientes ad JESUM, renunciaverunt ei omnia, quæ egerant & docuerant. Et ait illis: Venite seorsum in desertum locum, & requiescite puſillum. Erant enim, qui veniebant, & redibant, multi: & nec spatium manducandi habebant. *Mr. 6. v. 30. 31.* II. Et ascendentes in navim, abierunt, *Mr. 6. v. 32.* trans mare Gallilææ, quod est Tiberiadis, *Jo. 6. v. 1.* in desertum locum seorsum, *Mr. 6. v. 32.* qui est Bethsaidæ, *Luc. 9. v. 10.* Et viderunt eos abeuntes, & cognoverunt multi: & pedestres de omnibus civitatibus concurrerunt illuc, & prævenerunt eos. *Mr. 6. v. 33.* Quia videbant signa, quæ faciebat super his, qui infirmabantur. *Jo. 6. v. 2.* III. Subiit ergo in montem JESUS, & ibi sedebat cum discipulis suis, *Jo. 6. v. 3.* Et exiens vidit turbam multam, *Mr. 14. v. 14.* & misertus est super eos, quia erant sicut oves non habentes pastorem: & cœpit illos docere multa. *Mr. 6. v. 34.* Loquebatur illis de regno Dei, & eos, qui curâ
indi

indigebant, sanabat. *L. 9. v. 11.* Curavit languidos eorum. *Mt. 14. v. 14.* IV. Dies autem coeperat declinare. *L. 9. v. 12.* Et cum iam hora multa fieret. *Mt. 6. v. 35.* Vespere facto, accesserunt ad eum discipuli eius. *Mt. 14. v. 15.* duodecim, *L. 9. v. 12.* dicentes: Desertus est locus hic, & iam hora præterit: Dimitte turbas, ut euntes in proximas villas, & vicos, & castella, emant sibi cibos, quos manducent. *Mt. 14. v. 15.* *Mt. 6. v. 35 & 36.* Ut euntes in castella, villasque, quæ circa sunt, divertant, & inveniant escas: quia hic in loco deserto sumus. *Lus. 9. v. 12.*

49. Christus tentat discipulorum fidem.

I. JESUS autem dixit eis: Non habent necesse ire: date illis vos manducare. *Mt. 14. v. 16.* Et dixerunt ei: Euntes emamus ducentis denariis panes, & dabimus illis manducare. *Mt. 6. v. 37.* II. Cùm sublevasset ergo oculos Jesus, & vidisset, quia multitudo maxima venit ad eum, dicit ad Philippum: Unde ememus panes, ut manducent hi? Hoc autem dicebat tentans eum: ipse enim sciebat, quid esset factururus. *Joan. 6. v. 5. 6.* III. Respondit ei Philippus: Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, ut unusquisque modicum quid accipiat. Dicit ei unus ex discipulis eius, Andreas Frater Simonis Petri: Est puer unus hic, qui habet quinque panes hordeaceos, & duos pisces: sed hæc quid inter tantos? *Joan. 6. v. 7. 8. 9.*

50. *Christus benedicit, & multiplicat panes.*

I. Dicit eis JESUS: Quot panes habetis? Ite, & videte. Et cum cognovissent, dicunt: Quinque, & duos pisces. *Mt. 6. v. 38.* Non habemus hic nisi quinque panes, & duos pisces. Qui ait eis: Afferte mihi illos huc, *Mt. 14. v. 17. 18.* Et præcepit illis, ut accumbere facerent omnes, secundum contubernia super viride fœnum. *Mt. 6. v. 29.* Erat autem fœnum multum in loco. *Jo. 6. v. 10.* Ait ad discipulos suos: Facite illos discumbere per convivia quinquagenos. Et ita fecerunt. *L. 9. v. 14. 15.* Et discubuerunt in partes per centenos & quinquagenos, *Mt. 6. v. 40.* Discubuerunt ergo viri, numero quasi quinque millia. *Jo. 6. v. 10. L. 9. v. 14.* II. Et cum jussissent turbam discumbere super fœnum, acceptis quinque panibus, & duobus piscibus, aspiciens in cælum, benedixit, & fregit panes, & dedit discipulis suis, ut ponerent ante eos: & duos pisces divisit omnibus. *Mt. 14. v. 19.* *Mt. 6. v. 41. L. 9. v. 16.* Accepit ergo JESUS panes; & cum gratias egisset, distribuit discumbentibus: similiter & ex piscibus, quantum volebant. *Jo. 6. v. 11.* III. Et manducaverunt omnes, & saturati sunt. *Mt. 14. v. 20.* *Mt. 6. v. 42. Luc. 9. v. 17.* Ut autem impleti sunt, dixit discipulis suis: Colligite, quæ superaverunt fragmenta, ne pereant. Collegerunt ergo, & impleverunt duodecim cophi-

nos fragmentorum ex quinque panibus hordeaceis, quæ superfuerunt his, qui manducaverant. *Jo. 6. v. 12. 13. L. 9. v. 17. Mt. 14. v. 20.* Sustulerunt reliquias, fragmentorum duodecim cophinos plenos, & de piscibus. *Mt. 6. v. 43.* IV. Erant autem, qui manducaverunt, quinque millia virorum, *Mt. 6. v. 44.* Exceptis mulieribus & parvulis. *Mt. 14. v. 21.* Illi ergo homines cum vidissent, quod Jesus fecerat signum, dicebant: Quia hic est verè Propheeta, qui venturus est in mundum. *Joan. 6. v. 14.* Et statim compulit Jesus discipulos ascendere in naviculam, & præcedere eum trans fretum (ad Bethsaidam, *Mt. 6. v. 45.*) donec dimitteret turbas. *Mt. 14. v. 22.* Et cum dimisisset eos, abiit in montem orare. *Mt. 6. v. 46.*

51. De ambulatione Christi super aquas.

I. **C**ompulit Jesus discipulos suos ascendere in naviculam, & præcedere eum trans fretum ad Bethsaidam, donec dimitteret turbas. Et dimissâ turbâ, ascendit in montem solus orare. Vespere autem facto, solus erat ibi. *Mt. 14. v. 22. 23. Mr. 6. v. 45. 46.* II. Et cum serò esset, erat navis in medio mari, & ipse solus in terra. *Mt. 6. v. 47.* Mare autem vento magno flante, exurgebat. *Joan. 6. v. 18.* Navicula autem in medio mari jactabatur fluctibus: erat enim contrarius ventus. *Mt. 14. v. 24.* III. Cum remigassent ergo quasi stadia viginti quinque, aut triginta, *Jo. 6. v. 19.*

Videns eos laborantes in remigando (erat enim ventus contrarius eis) circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulans supra mare: & volebat præterire eos. *Mr. 6. v. 48. IV.* At illi ut viderunt eum ambulantem supra mare. *Mr. 6. v. 49.* & proximum navi fieri, *Jo. 6. v. 19.* putaverunt phantasma esse: *Mr. 6. v. 49.* & timuerunt, *Jo. 6. v. 19.* & exclamaverunt. Omnes enim viderunt eum, & conturbati sunt, *Mr. 6. v. 49. 50.* dicentes: Quia phantasma est. Et præ timore clamaverunt, *Mt. 14. v. 26.* Statimque JESUS locutus est eis, dicens: Habete fiduciam: Ego sum; nolite timere. *Mt. 14. v. 27. Mr. 6. v. 50. Jo. 6. v. 20.* Voluerunt ergo accipere eum in navim. *Jo. 6. v. 21.*

52. *De ambulatione Petri super aquas.*

I. **R**espondens autem Petrus dixit: Domine, si tu es, jube me ad te venire super aquas. At ipse ait: Veni. Et descendens Petrus de navicula, ambulabat super aquam, ut veniret ad JESUM. *Mt. 14. v. 28, 29.* II. Videns verò ventum validum, timuit: & cùm cœpisset mergi, clamavit, dicens: Domine, salvum me fac. Et continuo JESUS extendens manum, apprehendit eum: & ait illi: Modicæ fidei, quare dubitasti? *Mt. 14. v. 30, 31.* III. Et cùm ascendissent in naviculam, cessavit ventus. *Mt. 14. v. 32.* Et plus magis intra se stupebant. *Mr. 6. v. 51.* Qui autem in navicula erant, venerunt, & adoraverunt eum, dicentes: Verè filius Dei es. *Mt. 14. v. 33.* Et statim navis fuit

millia hominum, *Mt. 15. v. 38.* quasi quatuor millia, *Mt. 8. v. 9.* extra parvulos & mulieres. *Mt. 15. v. 38.* Et dimissâ turbâ, ascendit in naviculam; & venit in fines Magedan, *Mt. 15. v. 39.* Dimisit eos, & statim ascendens navim cum discipulis suis, venit in partes Dalmanutha. *Mt. 8. v. 9. 10.*

54. *Petro claves regni cælorum promittuntur.*

I. **E**gressus est JESUS, & discipuli ejus, in castris (in partes, *Mt. 16. v. 13.*) Cæsareæ Philippi: & in via interrogabat discipulos suos, dicens eis: Quem me (filium hominis, *Mt. 16. v. 13.*) dicunt esse homines? Qui responderunt illi, dicentes: *Marc. 8. v. 27. 28.* Alii Joannem Baptistam, alii autem Eliam, alii verò Jeremiam, aut unum ex Prophetis: *Mt. 16. v. 14.* quia unus Propheta de prioribus surrexit. *L. 9. v. 19.* II. Dicit illis JESUS: Vos autem quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus dixit: Tu es Christus, filius Dei vivi. Respondens autem JESUS, dixit ei: Beatus es Simon Bar Jona; quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in cælis est. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam. *Mt. 16. v. 15. 16. 17. 18.* III. Et tibi dabo claves regni cælorum. Et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in cælis: & quodcumque solveris super terram, erit solutum

lutum & in cælis. *Idem dicitur omnibus Apo-
stolis Mt. 18. v. 18.* IV. Tunc præcepit di-
scipulis suis, ut nemini dicerent, quia ipse esset
JESUS Christus. *Mt. 16. v. 20.* Comminatus
est eis, ne cui dicerent de illo. *Marc. 8. v. 30.*
At ille increpans illos, præcepit, ne cui dice-
rent hoc, dicens: Quia oportet filium homi-
nis multa pati, & reprobari à senioribus, &
principibus Sacerdotum, & Scribis, & occidi,
& tertiâ die resurgere. *L. 9. v. 21, 22. Mr. 8. v. 31,*

55. *De Transfiguratione Christi.*

L. **A**sumpsit JESUS Petrum, & Jacobum, &
Joannem Fratrem ejus, & ascendit in
montem, ut oraret: & duxit illos in montem
excelsum seorsum solos. *Mt. 17. v. 1. Mr. 9. v. 1.
L. 9. v. 28.* II. Et facta est, dum oraret,
species vultus ejus altera, & vestitus ejus albus
& resurgens. *Luc. 9. v. 29.* Transfiguratus est
ante eos: & resplenduit facies ejus sicut Sol;
& vestimenta autem ejus facta sunt alba sicut nix.
Mt. 17. v. 2. Transfiguratus est coram ipsis:
& vestimenta ejus facta sunt splendentia, &
candida nimis velut nix, qualia fullo non possunt
rest super terram candida facere. *Mr. 9. v. 1, 2.*
III. Et ecce apparuerunt illis Moyses & Elias:
Mt. 17. v. 3 & erant loquentes cum JESU. *Mr. 9.
v. 3.* Et ecce duo viri loquebantur cum illo:
erant autem Moyses & Elias, visi in Majestate,
& dicebant excessum ejus, quem completurus
erat in Jerusalem. *Luc. 9. v. 30, 31.*

56. *De voce Patris cœlitus allapsâ.*

I. **P**etrus verò, & qui cum illo erant, gravati erant somno. Et evigilantes, viderunt Majestatem ejus, & duos viros, qui stabant cum illo. Et factum est, cùm discederent ab illo, ait Petrus ad JESUM: *L. 9. v. 32. 33.* Domine, *Mt. 17. v. 4.* Rabai, *Mr. 9. v. 4.* Præceptor, bonum est nos hic esse. *L. 9. v. 33.* Si vis, faciamus hic tria tabernacula, tibi unum, Moyfi unum, & Eliæ unum: *Mt. 17. v. 4.* nesciens, quid diceret; *Luc. 9. v. 33.* erant enim timore exterriti, *Mr. 9. v. 5.* II. Hæc autem illo adhuc loquente, ecce facta est nubes lucida, & obumbravit eos. *Mt. 17. v. 5. L. 9. v. 34.* & timuerunt, intransibus illis in nubem. Et ecce vox facta est de nube, dicens: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui: ipsum audite, *Mt. 17. v. 5. Mr. 9. v. 6. L. 9. v. 34. 35.* Et audientes discipuli, ceciderunt in faciem suam, & timuerunt valde. *Mt. 17. v. 6.* III. Et accessit JESUS, & tetigit eos, dicitque eis: Surgite, & nolite timere. Levantes autem oculos suos, neminem viderunt, nisi solum JESUM. *Mt. 17. v. 7. 8.* Dum fieret vox, inventus est JESUS solus. *Luc. 9. v. 36.*

57. *Discipuli prohibentur hanc visionem evulgare.*

I. **D**escendentibus illis de monte, præcepit ei JESUS, dicens: Nemini dixeritis visionem, donec filius hominis à mortuis resurgat.

Mt.

Mt. 17. v. 9. Nisi cum filius hominis à mortuis resurrexerit. *Mr.* 9. v. 8. II. Et verbum continuerunt apud se, conquirentes, quid esset; Cum à mortuis resurrexerit. *Mr.* 9. v. 9. III. Tacuerunt, & nemini dixerunt in illis diebus quidquam ex his, quæ viderant. *L.* 9. v. 36.

58. *Christus pro se, & Petro solvit didrachma.*

I. **C**Um venissent Capharnaum, accesserunt qui didrachma accipiebant, ad Petrum, & dixerunt ei: Magister vester non solvit didrachma? Ait: Etiam. *Matth.* 17. v. 23. 24. II. Et cum intrassent in domum, prævenit eum JESUS, dicens: Quid tibi videtur Simon? Reges terræ à quibus accipiunt tributum, vel censum? à filiis suis, an ab alienis? Et ille dixit: Ab alienis. Dixit illi JESUS: Ergo liberi sunt filii. *Matth.* 17. v. 24. 25. III. Ut autem non scandalizemus eos, vade ad mare, & mitte hamum: & eum piscem, qui primus ascenderit, tolle & aperto ore ejus, invenies staterem: illum sumens, da eis pro me, & te. *Mt.* 17. v. 26.

59. *Christus clam ad festum Tabernaculorum proficiscitur.*

I. **A**mbulabat JESUS in Galilæam, non enim volebat in Judæam ambulare, quia quærebant eum Judæi interficere. Erat autem in proximo dies festus Judæorum, Scenopegia. Dixerunt autem ad eum Fratres ejus: Transi hinc, & vade in Judæam, ut & discipuli tui vi-

deant opera tua, quæ facis, *Joan. 7. v. 1. 2. 3.*
 II. Dicit ergo eis JESUS: Vos ascendite ad diem festum hunc, ego autem non ascendo ad diem festum istum: quia meum tempus nondum impletum est. Hæc cum dixisset, ipse mansit in Galilæa, *Jo. 7. v. 6. 8. 9.* III. Ut autem ascenderunt Fratres ejus, tunc & ipse ascendit ad diem festum non manifestè, sed quasi in occulto. Judæi ergo quærebant eum in die festo, & dicebant: Ubi est ille? Et murmur multum erat in turba de eo. Quidam enim dicebant: Quia bonus est. Alii autem dicebant: Non, sed seducit turbas. Nemo tamen palàm loquebatur de illo, propter metum Judæorum. *Jo. 7. v. 10. 11. 12. 13.* IV. Jam autem die festo mediante ascendit JESUS in templum, & docebat. Et mirabantur Judæi, *Joan. 7. v. 14. 15.*

60. *Mulierem in adulterio deprehensam dimittit.*

I. JESUS diluculo venit in templum, & omnis populus venit ad eum, & sedens docebat eos. Adducunt autem Scribæ, & Pharisei, mulierem in adulterio deprehensam: & statuerunt eam in medio, & dixerunt ei: Magister, hæc mulier modò deprehensa est in adulterio. In lege autem Moyses mandavit nobis hujusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Hoc autem dicebant, tentantes eum, ut possent accusare eum. *Jo. 8. v. 2. 3. 4. 5. 6.* II. JESUS autem inclinans se deorsum, digito scribebat in

terra. Cùm ergo perseverarent interrogantes eum, erexit se, & dixit eis. Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat. Et iterum se inclinans, scribebat in terra. Audientes autem unus post unum exhibant, incipientes à senioribus: & remansit solus JESUS, & mulier in medio stans. *Joan. 8. v. 6. 7. 8. 9.*
 III. Erigens autem se JESUS, dixit ei: Mulier, ubi sunt, qui te accusabant? nemo te condemnavit? Quæ dixit: Nemo, Domine. Dixit autem JESUS: Nec ego te condemnabo: Vade, & jam amplius noli peccare. *Jo 8. v 10. 11.*

61. *Septuaginta duos discipulos designat, & instructos prædicatum mittit.*

I. **D**esignavit Dominus & alios septuaginta duos: & misit illos binos ante faciem suam, in omnem civitatem & locum, quò erat ipse venturus. Et dicebat illis: Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergo dominum messis, ut mittat operarios in messem suam. *L. 10. v. 1. 2.* II. Ite: Ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. Nolite portare sacculum, neque peram, neque calceamenta, & neminem per viam salutaveritis. *L. 10. v. 3. 4.* In quamcumque domum intraveritis, primum dicite: Pax huic domui: & si ibi fuerit filius pacis, requiescet super illum pax vestra; sin autem, ad vos revertetur. In eadem autem domo manete, edentes & bibentes, quæ apud illos sunt: dignus est enim

ope-

operarius mercede suâ, *L. 10. v. 5. 6. 7.* III. Nolite transire de domo in domum. Et in quamcumque civitatem intraveritis, & non susceperint vos, exeuntes in plateas ejus, dicite: Etiam pulverem, qui adhæsit nobis de civitate vestrâ, extergimus in vos: tamen hoc scitote, quia appropinquavit regnum Dei. *L. 10. v. 7. 8. 9. 10. 11.* Dico vobis, quia Sodomis in die illa remissius erit, quàm illi civitati *L. 10. v. 12.*

62. Christus formulam precandi tradit.

I. **F**Actum est, cùm esset in quodam loco orans, ut cessavit, dixit unus ex discipulis ejus ad eum: Domine, doce nos orare, sicut docuit & Joannes discipulos suos. *L. 11. v. 1.* II. Et ait illis: Cùm oratis, dicite: Pater noster, qui es in cælis, sanctificetur nomen tuum. Adveniat regnum tuum. *Mt. 6. v. 9. 10. L. 11. v. 2.* Fiat voluntas tua, sicut in cælo, & in terra. *Mt. 6. v. 10.* III. Panem nostrum quotidianum (super substantialiæ, *Mt. 6. v. 11.*) da nobis hodie. *L. 11. v. 3.* Et dimitte nobis debita nostra, *Mt. 6. v. 12* peccata nostra. *L. 11. v. 4.* Sicut & nos dimittimus debitoribus nostris: *Mt. 6. v. 12.* Siquidem & ipsi dimittimus omni debenti nobis. *L. 11. v. 4.* Et ne nos inducas in tentationem. *Mt. 6. v. 13. L. 11. v. 4.* Sed libera nos à malo Amen. *Mt. 6. v. 13.*

63. Christus parvulos amplectitur, & manus eis imponit.

I. **O**blati sunt ei parvuli, ut manus eis imponeret,

neret, & oraret. *Mt. 19. v. 13. Mr. 10. v. 13.*
 Afferebant ad illum & infantes, ut eos tangeret. *L. 18. v. 15.* Quod cum viderent discipuli, increpabant illos. *L. 18. v. 15. Mt. 19. v. 13.*
 Discipuli comminabantur offerentibus. *Mr. 10. v. 13.* II. Quos cum videret Iesus, indignè tulit, & ait *Mr. 10. v. 14.* convocans illos: Sinite pueros venire ad me, & nolite vetare eos; *L. 18. v. 16.* ne prohibueritis eos: *Mr. 10. v. 14.* talium est enim regnum cælorum. *Mt. 19. v. 14.* regnum Dei. *Mr. 10. v. 14. L. 18. v. 16.* Amen dico vobis; Quisquis non receperit regnum Dei velut parvulus, non intrabit in illud. *Mr. 10. v. 15. L. 18. v. 17.* III. Et complexans eos, & imponens manus super illos, benedicebat eos. *Mr. 10. v. 16.* Et cum imposuisset eis manus, abiit inde. *Mt. 19. v. 15.*

64. *Christus certior fit de Lazari infirmitate.*

LERAT quidam languens Lazarus à Bethania, de castello Mariæ, & Marthæ sororis ejus. (Maria autem erat, quæ unxit Dominum unguento, & extersit pedes ejus capillis suis: cujus Frater Lazarus infirmabatur.) *Jo. 11. v. 1. 2.* II. Miserunt ergo sorores ejus ad IESUM, dicentes: Domine, ecce quem amas, infirmatur. Audiens autem IESUS, dixit eis: Infirmitas hæc non est ad mortem, sed pro gloria Dei, ut glorificetur filius Dei per eam. *Jo. 11. v. 3. 4.* III. Diligebat autem IESUS Martham, & sororem ejus Mariam, & Lazarum.

zarum. Ut ergo audivit quia infirmabatur, tunc quidem mansit in eodem loco duobus diebus. *Joan. 11. v. 5. 6.*

65. *Christus quarto proximè die Bethaniam venit.*

I. **P**ost hæc dixit JESUS discipulis suis: Lazarus amicus noster dormit: sed vado, ut à somno excitem eum. Dixerunt ergo discipuli ejus: Domine, si dormit, salvus erit. Dixerat autem JESUS de morte ejus: illi autem putaverunt, quia de dormitione somni diceret. *Jo. 11. v. 11. 12. 13.* II. Tunc ergo JESUS dixit eis manifestè: Lazarus mortuus est: Gaudeo propter vos, ut credatis, quoniam non eram ibi: sed eamus ad eum. *Jo. 11. v. 14. 15.* III. Venit itaque JESUS: & invenit eum quatuor dies jam in monumento habentem. Erat autem Bethania juxta Jerosolymam quasi stadiis quindecim. *Jo. 11. v. 17. 18.* Multi autem ex Judæis venerant ad Martham & Mariam, ut consolarentur eas de Fratere suo. *v. 19.*

66. *Christus antè quàm Lazarum suscitaret, Martha fidem exstimulat.*

I. **M**Artha ergo ut audivit, quia JESUS venit, occurrit illi: Maria autem domi sedebat. Dixit ergo Martha ad JESUM: Domine, si fuisses hic, Frater meus non fuisset mortuus. Sed & nunc scio, quia quæcunque poposceris à Deo, dabit tibi Deus. *Jo. 11. v. 20. 21. 22.* II. Dicit illi JESUS: Resurget Frater

Frater tuus. Dicit ei Martha: Scio, quia resurget in resurrectione in novissimo die. Dixit ei JESUS: Ego sum resurrectio, & vita, qui credit in me, etiamsi mortuus fuerit, vivet. Et omnis, qui vivit, & credit in me, non morietur in æternum. Credis hoc? Jo. 11. v. 23. 24. 25. 26. Ait illi: Utique Domine, ego credidi, quia tu es Christus filius Dei vivi, qui in hunc mundum venisti. Jo. 11. v. 27.

67. *Maria soror Lazari Christum accedit.*

I. **E**T cùm hæc dixisset Martha, abiit & vocavit Mariam sororem suam silentio, dicens: Magister adest, & vocat te. Illa ut audivit, surgit citò, & venit ad eum. Nondum enim venerat JESUS in castellum, sed erat adhuc in illo loco, ubi occurrerat ei Martha. Jo. 11. v. 28. 29. 30. II. Judæi ergo, qui erant cum ea in domo, & consolabantur eam, cùm vidissent Mariam, quia citò surrexit, & exiit, secuti sunt eam, dicentes: Quia vadit ad monumentum, ut ploret ibi. Jo. 11. v. 31. III. Maria ergo cùm venisset, ubi erat JESUS, videns eum, cecidit ad pedes ejus, & dicit ei: Domine si fuisses hic, non esset mortuus Frater meus. Jo. 11. v. 32.

68. *Christus infremit spiritu, turbat seipsum, & lacrymatur.*

I. **J**ESUS ergo ut vidit eam plorantem, & Judæos, qui venerant cum ea, plorantes,
in-

infremuit spiritu : & turbavit seipsum, & dixit : Ubi posuistis eum ? Dicunt ei : Domine, veni, & vide. Et lacrymatus est JESUS. Jo. 11. v. 33. 34. 35. II. Dixerunt ergo Judæi : Ecce, quomodo amabat eum. Quidam autem ex ipsis dixerunt : Non poterat hic, qui aperuit oculos cæci nati, facere, ut hic non moreretur ? Jo. 11. v. 36. 37. III. JESUS ergo rursus fremens in semetipso, venit ad monumentum. Erat autem spelunca, & lapis superpositus erat ei. Ait JESUS : Tollite lapidem. Dicit ei Martha soror ejus, qui mortuus fuerat : Domine, jam fœtet; quatruiduanus est enim. Dicit ei JESUS : Nonne dixi tibi, quoniam si crederis, videbis gloriam Dei ? Tulerunt ergo lapidem. Joann. 11. v. 38. 39. 40. 41.

69. *Lazarus à mortuis suscitatur.*

I. JESUS autem, elevatis sursum oculis, dixit : Pater, gratias ago tibi, quoniam audisti me. Ego autem sciebam, quia semper me audis, sed propter populum, qui circumstat, dixi, ut credant, quia tu me misisti. Jo. 11. v. 41. 42. II. Hæc cum dixisset, voce magnâ clamavit : Lazare, veni foras. Et statim prodiit, qui fuerat mortuus, ligatus pedes & manus institis, & facies illius sudario erat ligata. Dixit eis JESUS : Solvite eum, & finite abire. Jo. 11. v. 43. 44. III. Multi ergo ex Judæis, qui venerant ad Mariam & Martham, & viderant, quæ fecit JESUS, crediderunt in eum. Jo. 11. v. 45.

70. *De cœna apud Bethaniam.*

I. JESUS ante sex dies Paschæ venit Bethaniam, ubi Lazarus fuerat mortuus, quem suscitavit Jesus. Fecerunt autem ei cœnam ibi: *Jo. 12. v. 1. 2.* in domo Simonis Leprosi. *Mt. 26. v. 6. Mr. 14. v. 3.* Et Martha ministrabat, Lazarus verò unus erat ex discumbentibus cum eo. *Jo. 12. v. 2.* II. Et cum esset Bethaniæ in domo Simonis leprosi, & recumberet, venit mulier, *Mr. 14. v. 3.* Maria, & accepit libram unguenti nardi pistici, pretiosi, & unxit pedes Jesu, & extersit pedes ejus capillis suis. *Jo. 12. v. 3.* III. Accessit ad eum mulier, *Mt. 26. v. 7* habens alabastrum unguenti nardi spicati pretiosi: & fracto alabastro, effudit super caput ejus. *Mr. 14. v. 3.* recumbentis. *Mt. 26. v. 7.* Et domus impleta est ex odore unguenti. *Joan. 12. v. 3.*

71. *Indignantur discipuli, præcipuè Judas de effusione unguenti.*

I. Erant autem quidam (videntes discipuli, *Mt. 26. v. 8.*) indignè ferentes intra semetipsos, & dicentes: Ut quid perditio ista unguenti facta est? *Mr. 14. v. 4.* Potuit enim istud venundari multo: *Mt. 26. v. 9.* Poterat unguentum istud venundari plus quàm trecentis denariis, *Mr. 14. v. 5.* & dari pauperibus. *Mt. 26. v. 9. Mr. 14. v. 5.* Et fremebant in eam. *Mr. 14. v. 5.* II. Dixit ergo unus ex discipulis ejus Judas Iscariotes, qui erat eum

traditurus: Quare hoc unguentum non venit trecentis denariis, & datum est egenis? *Jo. 12. v. 4. 5.* II. Dixit autem hoc, non quia de egenis pertinebat ad eum: Sed quia fur erat, & loculos habens, ea quæ mittebantur, portabat. *Joan. 12. v. 6.*

72. *Excusat & defendit Christus*

Margalemam.

I. **S**Ciens autem IESUS, ait illis: *Mt. 26. v. 10.*

Sinite eam: *Mr. 14. v. 6.* Quid molesti estis huic mulieri? opus enim bonum operata est in me. Nam semper pauperes habetis vobiscum: *Mr. 26. v. 11.* & cum volueritis, potestis illis benefacere: *Mr. 14. v. 7.* me autem non semper habetis. *Mt. 26. v. 11. Mr. 14. v. 7. Jo. 12. v. 8.* II. Sinite illam, ut in diem sepulture mee servet illud. *Jo. 12. v. 7.* Quod habuit hæc, fecit: prævenit ungere corpus meum in sepulturam. *Mr. 14. v. 8.* Mittens enim hæc unguentum hoc in corpus meum, ad sepeliendum me fecit. *Mt. 26. v. 12.* III. Amen dico vobis, ubicumque prædicatum fuerit hoc Evangelium in toto mundo, dicetur & quod hæc fecit, in memoriam ejus. *Mt. 26. v. 13. Mr. 14. v. 9.*

73. *Christus asinam & pullum sibi adduci præcipit.*

I. **E**T factum est, cum appropinquasset IESUS ad Bethphage, & Bethaniam, ad montem qui vocatur Oliveti, misit duos discipulos suos,

suos, *L. 19. v. 29.* dicens eis: Ite in castellum, quod contra vos est: *Mt. 21. v. 2.* & statim introeuntes illuc, *Mr. 11. v. 2.* inuenietis asinam alligatam, & pullum *Mt. 21. v. 2.* asinæ alligatum, *L. 19. v. 30.* cum ea, *Mt. 21. v. 2.* cui nemo unquam hominum sedit. *L. 19. v. 30.* Solvite, & adducite mihi. *Mt. 21. v. 2.* II. Et si quis vobis aliquid dixerit: *Mt. 21. v. 3.* Si quis vobis dixerit? Quid facitis? *Mr. 11. v. 3.* Si quis vos interrogaverit: Quare solvitis? *L. 19. v. 31.* Dicite: Quia Dominus his opus habet: & confestim dimittet eos. *Mt. 21. v. 3.* Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur, quod dictum est per Prophetam dicentem: Dicite filiæ Sion: Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus, sedens super asinam, & pullum filium subjugalis. *Mt. 21. v. 4. 5.* Noli timere filia Sion: Ecce Rex tuus venit sedens super pullum asinæ. Hæc non cognoverunt discipuli ejus primum: sed quando glorificatus est Jesus, tunc recordati sunt, quia hæc erant scripta de eo, & hæc fecerunt ei. *Joan. 12. v. 15. 16.* III. Euntes autem discipuli, fecerunt, sicut præcepit illis Jesus. *Mt. 21. 6.* Abierunt, qui missi erant, & invenerunt, sicut dixit illis, stantem pullum. *L. 19. v. 32.* Invenerunt pullum ligatum ante januam foris in bivio: & solvunt eum. *Mr. 11. v. 4.* Solventibus autem illis pullum, dixerunt Domini ejus ad illos: Quid solvitis pullum? At illi dixerunt; Quia Dominus cum necessarium habet. *L. 19. v. 33. 34.*

Et dimiserunt eis. *Mr. 11. v. 6.* Et adduxerunt asinam, & pullum, *Mr. 21. v. 7.* ad Jesum, *Marc. 11. v. 7. Luc. 19. v. 35.*

74. *JESUS asinam conscendit Apostolorum vestibis instratam.*

I. **A**Ddixerunt asinam, & pullum, & imposuerunt super eos vestimenta sua, & eum desuper sedere fecerunt. *Mr. 21. v. 7.* Duxerunt pullum ad Jesum. *Mr. 11. v. 7.* & jactantes vestimenta sua supra pullum, imposuerunt Jesum. *L. 19. v. 35.* Et sedit super eum, *Mr. 11. v. 7. Jo. 12. v. 14.* II. Eunte autem illo, *L. 19. v. 36.* plurima turba straverunt vestimenta sua in via: alii autem cædebant ramos (frondes, *Mr. 11. v. 8.*) de arboribus, & sternebant in via. *Mr. 21. v. 8.* Turbæ autem, quæ præcedebant, & quæ sequebantur, clamabant, dicentes, Hosanna filio David: Benedictus, qui venit in nomine Domini, Hosanna in altissimis. *Mr. 21. v. 9.* Benedictum quod venit regnum Patris nostri David: Hosanna in excelsis. *Mr. 11. v. 10.* III. Turba autem multa, quæ venerat ad diem festum, cum audissent, quia venit Jesus Jerosolyman, acceperunt ramos palmarum, & processerunt obviam ei, & clamabant: Hosanna, benedictus qui venit in nomine Domini, Rex Israël. *Jo. 12. v. 12. 13.*

75. *De glorioso ingressu Christi Hierosolyman.*

I. **C**um appropinquaret jam ad descensum
mon-

montis Oliveti, cœperunt omnes turbæ descendentium (*in Græco habetur* discipulorum) gaudentes laudare Deum voce magnâ, super omnibus, quas viderant, virtutibus, dicentes: Benedictus, qui venit Rex in nomine Domini: Pax in cælo, & gloria in excelsis. *L. 19. v. 37. 38.*

II. Testimonium ergo perhibebat turba, quæ erat cum eo, quando Lazarum vocavit de monumento, & suscitavit eum à mortuis. Propterea & obviam venit ei turba; quia audierunt eum fecisse hoc signum. *Jo. 12. v. 17. 18.*

III. Et cùm intrâisset Jerosolymam, commota est universa civitas, dicens: Quis est hic? Populi autem dicebant: Hic est JESUS Propheeta à Nazareth Galilææ. *Matth. 21. v. 10. 11.*

76. De invidis sermonibus Pharisæorum.

I. **P**harisæi ergo dixerunt ad semetipsos: Videtis: quia nihil proficimus? Ecce mundus totus post eum abiit. *Jo. 12. v. 19.* II. Et quidam Pharisæorum de turbis, dixerunt ad illum: Magister, increpa discipulos tuos. *L. 19. v. 39.* III. Quibus ipse ait: Dico vobis, quia si hi tacuerint, lapides clamabunt. *L. 19. v. 40.*

77. JESUS flet super Jerusalem, eamque prædicat evertendam.

I. **U**T appropinquavit JESUS Jerusalem, videns civitatem, flevit super illam, dicens: Quia si cognovisses & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi, nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis; *Cætera tacentur*

per Apofiopefim, ut, fletes, pœnitentiam ageres, &c. L. 19. v. 41. 42. II. Quia venient dies in te, & circumdabunt te inimici tui vallo, & circumdabunt te, & coangustabunt te undique. *L. 19. v. 43.* III. Et ad terram profternent te, & filios tuos, qui in te funt: & non relinquent in te lapidem fuper lapidem; eò quod non cognoveris tempus vifitationis tuæ. *L. 19. v. 44.*

Alia prædictio Hierofolymæ evertendæ.

IV. Jerufalem, Jerufalem, quæ occidis Prophetas, & lapidas eos, qui ad te miffi funt, quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos fuos fub alas, & noluiſti! Ecce relinquetur vobis domus veſtra deferta. Dico enim vobis, non me videbitis amodò, donec dicatis: Benedictus, qui venit in nomine Domini. *Mt. 23 v. 37. 38. 39.*

V. Et egreffus JESUS de templo, ibat. Et accefferunt difcipuli ejus, ut oftenderent ei ædificationes templi. *Mt. 24. v. 1.* Ait illi unus ex difcipulis fuis: Magifter, aspice quales lapides, & quales structuræ. *Mt. 13. v. 1.* Ipfe autem respondens dixit illis: Videtis hæc omnia? Amen dico vobis, non relinquetur hic lapis fuper lapidem, qui non deftruatur. *Mt. 24. v. 1. Mr. 13. v. 2.*

78. *De ejectione alterâ vice venditoribus, & prædicatione Chrifti in templo.*

I. JESUS ingreffus templum (Dei *Mt. 21. v. 12.*) cœpit ejicere vendentes in illo, & ementes,

tes, *L. 19. v. 45.* & mensas nummulariorum, & cathedras vendentium columbas evertit, *Mt. 21. v. 12.* & non sinebat, ut quisquam transferret vas per templum; & docebat, *Mt. 11. v. 16. 17.* dicens illis: Scriptum est, quia domus mea domus orationis est. Vos autem fecistis illam speluncam latronum, *L. 19. v. 46. Mt. 21. v. 13.* II. Et accesserunt ad eum cæci, & claudi in templo: & sanavit eos, *Mt. 21. v. 14.* Videntes autem principes sacerdotum & Scribæ, mirabilia quæ fecit, & pueros clamantes in templo, & dicentes; Hosanna filio David, indignati sunt, & dixerunt ei: Audis, quid isti dicunt? JESUS autem dixit eis: Utique. Nunquam legistis: Quia ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem? *Mt. 21. v. 15. 16.* III. Et erat docens quotidie in templo. Principes autem sacerdotum, & Scribæ, & Principes plebis quærebant illum perdere: & non inveniebant, quid facerent illi. Omnis enim populus suspensus erat, audiens illum, *L. 19. v. 47. 48.* Timebant eum, quoniam universa turba admirabatur super doctrina ejus. *Mt. 11. v. 18.* IV. Et relictis illis, abiit foras extra civitatem in Bethaniam: ibique mansit. *Mt. 21. v. 17.* Cùm jam vespera esset hora, exiit in Bethaniam cum duodecim. *Mt. 11. v. 11.*

79. *Ficulnea maledictione Christi
eccearescit.*

MANè autem revertens in civitatem, esuriit:

riit: *Mt. 21. v. 18.* cùmque vidisset à longè ficum (arborem unam secus viam *Mt. 21. v. 19.*) habentem folia, venit, si quid fortè inveniret in ea: & cùm venisset ad eam, nihil invenit præter folia: non enim erat tempus ficorum, *Mr. 11. v. 13.* & ait illi: Nunquam ex te fructus nascatur in sempiternum, *Matth. 21. v. 19.* Jam non ampliùs in æternum ex te fructum quisquam manducet. Et audiebant discipuli ejus, *Mr. 11. v. 14.* II. Et arefacta est continuò ficulnea. Et videntes discipuli, mirati sunt, dicentes: Quomodo continuò aruit? *Mt. 21. v. 19. 20.* Veniunt Hierosolymam, & cùm vespera facta esset, egrediebatur de civitate, *Mr. 11. v. 15. 19.* Et cùm manè transirent, viderunt ficum aridam factam à radicibus, *Mr. 11. v. 20.* III. Et recordatus Petrus, dixit ei: Rabbi, ecce ficus, cui maledixisti, aruit. Et respondens JESUS, ait illis: Habete fidem Dei, *Mr. 11. v. 21. 22.* Amen dico vobis, si habueritis fidem, & non hæsitaveritis, non solùm de ficulnea facietis, sed & si monti huic dixeritis: Tolle, & jacta te in mare, fiet: *Mt. 21. v. 21.* quia quicumque dixerit huic monti: Tollere, & mittere in mare, & non hæsitaverit in corde suo, sed crediderit, quia quodcumque dixerit, Fiat, fiet ei. Propterea dico vobis, omnia quæcumque orantes petitis, credite, quia accipietis, & evenient vobis, *Matth. 11. v. 23. 24.*

80. *Oblatio pauperis vidua præfertur
oblationibus divitum.*

I. **S**Edens JESUS contra gazophylacium, aspicebat, quomodo turba jactaret æs in gazophylacium, & multi divites jactabant multa, *Mr. 12 v. 41.* Respiciens autem, vidit eos, qui mittebant munera sua in gazophylacium, divites. *L. 21. v. 1.* **II.** Cùm venisset autem vidua una pauper, misit duo minuta, quod est quadrans, *Mr. 12. v. 42.* Vidit autem & viduam pauperulam, mittentem æra minuta duo, *L. 21. v. 2.* **III.** Et convocans discipulos suos, ait illis: Amen (verè, *L. 21. v. 3.*) dico vobis, quoniam vidua hæc pauper plus omnibus misit, qui miserunt in gazophylacium. Omnes enim ex eo, quod abundabat illis, miserunt (in munera Dei; *L. 21. v. 4*) hæc verò de penuria sua (ex eo, quod deest illi, *L. 21. v. 4*) omnia, quæ habuit, misit, totum victum suum, *Mr. 12. v. 43. 44.* Omnem victum suum, quem habuit, misit, *L. 21. v. 4.*

V I T Æ

D. N. JESU CHRISTI

Monotessaron Evangelicum

P A R S I I I.

De Miraculis patratis inter agros & malè habentes: quam proinde Nosocomium D. N. Jesu Christi nominabimus.

ADHORTATIO.

Multi Jesum sequuntur, usque ad fractionem panis: sed pauci usque ad bibendum calicem passionis. Multi miracula ejus venerantur, pauci ignominiam Crucis sequuntur. *Thom. à Kemp. l. 2. de Imitat. Christi, c. 11. §. 1.*

Cæci illuminati.

81. Christus duobus cæcis restituit visum.

I. **T**Ranseunte JESU, secuti sunt eum duo cæci, clamantes, & dicentes: Miserere nostri, fili David. Cùm autem venisset domum, accesserunt ad eum cæci, & dicit eis JESUS: Creditis, quia hoc possum facere vobis? Dicunt ei: Utique, Domine. *Mt. 9. v. 27, 28.* II. Tunc tetigit oculos eorum, dicens: Secundùm fidem vestram fiat vobis. *Mt. 9. v. 29.* III. Et aperti sunt oculi eorum: & comminatus est illis JESUS,

dicens: Videte, ne quis sciat. Illi autem exeuntes, diffamaverunt eum in tota terra illa, *Matth. 9 v. 30, 31.*

82. *Cæcus & mutus à damonio liberatus, videt, ac loquitur.*

Vide Meditationem CVII. de cæco & muto, &c. fol. 70.

83. *Cæcus Bethsaidæ curatur.*

I. **V**eniunt Bethsaidam: & adducunt ei cæcum, & rogabant eum, ut illum tangeret. Et apprehensâ manu cæci, eduxit eum extra vicum: & exspuens in oculos ejus, impositis manibus suis, interrogavit eum, si quid videret. *Mr. 8. v. 22. 23.* II. Et aspiciens, ait: Video homines velut arbores ambulantes. Deinde iterum imposuit manus super oculos ejus: & cœpit videre, & restitutus est, ita ut clarè videret omnia. *Mr. 8. 24. 25.* III. Et misit illum in domum suam, dicens: Vade in domum tuam: & si in vicum introieris, nemini dixeris. *Marc. 8. v. 26.*

84. *Christus aperit oculos cæci nati.*

I. **P**ræteriens JESUS vidit hominem cæcum à nativitate: & interrogaverunt eum discipuli ejus: Rabbi, quis peccavit, hic, aut parentes ejus, ut cæcus nasceretur? Respondit JESUS: Neque hic peccavit, neque parentes ejus: sed ut manifestentur opera Dei in illo. *Jo. 9. v. 1. 2. 3.* II. Me oportet operari opera ejus, qui misit me, donec dies est: venit nox, quan-

do nemo potest operari. Quamdiu sum in mundo, lux sum mundi. *Joan. 9. v. 4. 5.* III. Hæc cum dixisset, expuit in terram, & fecit lutum ex sputo, & linivit lutum super oculos ejus. Et dixit ei: Vade, lava in natatoria Siloë, (quod interpretatur Missus.) Abiit ergo, & lavit, & venit videns. *Joan. 9. v. 6. 7.*

85. *Qui cæcus fuerat, miraculum narrat vicinis.*

I. **V**icini, & qui viderant eum prius, quia mendicus erat, dicebant: Nonne hic est, qui sedebat, & mendicabat? Alii dicebant: Quia hic est. Alii autem: Nequaquam, sed similis est ei. Ille verò dicebat: Quia ego sum. *Joan. 9. v. 8. 9.* II. Dicebant ergo ei: Quomodo aperti sunt tibi oculi? Respondit: Ille homo, qui dicitur JESUS, lutum fecit: & unxit oculos meos, & dixit mihi: Vade ad natatoriam Siloë, & lava. Et abii, lavi, & video. *Joan. 9. v. 10. 11.* III. Et dixerunt ei: Ubi est ille? Ait: Nescio. Adducunt eum ad Phariseos, qui cæcus fuerat. Erat autem Sabbatum, quando lutum fecit JESUS, & aperuit oculos ejus. *Joan. 9. v. 12. 13. 14.*

86. *Idem, qui cæcus fuit, examinatur à Phariseis.*

I. **I**terum ergo interrogabant eum Pharisei, quomodo vidisset. Ille autem dixit eis: Lutum mihi posuit super oculos, & lavi, & video. *Jo. 9. v. 15.* II. Dicebant ergo ex Phariseis

risæis quidam: Non est hic homo à Deo, qui Sabbathum non custodit. Alii autem dicebant; Quomodo potest homo peccator hæc signa facere? Et schisma erat inter eos. *Jo. 9. v. 16.*
 III. Dicunt ergo cæco iterum: Tu quid dicis de illo, qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit: Quia Propheta est. *Joan. 9. v. 17.*

87. *Vocantur parentes ejus, qui cæcus natus fuit.*

I. **N**ON crediderunt Judæi de illo, quia cæcus fuisset, & vidisset, donec vocaverunt parentes ejus, qui viderat: & interrogaverunt eos, dicentes: Hic est filius vester, quem vos dicitis, quia cæcus natus est? Quomodo ergo nunc videt? *Jo. 9. v. 18. 19.* II. Responderunt eis parentes ejus, & dixerunt: Scimus, quia hic est filius noster, & quia cæcus natus est. Quomodo autem nunc videat, nescimus: aut quis ejus aperuit oculos, nos nescimus: ipsum interrogate: ætatem habet, ipse de se loquatur. *Jo. 9. v. 20. 21.* III. Hæc dixerunt parentes ejus, quoniam timebant Judæos: jam enim conspiraverant Judæi, ut, si quis eum confiteretur esse Christum, extra Synagogam fieret. Propterea parentes ejus dixerunt: Quia ætatem habet, ipsum interrogate. *Joan. 9. v. 22. 23.*

88. *Rursus ad concilium vocatur ille à nativitate cæcus.*

I. **V**OCaverunt ergo rursus hominem, qui fuit

fuerat cæcus, & dixerunt ei: Da gloriam Deo: nos scimus, quia hic homo peccator est. Dixit ergo eis ille: Si peccator est, nescio. Unum scio, quia cæcus cum essem, modò video. *Jo. 9. v. 24. 25.* II. Dixerunt ergo illi: Quid fecit tibi? quomodo aperuit tibi oculos? Respondit eis: Dixi vobis jam, & audistis: quid iterum vultis audire? Numquid & vos vultis discipuli ejus fieri? *Jo. 9. v. 26. 27.* III. Maledixerunt ergo ei, & dixerunt: Tu discipulus illius sis; nos autem Moyfi discipuli sumus. Nos scimus, quia Moyfi locutus est Deus: hunc autem nescimus, unde sit. *Jo. 9. v. 28. 29.*

*89. Cæcus ille tandem ejicitur è
Synagoga.*

I. **R**espondit ille homo, & dixit eis: In hoc enim mirabile est, quia vos nescitis, unde sit, & aperuit meos oculos. Scimus autem, quia peccatores Deus non audit: sed si quis Dei cultor est, & voluntatem ejus facit, hunc exaudit. A sæculo non est auditum, quia quis aperuit oculos cæci nati. *Jo. 9. v. 30. 31. 32.* II. Nisi esset hic à Deo, non poterat facere quidquam. *Jo. 9. v. 33.* III. Responderunt, & dixerunt ei: In peccatis natus es totus, & tu docēs nos? Et ejecerunt eum foras. *Jo. 9. v. 34.*

*90. Cæcus credit JESUM esse filium Dei,
eumque adorat.*

I. **A**udivit JESUS, quia ejecerunt eum foras: & cum invenisset eum, dixit ei: Tu cre-

credis in filium Dei? Respondit ille, & dixit: Quis est, Domine, ut credam in eum? Jo. 9. v. 35. 36. II. Et dixit ei JESUS: & vidisti eum, & qui loquitur tecum, ipse est. Jo. 9. v. 37. III. At ille ait: Credo Domine. Et proci dens adoravit eum. Joan. 9. v. 38.

91. *Christus occasione hujus miraculi perstringit Pharisæorum cæcitatem.*

I. **F**ET dixit JESUS: In judicium ego in hunc mundum veni: ut, qui non vident, videant; &, qui vident, cæci fiant. Jo. 9. v. 39. II. Et audierunt quidam ex Pharisæis, qui cum ipso erant, & dixerunt ei: Numquid & nos cæci sumus? Jo. 9. v. 40. III. Dixit eis JESUS: Si cæci essetis, non haberetis peccatum: nunc verò dicitis; Quia videmus. Peccatum vestrum manet. Joan. 9. v. 41.

92. *Cæco mendico restituitur visus, antequam Christus ingrederetur in Jericho.*

I. **F**ACTUM est, cùm appropinquaret Jericho, cæcus quidam sedebat secus viam, mendicans. Et cùm audiret turbam prætereuntem, interrogabat, quid hoc esset. Dixerunt autem ei, quòd JESUS Nazarenus transiret. L. 18. v. 35. 36. 37. II. Et clamavit, dicens: JESU fili David, miserere mei. Et qui præibant, increpabant eum, ut taceret. Ipse verò multò magis clamabat: Fili David, miserere mei. Luc. 18. v. 38. 39. III. Stans autem JESUS, jussit illum adduci ad se. Et cùm appropin-

quasset, interrogavit illum, dicens: Quid tibi vis, faciam? At ille dixit: Domine, ut videam. Et JESUS dixit illi: Respice, fides tua te salvum fecit, *L. 18. v. 40. 41. 42.* IV. Et confestim vidit, & sequebatur illum magnificans Deum. Et omnis plebs ut vidit, dedit laudem Deo, *Luc. 18. v. 43.*

93. *Cæco alteri mendico restituitur visus, postquam Christus egressus est ex Jericho.*

I. **P**ROFICISCENTE JESU de Jericho, & discipulis ejus, & plurimâ multitudine, filius Timæi Bartimæus cæcus sedebat juxta viam mendicans. Qui cum audisset, quia JESUS Nazarenus est, cœpit clamare, & dicere: JESU, fili David, miserere mei. *Mr. 10. v. 46. 47.* II. Et comminabantur ei multi, ut taceret. At ille multò magis clamabat: Fili David, miserere mei. Et stans JESUS præcepit illum vocari. Et vocant cæcum dicentes ei: Animæquior esto, surge, vocat te. Qui, projecto vestimento suo, exiliens, venit ad eum, *Marc. 10. v. 48. 49. 50.* III. Et respondens JESUS dixit illi: Quid tibi vis faciam? Cæcus autem dixit ei: Rabboni, ut videam. JESUS autem ait illi: Vade, fides tua te salvum fecit. Et confestim vidit, & sequebatur eum in via, *Marc. 10. v. 51. 52.*

ANNOTATIO I.

Videri potest hic cæcus, Bartimæus Marci, idem esse ille, de quo Lucas superius, propter omni-

omnino odam facti similitudinem. Verùm, quia Lucas suum miraculum scribit à Domino factum, antequam ingrederetur Jerichuntem: Marcus vero suum scribit patratum, posteaquam egressus est Jerichunte, dicendum est cum S. Augustino l. 2. de *Questionibus Evang.* c. 48. l. 2. de *consensu Evangelist.* cum Cornel. Jansenio *Concord. Evang.* c. 105. Seb. Barradio tom. 3. l. 6. c. 17. Joanne Roberti *Quadrig. Mystic. sect.* 108. & 111. esse duo diversa miracula, quamquam inter se simillima.

ANNOTATIO II.

Quod Marcus de uno cæco, Matthæus de duobus narrat. Cujus rei rationem D. Augustinus l. 2. *Quæst. Evangelic.* c. 48, assignat. Marcus unum eorum commemorat, cujus & nomen dixit, & patrem; ut intelligamus eum fuisse notissimum, alterum ignotum: ut merito ille notus etiam solus decenter commemoraretur. Et rursus l. 2. de *consensu Evang.* c. 65. Procul dubio (ait) Bartimæus ex aliqua magna felicitate dejectus, notissima, & famosissime miserie fuit; quod non solum cæcus, sed etiam mendicium sedebat. Hinc est ergo, quod ipsum solum voluit commemorare Marcus; cujus illuminationis tam claram famam huic miraculo comparavit, quam erat illius nota calamitas. Ecce tibi verò & alteram ex Matthæo narrationem de duobus cæcis illuminatis.

94. *Christus Jerichunte digressus, duos
cecos illuminat.*

- I. **F** Gredientibus illis ab Jericho, secuta est eum turba multa: & ecce duo cæci sedentes secus viam, audierunt, quia JESUS transiret, & clamaverunt, dicentes: Domine, miserere nostri, fili David. *Matth 20. v. 29. 30.*
- II. Turba autem increpabat eos, ut tacerent, At illi magis clamabant, dicentes: Domine, miserere nostri, fili David. Et stetit JESUS, & vocavit eos, & ait: Quid vultis ut faciam vobis? Dicunt illi: Domine, ut aperiantur oculi nostri. *Mt. 20. v. 31. 32. 33.*
- III. Misertus autem eorum JESUS, tetigit oculos eorum. Et confestim viderunt, & secuti sunt eum. *Matth. 20. v. 34.*

Claudi.

95. *Christus cecos & claudos curat in
templo.*

- I. **A** Ccesserunt ad JESUM cæci, & claudi in templo: & sanavit eos. *Mt. 21. v. 14.*
- II. Videntes autem principes sacerdotum, & Scribæ, mirabilia quæ fecit, & pueros clamantes in templo, & dicentes: Holianna filio David: indignati sunt, & dixerunt ei: Audis, quid isti dicunt? JESUS autem dixit eis: Uti que. Nunquam legistis: Quia ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem? *Mt. 21. v. 15. 16.*
- III. Et relictis illis, abiit foras extra civitatem in Bethaniam: ibique mansit. *Mt. 21. v. 17.*

Cur-

Curvata.

96. *Christus mulierem 18. annis infirmam Sabbato sanat.*

I. **E**Rat JESUS docens in Synagoga Sabbatis. Et ecce mulier, quæ habebat spiritum infirmitatis annis decem & octo: & erat inclinata, nec omnino poterat sursum respicere. Quam cum videret JESUS, vocavit eam ad se, & ait illi: Mulier, dimissa es ab infirmitate tua. Et imposuit illi manus, & confestim erecta est, & glorificabat Deum. *L. 13. v. 10. 11. 12. 13.* II. Respondens autem archisynagogus, indignans, quia Sabbato curasset JESUS, dicebat turbæ: Sex dies sunt, in quibus oportet operari, in his ergo venite, & curamini, & non in die Sabbati. Respondens autem ad illum Dominus dixit: Hypocritæ, unusquisque vestrum Sabbato non solvit bovem suum, aut asinum à præsepio, & ducit ad aquam? Hanc autem filiam Abraham, quam alligavit Satanas, ecce, decem & octo annis, non oportuit solvi à vinculo isto die Sabbati? *Luc. 13. v. 14. 15. 16.* III. Et cum hæc diceret, erubescabant omnes adversarii ejus: & omnis populus gaudebat in universis, quæ gloriosè fiebant ab eo, *Luc. 13. v. 17.*

Dæmoniaci.

97. *Obsessus à damone liberatur in Synagoga.*

I. **D**escendit JESUS in Capharnaum civitatem

tem Galilææ: *L. 4. v. 31.* & statim Sabbatis ingressus in Synagogam, *Mr. 1. v. 21.* ibi docebat illos Sabbatis. *L. 4. v. 31.* Et stupebant super doctrina ejus: erat enim docens eos, quasi potestatem habens, & non sicut Scribæ. *Mr. 1. v. 22.* In potestate erat sermo ipsius. *L. 4. v. 32.* II. Et erat in Synagoga eorum homo in spiritu immundo. *Mr. 1. v. 23.* Habens dæmonium immundum: & exclamavit voce magnâ, dicens: Sine, quid nobis, & tibi, JESU Nazarene? Venisti perdere nos? Scio te, quis sis, Sanctus Dei. *L. 4. v. 33. 34. Mr. 1. v. 24.* III. Et comminatus est ei JESUS, *Mr. 1. v. 25.* Et increpavit illum, *L. 4. v. 35.* dicens: Obmutesce, & exi de homine. *Mr. 1. v. 25. L. 4. v. 35.* Et discerpens eum spiritus immundus, *Mr. 1. v. 26.* cum projecisset illum dæmonium in medium, *L. 4. v. 35.* exclamans voce magnâ, exiit ab eo, *Mr. 1. v. 26.* nihilque illum nocuit, *L. 4. v. 35.* IV. Et mirati sunt omnes, ita ut conquirerent inter se dicentes: Quidnam est hoc? quænam doctrina hæc nova? *Mr. 1. v. 27.* Et factus est pavor in omnibus, & colloquebantur ad invicem, dicentes: Quod est hoc verbum, quia in potestate, & virtute imperat immundis spiritibus? *L. 4. v. 36.* & obediunt ei, *Mr. 1. v. 27.* & exeunt. *L. 4. v. 36.* Et processit rumor ejus statim in omnem regionem Galilææ, *Mr. 1. v. 28.* Divulgabatur fama de illo in omnem locum regionis, *LUC. 4. v. 37.*

98. *Christus Capharnai multos daemones eiecit.*

I. **V**espere autem facto, cum occidisset sol, *Mr. 1. v. 32.* obtulerunt ei multos daemonia habentes: & eiciebat spiritus verbo. *Mt. 8. v. 16.* II. Exhibant autem daemonia à multis, clamantia, & dicentia: Quia tu es filius Dei. *L. 4. v. 41.* III. Et increpans non sinebat ea loqui, quia sciebant ipsum esse Christum. *Luc. 4. v. 41.*

99. *Christus in regione Gerasenorum duos demoniacos curat.*

I. **C**um venisset Jesus trans fretum in regionem Gerasenorum, occurrerunt ei duo habentes daemonia, de monumentis exeuntes, sivi nimis, ita ut nemo posset transire per viam illam. Et ecce clamaverunt, dicentes: Quid nobis, & tibi, Jesu fili Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos, *Mt. 8. v. 28, 29.* II. Erat autem non longè ab illis grex multorum porcorum pascens. Daemones autem rogabant eum, dicentes: Si eicis nos hinc, mitte nos in gregem porcorum. *Mt. 8. v. 30, 31.* III. Et ait illis: Ite. At illi exeuntes, abierunt in porcos: & ecce impetu abiit totus grex per præceptum in mare: & mortui sunt in aquis. Pastores autem fugerunt: & venientes in civitatem, nunciaverunt omnia, & de eis, qui daemonia habuerant. *Mt. 8. v. 32-33.* IV. Et ecce tota civitas exiit obviam Jesu: & viso eo, roga-

rogabant, ut transfret à finibus eorum, *Matth.*
8. v. 34.

ANNOTATIUNCULA.

*S. Matthæus duos dæmoniacos occurriffe nar-
rat: S. Marcum & S. Lucam, altero prætermiffæ,
vnius tantum faciunt mentionem; vel quod
ille clarior & famosior effet, ut vult Auguftinus
l. 2. de confenfu Evangelift. c. 24. vel quod fe-
rior effet, ac duriori dæmone vexaretur, ut ait
Chryfoftomus. Quam ob rem, majoris clari-
tatis caufa, rurfus eadem Hiftoria verbis duorum
Evangeliftarum Marci & Luca recenseatur.*

100. Dira fors hominis à dæmonibus obfessi.

I. **N**avigaverunt ad regionem Gerafenorum, quæ est contra Galilæam; *L. 8. v. 26.* & venerunt trans fretum maris in regionem Gerafenorum. *Mr. 5. v. 1.* Exeunti ei de navi, *Mr. 5. v. 2.* cum egressus ad terram, *L. 8. v. 27.* statim occurrit de monumentis homo in spiritu immundo. *Mr. 5. v. 2.* Occurrit illi vir quidam, qui habebat dæmonium jam temporibus multis, & vestimento non induebatur, neque in domo manebat, sed in monumentis. *L. 8. v. 27.* II. Domicilium habebat in monumentis, & neque catenis jam quisquam poterat eum ligare. Quoniam sæpe compedibus, & catenis vinctus, dirupisset catenas, & compedes comminuisset, & nemo poterat eum domare. *Mr. 5. v. 3. 4.* III. Et semper die

ac nocte in monumentis, & in montibus erat clamans, & concidens se lapidibus. *Mr. 5. v. 5.*

101. *Damones ab homine Christus exesse jubet.*

I. **V**Idens autem JESUM à longè, cucurrit, *Mr. 5. v. 6.* procidit ante illum. *L. 8. v. 28.* & adoravit eum. *Mr. 5. v. 6.* Et exclamans voce magnâ, dixit: Quid mihi, & tibi est, JESU fili Dei Altissimi? *L. 8. v. 28. Mr. 5. v. 7.* Obsecro te, ne me torqueas. *L. 8. v. 28.* Adjuro te per Deum, ne me torqueas. *Mr. 5. v. 7.* II. Dicebat enim illi: Exi spiritus immunde ab homine. *Mr. 5. v. 7.* Præcipiebat enim spiritui immundo, ut exiret ab homine. Multis enim temporibus arripiebat illum, & vinciebatur catenis, & compedibus custoditus: & ruptis vinculis agebatur à dæmonio in desertâ. *L. 8. v. 29.* III. Interrogavit autem illum JESUS, dicens: Quod tibi nomen est? At ille dixit: Legio, *L. 8. v. 30.* mihi nomen est; quia multi sumus. *Mr. 5. v. 9.* Quia intraverant dæmonia multa in eum, *L. 8. v. 30.* Et deprecabatur eum multùm, ne se expelleret extra regionem. *Mr. 5. v. 10.* Et rogabant illum; ne imperaret illis, ut in abyssum irent. *Luc. 8. v. 31.*

102. *Dæmonibus ire concessum in porcos.*

I. **E**Rat autem ibi circa montem grex porcorum magnus pascens. Et deprecaban-

bantur eum spiritus, *Mr. 5. v. 11. 12.* ut permitteret eis, in illos ingredi, *L. 8. v. 32.* dicentes: Mitte nos in porcos, ut in eos introeamus. Et concessit (permisit, *L. 8. v. 32.*) eis statim JESUS. *Mr. 5. v. 12. 13.* II. Exierunt ergo dæmonia (spiritus immundi, *Mr. 5. v. 13.*) ab homine, & intraverunt in porcos: & impetu abiit grex per præceps in stagnum, & suffocatus est. *L. 8. v. 33.* Magno impetu grex præcipitatus est in mare, ad duo millia, & suffocati sunt in mari, *Mr. 5. v. 13.* III. Quod ut viderunt factum, qui pascebant, (eos *Mr. 5. v. 14.*) fugerunt, & nunciaverunt in civitatem, & in villas, *L. 8. v. 34.* & in agros. Et egressa sunt videre, quid esset factum, *Mr. 5. v. 14.*

103. *Geraseni exeunt ad Christum, & hominem curatum vident.*

I. EXIERUNT autem videre, quod factum est: & venerunt ad JESUM: & invenerunt hominem, (illum, qui à dæmonio vexabatur, *Mr. 5. v. 15.*) sedentem, à quo dæmonia exierant, vestitum, ac sana mente, ad pedes ejus, & timuerunt. *L. 8. v. 35.* II. Et narraverunt illis, qui viderant, qualiter factum esset ei, qui dæmoniū habuerat, *Mr. 5. v. 16.* quomodo sanus factus esset à legione: *L. 8. v. 36.* & de porcis. *Mr. 5. v. 16.* III. Et rogaverunt illū omnis multitudo regionis Gerasenorum, ut discederet ab ipsis, *L. 8. v. 37.* de finibus eorum: *Mr. 5. v. 17.* quia magno timore tenebantur. *L. 8. v. 37.* Ipse autem ascendens navim, reversus est, *L. ibid.*

104. *Christus eum, qui curatus fuerat, sequi se volentem remittit ad suos domum.*

I. **C**umque ascenderet navim, coepit illum deprecari, qui à dæmonio vexatus fuerat, *Mr. 5. v. 18.* vir, à quo dæmonia exierant, ut cum eo effet, *L. 8. v. 18.* Dimisit autem eum **JESUS**, *L. ibid.* II. Non admisit eum, sed ait illi: Vade (redi, *L. 8. v. 29.*) in domum tuam ad tuos, & annuncia illis, quanta tibi Dominus fecerit, & misertus sit tui. *Mr. 5. v. 19.* III. Et abiit per universam civitatem, prædicans, quanta illi fecisset **JESUS**, *L. 8. v. 39.* Et abiit, & coepit prædicare in Decapoli, quanta sibi fecisset **JESUS**: & omnes mirabantur, *Mr. 5. v. 20.*

105. *Dæmonium mutum ejicitur.*

I. **E**cce obtulerunt ei hominem mutum dæmonium habentem, *Mr. 9. v. 32.* II. Et ejecto dæmonio, locutus est mutus: & miratae sunt turbae, dicentes: Nunquam apparuit sic in Israël, *Mr. 9. v. 33.* III. Pharisei autem dicebant: In principe dæmoniorum ejicit dæmones, *Mr. 9. v. 34.*

106. *Dæmones Christum confitentur esse Deum.*

I. **S**piritus immundi, cum illum videbant, pro-
cidebant ei, *Mr. 3. v. 11.* II. Et clamabant, dicentes: Tu es filius Dei, *Mr. 3. v. 11. 12.* III. Et vehementer comminabatur eis, ne manifestarent illum, *Mr. 3. v. 12.*

107. *Cæcus ac mutus, expulso dæmone, videt, loquitur.*

I. **O**blatus est ei dæmonium habens, cæcus & mutus: & curavit eum: Ita ut loqueretur, & videret. *Mt. 12 v. 22* Erat eiciens dæmonium, & illud erat mutum. Et cùm eiecisset dæmonium, locutus est mutus. *L. 11 v. 14.* II. Et stupebant omnes turbæ, & dicebant: Numquid hic est filius David? *Mt. 12 v. 23.* III. Quidam autem ex eis, *L. 11 v. 15.* Pharisei audientes, *Mt. 12 v. 24.* & Scribæ, qui ab Jerosymis descenderant, dicebant: Quoniam Beelzebub habet, & quia in principe dæmoniorum eiecit dæmonia, *Mt. 3 v. 22.* Dixerunt: Hic non eiecit dæmones, nisi in Beelzebub principe dæmoniorum, *Mt. 12 v. 24. Luc. 11 v. 15.*

108. *Christus calumnias Phariseorum & Scribarum confutat.*

I. **J**ESUS autem sciens cogitationes eorum, dixit eis: *Mt. 12 v. 25.* Omne regnum in seipsum divisum (divisum contra se, *Mt. 12 v. 25.*) desolabitur. *L. 11 v. 17.* Non potest regnum illud stare. *Mt. 3 v. 24.* Et omnis civitas vel domus divisa contra se, non stabit. *Mt. 12 v. 25.* Et domus supra domum cadet. *L. 11 v. 17.* Non potest domus illa stare. *Mt. 3 v. 25.* II. Si autem & Satanus in seipsum divisus est: *L. 11 v. 18* & si Satanus Satanam eiecit, *Mt. 12 v. 26*, quomodo stabit regnum ejus?

ejus? quia dicitis in Beelzebub me ejicere dæmonia. *L. 11. v. 18.* Quomodo potest Satanas Satanam ejicere? *Mr. 3. v. 23.* III. Et si ego in Beelzebub ejicio dæmones, filii vestri in quo ejiciunt? Ideo ipsi judices vestri erunt. *Mt. 12. v. 27. L. 11. v. 19.* Si autem ego in spiritu Dei (in digito Dei, *L. 11. v. 20.*) ejicio dæmones, profectò pervenit in vos regnum Dei. *Mt. 12. v. 28. L. 11. v. 20.* IV. Aut quomodo potest quisquam intrare in domum fortis, & vasa ejus diripere, nisi priùs alligaverit fortem? & tunc domum illius diripiet. *Mt. 12. v. 29.* Cùm fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea, quæ possidet. Si autem fortior eo superveniens vicerit eum, universa arma ejus auferet, in quibus confidebat, & spolia ejus distribuet. *L. 11. v. 21. 22.* Qui non est mecum, contra me est: & qui non colligit mecum, dispergit. *L. 11. v. 23. Mt. 12. v. 30.*

109. *Filia Chananæa liberatur à dæmonio.*

I. **A**Biit JESUS in fines Tyri & Sidonis: & ingressus domum, neminem voluit scire, & non potuit latere. *Mr. 7. v. 24.* Ecce enim mulier Chananæa à finibus illis egressa, *Mt. 15. v. 22.* statim ut audivit de eo, cujus filia habebat spiritum immundum, intravit, & procidit ad pedes ejus. Erat enim mulier Gentilis, Syrophœnissa genere. Et rogabat eum, ut dæmonium ejiceret de filia ejus, *Mr. 7. v. 25. 26.*

Clamavit, dicens ei: Misere mei Domine, fili David: filia mea malè à dæmonio vexatur. *Mt. 15. v. 22.* II. Qui non respondit ei verbum. Et accedentes discipuli ejus, rogabant eum dicentes: Dimitte eam, quia clamat post nos. Ipse autem respondens, ait: Non sum missus, nisi ad oves, quæ perierunt, domus Israël. At illa venit, & adoravit eum, dicens: Domine, adjuva me. *Mt. 15. v. 23. 24. 25.* Qui dixit illi: Sine priùs saturari filios; non est enim bonum, sumere panem filiorum; & mittere canibus. *Mt. 7. v. 27.* III. At illa respondit, & dixit illi: *Mt. 7. v. 28.* Etiam Domine; nam & catelli edunt de micis, quæ cadunt de mensa dominorum suorum. *Mt. 15. v. 27.* Et catelli comedunt sub mensa de micis puero-
rum. *Mt. 7. v. 28.* Tunc respondens JESUS, ait illi: ò mulier, magna est fides tua: fiat tibi, sicut vis. *Mt. 15. v. 28.* Et ait illi: Propter hunc sermonem vade: exiit dæmonium à filia tua. *Mt. 7. v. 29.* IV. Et sanata est filia ejus ex illa hora, *Mt. 15. v. 28.* Et cùm abiisset domum suam, invenit puellam jacentem supra lectum, & dæmonium exiisse; *Mt. 7. v. 30.*

110. *Dæmon, quem ejicere discipuli non potuerunt, pellitur à Christo.*

I. **A**ccessit ad JESUM homo genibus pro-
latus ante eum, dicens: *Mt. 17. v. 14.*
Magister, attuli filium meum ad te habentem
Spiritum mutum: qui ubicumque eum apprehen-

henderit, allidit illum, & spumat, & fridet dentibus, & arescit. *Mt. 9. v. 16. 17.* Ecce spiritus apprehendit eum, & subito clamat, & elidit, & dissipat eum cum spuma, & vix discedit dilanians eum. *L. 9. v. 39.* Domine, miserere filio meo, quia lunaticus est, & male patitur: nam sæpe cadit in ignem, & crebrò in aquam. *Mt. 17. v. 14.* Magister, obsecro te, respice in filium meum, quia unicus est mihi. *L. 9. v. 38.* II. Obtuli eum discipulis tuis: *Mt. 17. v. 15.* & rogavi discipulos tuos, ut eicerent illum, *L. 9. v. 40.* & non potuerunt curare eum. *Mt. 17. v. 15.* Respondens autem JESUS, ait: ó generatio incredula, & perversa, quousque (quamdiu) ero vobiscum? usquequo (quamdiu) patiar vos? *Mt. 17. v. 16. Mr. 9. v. 18. L. 9. v. 41.* Afferte huc illum ad me. *Mt. 17. v. 16. Mr. 9. v. 18.* Adduc huc filium tuum. *L. 9. v. 41.* III. Et cum accederet, elisit illum dæmonium, & dissipavit. Et increpavit JESUS spiritum immundum, & sanavit puerum: & reddidit illum patri ejus. *L. 9. v. 42. 43.* Exiit ab eo dæmonium, & curatus est puer ex illa hora. *Mt. 17. v. 17.* IV. Stupebant autem omnes in magnitudine Dei: omnibusque mirantibus, in omnibus, quæ faciebat, dixit ad discipulos suos: Ponite vos in cordibus vestris sermones istos: Filius enim hominis futurum est, ut tradatur in manus hominum. At illi ignorabant verbum istud, & erat velatum ante eos, ut non sentirent illud:

& timebant interrogare eum de hoc verbo,
Luc. 9. v. 44. 45.

III. *Accuratio ejusdem rei descriptio*
ex S. Marco.

I. **D**ixit JESUS: Afferte illum ad me. Et attulerunt eum, & cum vidisset eum, statim spiritus conturbavit illum: & elisus in terram, volutabatur spumans. Et interrogavit patrem ejus; Quantum temporis est, ex quo ei hoc accidit? At ille ait; Ab infantia: & frequenter eum in ignem & in aquas misit, ut eum perderet: sed si quid potes, adjuva nos, misertus nostri. *Mr. 9. v. 18. 19. 20. 21.* II. JESUS autem ait illi: Si potes credere, omnia possibilis sunt credenti. Et continuo exclamans Pater pueri, cum lacrymis agebat: Credo, Domine. Adjuva incredulitatem meam. Et cum videret JESUS concurrentem turbam, comminatus est spiritui immundo, dicens illi: Surde & mute spiritus, ego precipio tibi, exi ab eo: & amplius ne introcas in eum. *Mr. 9. v. 22. 23. 24.* III. Et exclamans, & multum discerpens eum, exiit ab eo, & factus est sicut mortuus, ita ut multi dicerent, quia mortuus est. JESUS autem tenens manum ejus, elevavit eum: & surrexit. *Mar. 9. v. 15. 16.*

III. *Quam ob causam discipuli non poterint ejicere hoc demonium.*

I. **C**UM JESUS introisset in domum, discipuli ejus secreto interrogabant eum: Quare

nos non potuimus ejicere eum. *Mt. 9. v. 27.*
 Dixit illi JESUS: Propter incredulitatem vestram. Amen quippe dico vobis, si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis monti huic; Transi hinc illuc: & transibit, & nihil impossibile erit vobis. *Mt. 17. v. 19.* II. Hoc autem genus non ejicitur, nisi per orationem & jejunium. *Mt. 17. v. 20.* Hoc genus in nullo potest exire, nisi in oratione & jejunio. *Mt. 9. v. 28.* III. Et inde profecti pratergrediebantur Galilæam; nec volebat quemquam scire. *Mt. 9. v. 29.* Convertantibus autem eis in Galilæa, dixit illis JESUS: Filius hominis tradendus est in manus hominum; & occident eum, & tertia die resurget. Et contristati sunt vehementer. *Mt. 17. v. 21. 22.* Illi ignorabant verbum, & timebant interrogare eum. *Marc. 9. v. 31.*

Febricitantes.

113. *Reguli filius febricitans Christi verbo sanatur.*

I. **V**ENIT JESUS iterum in Cana Galilææ, ubi fecit aquam vinum. Et erat quidam regulus, cujus filius infirmabatur Capharnaum. Hic cum audisset, quia JESUS adveniret à Judæa in Galilæam, abiit ad eum, & rogabat eum, ut descenderet, & sanaret filium ejus: incipiebat enim mori. *Jo. 4. v. 46. 47.* II. Dixit ergo JESUS ad eum: Nisi signa & prodigia videritis, non creditis. Dicit ad eum regulus:

Domine, descende prius, quàm moriatur filius meus. Dicit ei JESUS: Vade, filius tuus vivit. Credidit homo sermone, quem dixit ei JESUS, & ibat. Jo. 4. v. 48. 49. 50. III. Jam autem eo descendente, servi occurrerunt ei, & nunciaverunt dicentes, quia filius ejus viveret. Interrogabat ergo horam ab eis, in qua melius habuerit. Et dixerunt ei: Quia heri horam septimam reliquit eum febris. Joan. 4. v. 51. 52. IV. Cognovit ergo Pater, quia illa hora erat, in qua dixit ei JESUS: Filius tuus vivit. Et credidit ipse, & domus ejus tota. Joan. 4. v. 53.

114. Socrus Petri magnis febribus liberatur.

I. **S**urgens JESUS de Synagoga, introivit in domum Simonis. L. 4. v. 28. Petri, Mt. 8. v. 14. & Andreæ, cum Jacobo & Joanne. Mr. 1. v. 29. II. Decumbebat autem socrus Simonis febricitans. Mr. 1. v. 30. Tenebatur magnis febribus. L. 4. v. 38. Et statim dicunt ei de illa: Mr. 1. v. 30. & rogaverunt illum pro ea. L. 4. v. 38. Et JESUS vidit socrum ejus jacentem, & febricitantem. Mt. 8. v. 14. III. Et stans super illam, imperavit febrim: L. 4. v. 39. & tetigit manum ejus. Mt. 8. v. 15. Accedens elevavit eam, apprehensam manu ejus: & continuo dimisit eam febris. Marc. 1. v. 31. Et continuo surgens ministrabat illis, L. 4. v. 39.

Hæmorrhousa.

115. *Mulier sanguinis profluvio laborans sanatur.*

LContigit, dum iret JESUS, à turbis comprimebatur. *L. 8. v. 42.* Et ecce mulier, quæ sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis, *Mt. 9. v. 20.* quæ in medicos erogaverat omnem substantiam suam, *L. 8. v. 43.* & fuerat multa perpeffa à compluribus medicis, nec quicquam profecerat, *Mt. 5. v. 26.* nec ab illo potuit curari, *L. 8. v. 43.* sed magis deteriorius habebat: cum audisset de JESU, venit in turba: *Mt. 5. v. 26. 27.* accessit retrò, & tetigit fimbriam vestimenti ejus. *Mt. 9. v. 20. L. 8. v. 44.* Dicebat enim intra se, si tetigero tantum vestimentum ejus, salva ero. *Mt. 9. v. 21. Marc. 5. v. 28.* Et confestim siccatus est fons sanguinis ejus. *Mt. 5. v. 29.* Confestim stetit fluxus sanguinis ejus: *L. 8. v. 44.* & sensit corpore, quia sanata esset à plaga. *Marc. 5. v. 29.*

II. Et statim JESUS in semetipso cognoscens virtutem, quæ exierat de illo, conversus ad turbam, aiebat: Quis tetigit vestimenta mea? *Mt. 5. v. 30.* Negantibus autem omnibus, dixit Petrus, & qui cum illo erant, *L. 8. v. 45.* discipuli sui: *Mt. 5. v. 31.* Præceptor, turbæ te comprimunt, & affligunt. *L. 8. v. 45.* Vides turbam comprimentem te, & dicis: Quis me tetigit? *Mt. 5. v. 31.* Et dixit JESUS: Tetigit me aliquis; nam ego novi virtutem de

me exiisse. *Luc. 8. v. 46.* Et circumspiciebat videre eam, quæ hoc fecerat. *Marc. 5. v. 32.* III. Videns autem mulier, quia non latuit: *L. 8. v. 47.* timens & tremens, sciens quòd factum esset in se, venit & procidit ante eum. *Mr. 5. v. 33.* Procidit ante pedes ejus, *L. 8. v. 47.* & dixit ei omnem veritatem: *Mr. 5. v. 33.* & ob quam causam tetigerit eum, indicavit coram omni populo: & quemadmodum confessim sanata sit. *L. 8. v. 47.* At JESUS conversus, & videns eam, dixit: Confide filia, fides tua te salvam fecit: *Mt. 9. v. 22.* vade in pace, *Mr. 5. v. 34.* *L. 8. v. 48.* & esto sana à plaga tua. *Mr. 5. v. 34.* Et salva facta est mulier ex illa hora. *Matth. 9. v. 22.*

Hydropicus.

116. *Christus Hydropicum Sabbato curat.*

FACTUM est, cùm intraret JESUS in domum cujusdam principis Phariseorum Sabbato manducare panem, & ipsi observabant eum. Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. *L. 14. v. 1. 2.* II. Et respondens JESUS, dixit ad legisperitos, & Phariseos, dicens: Si licet Sabbato curare? At illi tacuerunt. Ipse verò apprehensum sanavit eum, ac dimisit. *L. 14. v. 3. 4.* III. Et respondens ad illos, dixit: Cujus vestrum asinus aut bos in puteum cadet, & non continuo extrahet illum die Sabbati? Et non poterant ad hæc respondere illi. *Luc. 14. v. 5. 6.*

Leprosi.

117. *Leprosus tactu sanatur à Christo.*

I. CUM descendisset JESUS de monte, secutæ sunt eum turbæ multæ. *Mt. 8. v. 1.* Et factū est, cū esset in una civitatum, *L. 5. v. 12.* venit ad eum leprosus, *Mr. 1. v. 40.* vir plenus leprâ, & videns JESUM, *L. 5. v. 12.* adorabat eum. *Mt. 8. v. 2.* genu flexo, *Mr. 1. v. 40.* & prociðes in faciem, rogavit eum, dicens: Domine, si vis, potes me mundare. *L. 5. v. 12.* II. JESUS autem misertus ejus, extendit manum suam: & tangens eum, ait illi: Volo, Mundare, *Mr. 1. v. 41.* Et confestim mundata est lepra ejus. *Mt. 8. v. 3.* Confestim lepra discessit ab illo. *Luc. 5. v. 13.* Et cū dixisset, statim discessit ab eo lepra, & mundatus est. *Mr. 1. v. 42.* III. Et comminatus est ei, statimque ejecit illum, & dicit ei: Vide, nemini dixeris. *Mr. 1. v. 43. 44.* Ipse præcepit illi, ut nemini diceret, sed; Vade, ostende te sacerdoti, (principi sacerdotum, *Marc. 1. v. 44.*) & offer pro emundatione tua, (munus, quod præcepit, *Mt. 8. v. 4.* &) sicut præcepit Moyses, in testimonium illis. *L. 5. v. 14.* IV. At ille egressus cepit prædicare, & diffamare sermonem. *Mr. 1. v. 45.* Perambulabat autem magis sermo de illo, *L. 5. v. 15.* ita ut jam non posset manifestè introire in civitatem, sed foris in desertis locis esset. Et conveniebant ad eum undique. *Mr. 1. v. 45.* turbæ multæ, ut audirent, & curarentur ab infirmitatibus

tibus suis. Ipse autem secedebat in desertum, & orabat. *Luc. 5. v. 15. 16.*

118. *Decem leprosi mundantur: unus gratias agit.*

I. **E**T factum est, dum iret in Jerusalem, transibat per mediam Samariam & Galilæam. Et cum ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt à longè: & levaverunt vocem, dicentes: JESU præceptor, miserere nostri. *Luc. 17. v. 11. 12. 13.* II. Quos ut vidit, dixit: Ite, ostendite vos sacerdotibus. Et factum est, dum irent, mundati sunt. Unus autem ex illis, ut vidit, quia mundatus est, regressus est, cum magna voce magnificans Deum. Et cecidit in faciem ante pedes ejus, gratias agens. Et hic erat Samaritanus. *L. 17. v. 14. 15. 16.* III. Respondens autem JESUS, dixit: Nónne decem mundati sunt, & novem ubi sunt? Non est inventus, qui rediret, & daret gloriam Deo, nisi hic alienigena. Et ait illi: Surge, vade; quia fides tua te salvum fecit. *Luc. 17. v. 17. 18. 19.*

Mancus.

119. *Manco manum aridam Christus restituit.*

I. **F**ACTUM est & in alio Sabbato, ut intraret in Synagogam, & doceret. *Luc. 6. v. 6.* Et ecce homo, manum habens aridam, *Mc. 12. v. 10.* erat ibi. *Mr. 3. v. 1.* Manus ejus dextra erat

erat arida. Observabant autem Scribæ, & Pharisæi, si in Sabbato curaret: *L. 6. v. 6. 7.* & interrogabant eum, dicentes: Si licet Sabbatis curare? *Mt. 12. v. 10.* ut invenirent, unde accusarent eum. *L. 6. v. 7.* II. Ipse verò sciebat cogitationes eorum: & ait homini, qui habebat manum aridam: Surge, & sta in medium. Et surgens, stetit. Ait autem ad illos JESUS: Interrogo vos, si licet Sabbatis benefacere, an malè? animam salvam facere, an perdere? *L. 6. v. 3. 9.* At illi tacebant. *Mt. 3. v. 4.* Ipse autem dixit illis: Quis erit ex vobis homo, qui habeat ovem unam: & si ceciderit hæc Sabbatis in foveam, nōne tenebit & levabit eam? Quanto magis melior est homo ove? Itaque licet Sabbatis benefacere. *Mt. 12. v. 11. 12.* III. Et circumspiciens eos cum ira, contristatus super cæcitate cordis eorum, dicit homini: Extende manum tuam. *Mt. 3. v. 5.* Et extendit: & restituta est manus ejus. *L. 6. v. 10.* sanitati sicut altera. *Mt. 12. v. 13.* IV. Ipsi autem repleti sunt insipientiâ, & colloquebantur ad invicem, quidnam facerent JESU. *L. 6. v. 11.*

Morbidus.

120. *Morbidus per 33. annos Sabbato curatur.*

I. ERat quidam homo ibi, (*ad Probaticam piscinam*) triginta & octo annos habens in infirmitate sua. Hunc cum vidisset JESUS

jacentem, & cognovisset, quia jam multum
 tempus haberet, dicit ei: Vis sanus fieri? *Jo.*
5. v. 5. 6. II. Respondit ei languidus: Do-
 mine, hominem non habeo, ut, cum turbata
 fuerit aqua, mittat me in piscinam: dum ve-
 nio enim ego, alius ante me descendit. Dicit
 ei JESUS: Surge, tolle grabatum tuum, & am-
 bula. Et statim sanus factus est ille: & sustu-
 lit grabatum suum, & ambulabat. Erat autem
 Sabbatum in die illo. *Jo. 5. v. 7. 8. 9.* III. Di-
 cebant ergo Judæi illi, qui sanatus fuerat: Sab-
 batum est, non licet tibi tollere grabatum tuum.
 Respondit eis: Qui me sanum fecit, ille mihi
 dixit: Tolle grabatum tuum, & ambula. In-
 terrogaverunt ergo eum: Quis est ille homo,
 qui dixit tibi; Tolle grabatum tuum, & am-
 bula? Is autem, qui sanus fuerat effectus, ne-
 sciebat, quis esset. JESUS enim declinavit à
 turba constituta in loco. *Jo. 5. v. 10. 11. 12. 13.*
 IV. Postea invenit eum JESUS in templo, & di-
 xit illi: Ecce sanus factus es: jam noli pecca-
 re, ne deterius tibi aliquid contingat. Abiit
 ille homo, & nunciavit Judæis, quia JESUS ef-
 fet, qui fecit eum sanum. *Joan. 5. v. 14. 15.*

*121. Christus factum istud à calumniis
 Judæorum defendit.*

I. **P**ROPTEREA persequebantur Judæi JESUM,
 quia hæc faciebat in Sabbato. JESUS
 autem respondit eis: Pater meus usque modò
 operatur, & ego operor. Propterea ergo ma-

gis quærebant eum Judæi interficere : quia non solum solvebat Sabbatum, sed & Patrem suum dicebat Deum, æqualem se faciens Deo. Jo. 5. v. 16. 17. 18. II. Respondit itaque JESUS, & dixit eis : Amen, Amen dico vobis, non potest filius à se facere quidquam, nisi quod viderit Patrem facientem : quæcumque enim ille fecerit, hæc & filius similiter facit. Jo. 5. v. 19. III. Pater enim diligit filium, & omnia demonstrat ei, quæ ipse facit : & majora his demonstrabit ei opera, ut vos miremini. Sicut enim Pater suscitatur mortuos, & vivificat : Sic & Filius, quos vult, vivificat. Neque enim Pater judicat quemquam, sed omne judicium dedit Filio, ut omnes honorificent filium, sicut honorificant Patrem. Qui non honorificat Filium, non honorificat Patrem, qui misit illum. JOAN. 5. v. 20. 21. 22. 23. IV. Amen, Amen dico vobis, quia qui verbum meum audit, & credit ei, qui misit me, habet vitam æternam, & in Judicium non venit, sed transiet à morte ad vitam. JOAN. 5. v. 24.

Mortui resuscitati.

122. *Jairus Christum deprecatur pro filia sua moribunda.*

I. **E**Cce venit vir, cui nomen Jairus, L. 8. v. 41. de archisynagogis, Mr. 5. v. 22. & ipse Princeps Synagogæ erat. Luc. 8. v. 41. Et videns JESUM, procidit ad pedes ejus, Mr. 5. v. 22. & adorabat eum, Mt. 9. v. 18. rogans, ut intraret in domum ejus : quia unica filia erat

ei ferè annorum duodecim, & hæc moriebatur. *L. 8. v. 41. 42.* II. Et deprecabatur eum multum, dicens: Quoniam filia mea in extremis est: Veni, impone manum super eam: ut salva sit, & vivat. *Mt. 5. v. 23.* Domine, filia mea modò defuncta est: sed veni, impone manum tuam super eam, & vivet. *Mt. 9. v. 18.* III. Et surgens JESUS, sequebatur eum, & discipuli ejus. *Mt. 9. v. 19.* Abiit cum illo, & sequebatur eum turba multa, & comprimebant eum, *Marc. 5. v. 24.*

123. *Filia Jairi nunciatur mortua: Christus eam resuscitat.*

I. **V**ENIT quidam ad principem Synagogæ, dicens ei: Quia mortua est filia tua, noli vexare illum. *L. 8. v. 49.* *Marcus etiam plures venisse scribit.* Veniunt ad archisynagogum, dicentes; Quia filia tua mortua est: quid ultra vexas Magistrum? *Marc. 5. v. 35.* JESUS autem, audito verbo, (hoc, *Luc.*) quod dicebatur, ait archisynagogo, (Patri puellæ: *L. 8. v. 50.*) Noli timere, tantummodo crede, *Mt. 5. v. 36.* & salva erit. *L. 8. v. 50.* II. Cùm venisset JESUS in domum principis, *Mt. 9. v. 23.* non permisit intrare secum quemquam, nisi Petrum, & Jacobum, & Joannem (Fratrem Jacobi, *Mt. 5. v. 37.*) & patrem, & matrem puellæ. Flebant autem omnes, & plangebant illam. *L. 8. v. 51. 52.* Cùm vidisset turbicines, & turbam tumultuantem, *Mt. 5. v. 23.* & flentes,

tes, & ejulantes multum, ingressus ait illis: Quid turbamini & ploratis? *Mr. 5. v. 38, 39.* Nolite flere. *L. 8. v. 52.* Recedite; non est enim mortua puella, sed dormit. *Mr. 9. v. 24.* Et deridebant eum, *Mr. 9. v. 24, Mr. 5. v. 40.* scientes quod mortua esset. *L. 8. v. 53.* III. Cum ejecta esset turba, intravit. *Mr. 9. v. 25.* Ipse verò, ejectis omnibus, assumit patrem & matrem puellæ, & qui secum erant, & ingrediuntur, ubi puella erat jacens. Et tenens manum puellæ, ait illi: Talitha cumi, quod est interpretatum, Puella, tibi dico, surge. *Mr. 5. v. 40, 41.* Et reversus est spiritus ejus, & surrexit continuo, *L. 8. v. 55.* & ambulabat: erat autem annorum duodecim: *Mr. 5. v. 42.* & jussit illi dari manducare. *L. 8. v. 55.* IV. Obstupuerunt stupore magno (parentes ejus, *L. 8. v. 56*) & præcepit illis vehementer, ut nemo id sciret: *Mr. 5. v. 42, 43.* ne alicui dicerent, quo factum erat. *L. 8. v. 56.* Et exiit fama hæc in univèrsam terram illam. *Mr. 9. v. 26.*

124. *Filius unicus viduæ mortuus susci-*
tatur à Christo.

I. **E**T factum est: JESUS ibat in civitatem, quæ vocatur Naim: & ibant cum eo discipuli ejus, & turba copiosa. Cùm autem appropinquaret portæ civitatis; ecce defunctus efferebatur filius unicus matris suæ: & hæc vidua erat: & turba civitatis multa cum illa, *L. 7. v. 11, 12.* II. Quam cùm vidisset

Dominus, misericordiâ motus super eam, dixit illi: Noli flere. Et accessit, & tetigit loculum. Hi autem, qui portabant, steterunt. Et ait: Adolefcens, tibi dico, surge. Et resedit, qui erat mortuus, & cœpit loqui. Et dedit illum matri suæ. *L. 7. v. 13. 14. 15.* III. Accepit autem omnes timor: & magnificabant Deum, dicentes: Quia Propheta magnus surrexit in nobis: & quia Deus visitavit plebem suam. Et exiit hic sermo in universam Judæam de eo, & in omnem circa regionem. *L. 7. v. 16. 17.* Et nunciaverunt Joanni discipuli ejus de omnibus his. *L. 7. v. 18.*

125. Lazarus ante quatrimum mortuus, vite restituitur.

I. **E**Rat quidam languens Lazarus à Bethania, de castello Mariæ, & Marthæ sororis ejus. *Jo. 11. v. 1.* Miserunt ergo sorores ejus ad JESUM, dicentes: Domine, ecce, quem amas, infirmatur. Audiens autem JESUS, dixit eis: Infirmetas hæc non est ad mortem, sed pro gloria Dei, ut glorificetur Filius Dei per eam. *Jo. 11. v. 3. 4.* Mansit ergo in eodem loco duobus diebus. *v. 6.* II. Post hæc dixit JESUS discipulis suis: Lazarus amicus noster dormit: sed vado, ut à somno excitem eum. *Joan. 11 v. 11.* Dixerautem JESUS de morte ejus: illi autem putaverunt, quia de dormitione somni diceret. Tunc ergo JESUS dixit eis manifestè: Lazarus mortuus est. *Jo. 11.*

v. 13. 14. III. Venit itaque JESUS : & invenit eum quatuor dies jam in monumento habentem, Jo. 11. v. 17. & dixit: Ubi posuistis eum? Dicunt ei: Domine, veni & vide. v. 34. JESUS ergo venit ad monumentum, & ait: Tollite lapidem. Dicit ei Martha soror ejus: Domine, jam foetet, quatruiduanus est enim. v. 38. 39. IV. Tulerunt ergo lapidem. JESUS autem elevatis sursum oculis, voce magnâ clamavit: Lazare, veni foras. Et statim prodit, qui fuerat mortuus, ligatus pedes & manus infitis, & facies illius sudario erat ligata. Dixit JESUS: Solvite eum, & sinite abire, Joann 11. v. 41. 43. 44.

Mutilatus.

126. *Christus Malcho abscissam aurem restituit.*

I. **V**identes hi, qui circa JESUM erant, quod futurum erat, dixerunt ei: Domine, si percutimus in gladio? L. 22. v. 49. Simon ergo Petrus habens gladium, eduxit eum, & percussit pontificis servum: & abscidit auriculam ejus dexteram. Erat autem nomen servo Malchus. Jo. 18. v. 10. II. Dixit ergo JESUS Petro: Mitte gladium tuum in vaginam, Calicem, quem dedit mihi Pater, non bibam illum? Jo. 18. v. 11. III. Respondens autem JESUS, ait: Sinite usque huc. Et cum tetigisset auriculam ejus, sanavit eum, Luc. 22. v. 51.

127. *Mutus, cæcus, simulque à dæmone obsessus, linguam, oculos, quietem recipit.*

Vide inter Dæmoniacos, Meditationem 107. fol. 70.

Mutus & surdus.

128. *Mutus & surdus aures, ac linguam recipit.*

I. **J**ESUS exiens de finibus Tyri, venit per Sidonem ad mare Galilææ, inter medios fines Decapoleos. Et adducunt ei surdum & mutum: & deprecabantur eum, ut imponat illi manum. *Mr. 7. v. 31, 32.* II. Et apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in auriculas ejus: & exspuens, tetigit linguam ejus. Et suspiciens in cælum, ingemuit, & ait illi: Ephpheta, quod est, Adaperire. Et statim apertæ sunt aures ejus, & solutum est vinculum linguæ ejus, & loquebatur rectè. *Mr. 7. v. 33, 34, 35.* III. Et præcepit illis, ne cui dicerent. Quanto autem eis præcipiebat, tanto magis plus prædicabant: & eò amplius admirabantur, dicentes: Bene omnia fecit: & surdos fecit audire, & mutos loqui. *Marc. 7, v. 36, 37.*

Paralytici.

129. *Christus Paralytico sanando dimittit prius peccata.*

I. **J**ESUS iterum intravit Capharnaum (civitatem suam, *Mr. 9, v. 1.*) post dies & audi-

auditum est, quod in domo esset: & conven-
 runt multi, ita ut non caperet neque ad janu-
 am, & loquebatur eis verbum. *Mr. 2. v. 1, 2.*
 Factum est in una dierum, & ipse sedebat do-
 cens. Et erant Pharisei sedentes, & Legis
 doctores, qui venerant ex omni castello Ga-
 lilææ, & Judææ, & Jerusalem: & virtus Do-
 mini erat ad sanandum eos. *L. 5. v. 17.* II. Et
 ecce offerebant ei Paralyticum jacentem in
 lecto, *Mr. 9. v. 2.* qui à quatuor portabatur:
Mr. 2. v. 3. & quærebant eum inferre, & pone-
 re ante eum, Et non inventes, quâ parte
 illum inferrent præ turba, *L. 5. v. 18, 19.* cum
 non possent offerre eum illi præ turba, *Mr. 2.*
v. 4. ascenderunt supra tectum: *Luc. 5. v. 19;*
 nudaverunt tectum, ubi erat: & patefacien-
 tes submiserunt grabatum, in quo Paralyticus
 jacebat. *Mr. 2. v. 4.* Per tegulas submiserunt
 eum cum lecto in medium, ante Jesum. *L. 5. v.*
19. III. Cum autem vidisset Jesus fidem il-
 lorum, ait Paralytico: *Mr. 2. v. 5.* Confide
 fili, remittuntur tibi peccata tua. *Mr. 9. v. 2,*
Mr. 2. v. 5. L. 5. v. 20. Et cœperunt cogitare
 Scribæ, & Pharisei, dicentes (intra se: Hic
 blasphematur. *Mr. 9. v. 3.*) Quis est hic, qui lo-
 quitur blasphemias? *L. 5. v. 21.* Erant illic
 quidam de Scribis sedentes, & cogitantes, in
 cordibus suis: Quid hic sic loquitur? Blasphe-
 mat. *Mr. 2. v. 6, 7.* Quis potest dimittere
 peccata, nisi solus Deus? *Marc. 2. v. 7. Luc.*
5. v. 21.

130. *Christus, dimissis Paralytico peccatis, eundem sanitati restituit.*

I. **U**T cognovit JESUS (spiritu suo, *Mr. 2. v. 8.*) cogitationes eorum, respondens, dixit ad illos: *L. 5. v. 22.* Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris? Quid est facilius, dicere Paralytico: Dimittantur tibi peccata tua; an dicere: Surge, tolle grabatum tuum, & ambula? *Mt. 9. v. 4. 5. Mr. 2. v. 9. L. 5. v. 23.*

II. Ut autem sciatis, quia filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, ait Paralytico: Tibi dico; Surge, tolle lectum tuum, & vade in domum tuam. *Mt. 9. v. 6. Mr. 2. v. 10. 11. L. 5. v. 24.* Et confestim confurgens coram illis, tulit lectum, in quo jacebat: & abiit in domum suam, magnificans Deum. *L. 5. v. 25.*

III. Videntes autem turbæ timuerunt, & glorificaverunt Deum, qui dedit potestatem talem hominibus. *Mt. 9. v. 8.* Surrexit ille, & sublato grabato abiit coram omnibus, ita ut mirarentur omnes, & honorificarent Deum, dicentes: Quia nunquam sic vidimus. *Mr. 2. v. 12.* Stupor apprehendit omnes, & magnificabant Deum. Et repleti sunt timore, dicentes: Quia vidimus mirabilia hodie. *L. 5. v. 26.*

131. *Servi Paralytici herus mittit seniores Judæorum ad Christum.*

I. **C**UM JESUS implêsset omnia verba sua in cautes plebis, intravit Capharnaum. Centurionis autem cujusdam servus malè habens, erat

erat moriturus: qui illi erat pretiosus. *L. 7. v. 1. 2.* II. Et cum audisset de JESU, misit ad eum seniores Judæorum, rogans eum, ut veniret, & salvaret servum ejus. *L. 7. v. 3.* III. At illi cum venissent ad JESUM, rogabant eum sollicitè, dicentes ei: Quia dignus est, ut hoc illi præstes. Diligit enim gentem nostram: & Synagogam ipsè ædificavit nobis. JESUS autem ibat cum illis. *L. 7. v. 4. 5. 6.*

132. Idem herus centurio Christum per amicos adit, & alloquitur.

I. **E**T cum jam non longè esset à domo, misit ad eum Centurio amicos, dicens: Domine, noli vexari: Non enim sum dignus, ut sub tectum meum intres. *L. 7. v. 6.* II. Propter quod & me ipsum non sum dignum arbitratus, ut venirem ad te: sed dic verbo, & sanabitur puer meus. *L. 7. v. 7.* III. Nam & ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites; & dico huic: Vade, & vadit; & alii: Veni, & venit; & servo meo: Fac hoc, & facit. *L. 7. v. 8. Mt. 8. v. 9.*

133. Centurio denique Christum ipse adit, & servum Paralyticus verbo sanatur.

I. **A**ccessit ad eum centurio, rogans eum, & dicens: Domine, puer meus jacet in domo Paralyticus, & malè torquetur. Et ait illi JESUS: ego veniam, & curabo eum. *Mt. 8. v. 5. 6 7.* II. Et respondens centurio, ait Domine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum:

meum: sed tantum dic verbo, & sanabitur puer meus. *Mt. 8. v. 8.* Nam & ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites, & dico huic: Vade, & vadit; & alii: Veni, & venit; & servo meo: Fac hoc, & facit. *Mt. 8. v. 9. L. 7. v. 8.* III. Audiens autem JESUS, miratus est: *Mt. 8. v. 10.* & conversus, sequentibus se turbis dixit: Amen dico vobis, non inveni tantam fidem in Israël. *L. 7. v. 9. Mt. 8. v. 10.* Dico autem vobis, quod multi ab Oriente & Occidente venient, & recumbent cum Abraham, & Isaac, & Jacob in regno cœlorum: filii autem regni ejicientur in tenebras exteriores: ibi erit fletus & stridor dentium. *Mt. 8. v. 11. 12.* IV. Et dixit JESUS centurioni: Vade, & sicut credidisti, fiat tibi. Et sanatus est puer in illa hora. *Mt. 8. v. 13.* Et reversi, qui missi fuerant, domum invenerunt servum, qui languerat, sanum. *L. 7. v. 10.*

Surdus.

124. *Christus aperit aures surdo, & vinculum lingue solvit eidem.*

Vide inter Mutos, Meditationem 128.

Turba variorum ægrorum.

135. *Christus prædicans & sanans, obit totam Galilæam.*

I. **C**ircumibat JESUS totam Galilæam, docens in Synagogis eorum, & prædicans Evangelium regni: & sanans omnem languorem,

rem, & omnem infirmitatem in populo. *Mt. 4. v. 23.* II. Et abiit opinio ejus in totam Syriam, & obtulerunt ei omnes malè habentes, variis languoribus & tormentis comprehensos, & qui dæmonia habebant, & lunaticos, & paralyticos, & curavit eos. *Mt. 4. v. 24.* III. Et secutæ sunt eum turbæ multæ de Galilæa, & Decapoli, & de Hierosolymis, & de Judæa, & de trans Jordanem. *Mt. 4. v. 25.*

Alia ex cap. 9. Matthæi.

I. **C**ircuibat JESUS omnes civitates, & castella, docens in Synagogis eorum & prædicans Evangelium regni, & curans omnem languorem, & omnem infirmitatem. *Mt. 9. v. 35.* II. Videns autem turbas, misertus est eis: quia erant vexati, & jacentes, sicut oves non habentes pastorem. *Mt. 9. v. 36.* III. Tunc dicit discipulis suis: Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergo Dominum messis, ut mittat operarios in messem suam. *Mt. 9. v. 37. 38.*

135. Christus Capharnai multos infirmos curat.

I. **C**UM Sol occidisset, omnes qui habebant infirmos variis languoribus, ducebant illos ad eum. At ille singulis manus imponens, curabat eos. *L. 4. v. 40.* II. Et erat omnis civitas congregata ad januam. Et curavit multos, qui vexabantur variis languoribus. *Mr. 1. v. 33. 34.* III. Omnes malè habentes curavit: ut
adim-

adimpleretur, quod dictum est per Isaiam Prophetam, dicentem: Ipse infirmitates nostras accepit, & ægrotationes nostras portavit, *Mt. 8. v. 16. 17.*

137. *Christus omne genus morborum sanat in loco campestri.*

I. **D**escendens JESUS (de monte cum 12. Apostolis) itetit in loco campestri, & turba discipulorum ejus, & multitudo copiosa plebis ab omni Judæa, & Jerusalem, & Maritima, & Tyri, & Sydonis, qui venerant, ut audirent eum, & sanarentur à languoribus suis, *L. 6. v. 17. 18.* II. Et qui vexabantur à spiritibus immundis, curabantur, *L. 6. v. 18.* III. Et omnis turba quærebat eum tangere: quia virtus de illo exibat: & sanabat omnes, *L. 6. v. 19.*

138. *Christus in regione Genezareth omnes malè habentes sanitati restituit.*

I. **C**um transfretassent, venerunt in terram Genesar; *Mt. 14. v. 34.* in terram Genezareth, & applicuerunt: cùmque egressi essent de navi, continuò cognoverunt eum, *Mt. 6. v. 53. 54.* II. Et percurrentes (viri loci illius, *Mt. 14. v. 35.*) universam regionem illam, ceperunt in grabatis eos, qui se malè habebant, circumferre, ubi audiebant eum esse: *Mt. 6. v. 55.* & obtulerunt ei omnes malè habentes, *Mt. 14. v. 35.* III. Et quocumque introibat in vicus, vel

vel in villas, aut civitates, in plateis ponebant infirmos, & deprecabantur eum, ut vel fimbriam vestimenti ejus tangerent. *Marc. 6. v. 56.* Et quicumque tetigerunt, salvi facti sunt. *Mt. 14. v. 36.*

Alia ex S. Marco,

I. **J**ESUS cum discipulis suis secessit ad mare: & multa turba à Galilæa, & Judæa secuta est eum, & ab Hierosolymis, & ab Idumæa, & trans Jordanem: & qui circa Tyrum & Sidonem, multitudo magna, audientes quæ faciebat, venerunt ad eum. *Mt. 3. v. 7. 8.* II. Et dixit discipulis suis, ut navicula sibi deserviret propter turbam, ne comprimerent eum: multos enim sanabat, ita ut irruerent in eum, ut illum tangerent, quotquot habebant plagas. *Marc. 3. v. 9. 10.* III. Et spiritus immundi, cum illum videbant, procidebant ei: & clamabant dicentes: Tu es Filius Dei. Et vehementer comminabatur eis, ne manifesta- rent illum. *Marc. 3. v. 11. 12.*

139. Christus plurimos aegros sanat in monte.

I. **V**ENIT JESUS secus mare Galilææ: & ascendens in montem, sedebat ibi. *Mt. 15. v. 29.* II. Et accesserunt ad eum turbæ multæ, habentes secum mutos, cæcos, claudos, debiles, & alios multos: & projecerunt eos ad pedes ejus, & curavit eos. *Mt. 15. v. 30.* III. Ita ut turbæ mirarentur, videntes mutos loquentes, claudos ambulantes, cæcos videntes: & magnificabant Deum Israël, *Mt. 15. v. 31.*

V I T Æ

D. N. JESU CHRISTI

Monoteffaron Evangelicum.

DE DOCTRINA CHRISTI.

PRÆMEDITATIO.

I. **J**ESUS venit Nazareth, ubi erat nutritus, & intravit secundum consuetudinem suam die Sabbati in Synagogam, surrexit legere. Et traditus est illi liber Isaiaæ Prophetæ. *Is. 4. v. 16. 17.* II. Et ut revolvit librum, invenit locum, ubi scriptum erat: Spiritus Domini super me: propter quod unxit me, evangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde, prædicare captivis remissionem, & cæcis visum, dimittere contractos in remissionem, prædicare annum Domini acceptum, & diem retributionis. Et cùm plicuisset librum, reddidit ministro, & sedit. Et omnium in Synagoga oculi erant intendentes in eum. *L. 4. v. 17. 18. 19. 20.* III. Cœpit autem dicere ad illos: Quia hodie impleta est hæc scriptura in auribus vestris. Et omnes testimonium illi dabant: & mirabantur in verbis gratiæ, quæ procedebant de ore ipsius, & dicebant: Nonne hic est Filius Joseph? *Luc. 4. v. 21. 22.*

PARS

P A R S I V.

*De doctrina Christi : ac primùm de ea,
quam per Parabolas tradidit,*

ADHORTATIO.

Doctrina Christi, omnes doctrinas Sancto-
rum præcellit : & qui spiritum haberet , ab-
sconditum ibi manna inveniret. *Thom. à Kemp.*
l. 1. de Imitat. Christi, c. 1. §. 2.

140. *Parabola 1. Puerorum canentium,
& Lamentantium.*

I. Cui similem æstimabo generationem i-
stam? (*hoc est, homines generationis hu-
jus, ait Lucas*) Similis est pueris sedentibus in
foro, qui clamantes cœqualibus, dicunt: Ce-
cinimus vobis tibiis, & non saltastis; lamen-
tavimus, & non planxistis. *Mc. 11. v. 16. 17.*
L. 7. v. 31. 32. II. Venit enim Joannes Ba-
ptista neque manducans panem, neque bibens
vinum, & dicunt: dæmonium habet. *Mc. 11.*
v. 18. L. 7. v. 33. III. Venit filius hominis
manducans, & bibens, & dicunt: Ecce homo
vorax, & potator vini, publicanorum & pec-
catorum amicus. Et justificata est sapientia
ab omnibus filiis suis. *Mc. 11. v. 19. L. 7. v. 34. 35.*

141. *Parabola 2. Seminantis semen, quod
cecidit secus viam, supra petram, in spinas,
in terram bonam.*

I. IN illo die exiens JESUS de domo, sedebat
secus mare. Et congregatæ sunt ad eum

E

tur-

turbæ multæ, ita ut in naviculam ascendens sederet in mari: & omnis turba stabat in littore: & locutus est eis multa in parabolis, dicens illis in doctrina sua: Audite: ecce exiit, qui seminat, seminare. Et dum seminat, quædam ceciderunt secus viam, & venerunt volucres cæli, & comederunt ea, *Mt. 13. v. 1. 2. 3. 4. Mr. 4. v. 1. 2. 3. 4.* II. Alia autem ceciderunt in petrosa, ubi non habebant terram multam: & continuo exorta sunt, quia non habebant altitudinem terræ. Sole autem orto æstuaverunt: & quia non habebant radicem, aruerunt. Alia autem ceciderunt in spinas, & creverunt spinæ, & suffocaverunt ea, *Mt. 13. v. 5. 6. 7. Mr. 4. v. 5. 6. 7.* III. Alia autem ceciderunt in terram bonam: & dabant fructum, aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud trigesimum. Et dicebat: Qui habet aures audiendi, audiat, *Mt. 13. v. 8. 9. Mr. 4. v. 8. 9.* *Hanc eandem parabolam refert Lucas c. 8. à v. 4. usque ad 16.*

142. *Cur Christus locutus sit in parabolis?*

CUM esset singularis, interrogaverunt eum hi, qui cum eo erant duodecim, Parabolam, *Mr. 4. v. 10.* & accedentes dixerunt ei: Quare in Parabolis loqueris eis? Qui respondens, ait illis: Quia vobis datum est nosse mysteria regni cælorum: illis autem, qui foris sunt, non est datum. Qui enim habet, dabitur ei, & abundabit: qui autem non habet,

&

& quod habet, auferetur ab eo. *Mt. 13. v. 10. 11. 12. Mr. 4. v. 11.* II. Ideo in Parabolis loquor eis: quia videntes non vident, & audientes non audiunt, neque intelligunt. Et adimpletur in eis Prophetia Isaïæ dicentis: auditu audietis, & non intelligetis: & videntes videbitis, & non videbitis. Incrassatum est enim cor populi hujus, & auribus graviter audierunt, & oculos suos clauserunt: ne quando videant oculis, & auribus audiant, & corde intelligant, & convertantur, & sanem eos, & dimittantur eis peccata. *Mt. 13. v. 13. 14. 15. Mr. 4. v. 12.* III. Vestri autem beati oculi, quia vident; & aures vestræ, quia audiunt. Amen quippe dico vobis, quia multi Prophetæ & justî cupierunt videre, quæ videtis, & non viderunt; & audire, quæ auditis, & non audierunt. *Mt. 13. v. 16. 17.* Nescitis Parabolam hanc? & quomodo omnes Parabolas cognoscetis? *Mr. 4. v. 13.*

143. *Expositio præcedentis Parabola.*

I. Vos audite, Parabolam seminantis. Qui seminat, verbum seminat. Omnis, qui audit verbum regni, & non intelligit, venit malus, & rapit, quod seminatum est in corde ejus: hic est, qui secus viam seminatus est. *Mt. 13. v. 18. 19. Mr. 4. v. 15.* II. Qui autem super petrosâ seminatus est, hic est, qui verbum audit, & continuo cum gaudio accipit illud: non habet autem in se radicem, sed est tem-

poralis. Factâ autem tribulatione & persecutione propter verbum, continuò scandalizatur. *Mt. 13. v. 20. 21. Mr. 4. v. 16. 17.* III. Qui autem seminatus est in spinis, hic est, qui verbum audit, & sollicitudo seculi istius, & fallacia divitiarum, & circa reliqua concupiscentiæ introëntes, suffocant verbum, & sine fructu efficitur. *Mt. 13. v. 22. Mr. 4. v. 18. 19.* IV. Qui verò in terram bonam seminatus est, hic est, qui audit verbum, & intelligit, & fructum adfert, & facit aliud quidem centesimum, aliud autem sexagesimum, aliud verò trigesimum. *Mt. 13. v. 23. Mr. 4. v. 20.* Quod in bonam terram cecidit, hi sunt, qui in corde bono & optimo audientes verbum retinent, & fructum afferunt in patientia. *L. 8. v. 15.*

144. Parabola 3. Tritici & Zizaniorum.

I. **A**liam parabolam proposuit Jesus, dicens: Simile factum est regnum cælorum homini, qui seminavit bonum semen in agro suo. Cùm autem dormirent homines, venit inimicus ejus, & superfeminavit Zizania in medio tritici & abiit. *Mt. 13. v. 24. 25.* II. Cùm autem crevisset herba, & fructum fecisset, tunc apparuerunt & Zizania. Accedentes autem servi patrisfamilias, dixerunt ei: Domine nonne bonum semen seminasti in agro tuo? Unde ergo habet Zizania? & ait illis: Inimicus homo hoc fecit. Servi autem dixerunt ei: Vis, imus, & colligimus ea? *Mt. 13. v. 26. 27. 28.*
III. Et

III. Et ait: Non, ne fortè colligentes Zizania, eradicetis simul cum eis & triticum. Sinite utraque crescere usque ad messem, & in tempore messis dicam messoribus: Colligite primùm Zizania, & alligate ea in fasciculos ad comburendum; triticum autem congregate in horreum meum. *Mt. 13. v. 29. 30.*

145. *Expositio præcedentis parabola.*

I. **D**Imissis turbis, venit JESUS in domum: & accesserunt ad eum discipuli ejus, dicentes: ediffere nobis parabolam Zizaniorum agri. Qui respondens ais illis: Qui seminat bonum semen, est filius hominis. *Mt. 13. v. 36. 37.* II. Ager autem est mundus, Bonum verò semen, hi sunt filii regni, Zizania autem, filii sunt nequam. Inimicus autem, qui seminavit ea, est diabolus. Messis verò, consummatio sæculi est. Messores autem Angeli sunt. *Mt. 13. v. 38. 39.* III. Sicut ergo colliguntur Zizania, & igni comburuntur: sic erit in consummatione sæculi. Mittet filius hominis Angelos suos, & colligent de regno ejus omnia scandala, & eos qui faciunt iniquitatem: & mittet eos in caminum ignis. Ibi erit fletus & stridor dentium. *Mt. 13. v. 40. 41. 42* IV. Tunc justi fulgebunt sicut sol in regno patris eorum. Qui habet aures audiendi, audiat. *Mt. 13. v. 43.*

146. *Parabola 4. Grani Sinapis.*

I. **A**liam parabolam proposuit JESUS, dicens:

Simile est regnum cælorum grano sinapis, quod accipiens homo seminavit in agro suo: *Mt. 13. v. 31.* II. Quod minimum quidem est omnibus seminibus: cùm autem creverit, majus est omnibus oleribus: & fit arbor, ita ut volucres cæli veniant, & habitent in ramis ejus. *Mt. 13. v. 32.*

147. *Eadem Parabola referentibus Marco & Lucâ.*

I. **C**ui assimilabimus regnum Dei? aut cui parabolæ comparabimus illud? Sicut granum sinapis, quod cùm seminatum fuerit in terra, minus est omnibus seminibus, quæ sunt in terra: & cùm seminatum fuerit, ascendit, & fit majus omnibus oleribus, & facit ramos magnos, ita ut possint sub umbra ejus aves cæli habitare. *Mt. 4. v. 30. 31. 32.* II. Cui simile est regnum Dei, & cui simile æstimabo illud? Simile est grano sinapis, quod acceptum homo misit in hortum suum, & crevit, & factum est in arborem magnam: & volucres cæli requieverunt in ramis ejus. *L. 13. v. 18. 19.*

148. *Parabola 5. Fermenti in tribus farinae satis.*

I. **A**liam parabolam locutus est eis JESUS: Simile est regnum cælorum fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinae satis tribus, donec fermentatum est totum. *Mt. 13. v. 33. L. 13. v. 20. 21.* II. Hæc omnia locutus est JESUS in parabolis ad turbas; & sine para-

parabolis non loquebatur eis; ut impleretur, quod dictum erat per Prophetam dicentem: Aperiam in parabolis os meum, eructabo abscondita à constitutione mundi. *Mt. 13. v. 34.*

35. III. Et talibus multis parabolis loquebatur eis verbum, prout poterant audire: sine parabola autem non loquebatur eis. Scorsum autem discipulis suis differebat omnia. *Mt. 4. v. 33. 34.*

149. *Parabola 6. Thesauri absconditi in agro.*

Simile est regnum cælorum thesauro abscondito in agro, quem qui invenit homo, abscondit, & præ gaudio illius vadit, & vendit universa, quæ habet, & emit agrum illum. *Mt. 13. v. 44.*

150. *Parabola 7. Margaritæ pretiosa.*

Iterum simile est regnum cælorum homini negotiatori, quærenti bonas margaritas. Inventâ autem unâ pretiosâ margaritâ, abiit, & vendidit omnia, quæ habuit, & emit eam. *Mt. 13. v. 45. 46.*

151. *Parabola 8. Sagena missa in mare.*

Iterum simile est regnum cælorum sagenæ missæ in mare, & ex omni genere piscium congreganti. Quam, cum impleta esset, educentes, & secus littus sedentes, elegerunt bonos in vasa, malos autem foras miserunt. *Mt. 13. v. 47. 48.*

152. *Expositio parabolaë precedentis.*

I. **S**ic erit in consummatione seculi: exibunt Angeli, & separabunt malos de medio justorum, & mittent eos in caminum ignis: ibi erit fletus, & stridor dentium *Mt. 13. v. 49. 50.* II. Intellexistis hæc omnia? Dicunt ei, etiam. Ait illis: ideo omnis scriba doctus in regno cælorum, similis est homini patrifamilias, qui profert de thesauro suo nova & vetera: *Mt. 13. v. 51 52.*

153. *Parabola 9. Servi, cui dominus omne debitum dimisit.*

I. **A**ccedens Petrus ad JESUM, dixit: Domine, quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? usque septies? Dicit illi JESUS: Non dico tibi usque septies; sed usque septuagies septies. Ideo assimilatum est regnum cælorum homini regi, qui voluit rationem, ponere cum servis suis. Et cum cepisset rationem ponere, oblatus est ei unus, qui debebat ei decem millia talenta. *Mt. 18. v. 21. 22. 23. 24.* II. Cùm autem non haberet, unde redderet, jussit eum dominus ejus vændari, & uxorem ejus, & filios, & omnia quæ habebat, & reddi. *Mt. 18. v. 25.* III. Procidens autem servus ille, orabat eum, dicens: Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi. Misertus autem dominus servi illius, dimisit eum, & debitum dimisit ei, *Matth. 18. v. 26. 27.*

154. *Ingratitudo & immisericordia
servi illius.*

I. **E**gressus autem servus ille, invenit unum de conservis suis, qui debebat ei centum denarios? & tenens suffocabat eum, dicens: Redde, quod debes. *Mt. 18. v. 28.* II. Et procidens conservus ejus, rogabat eum, dicens: Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi. *Mt. 18. v. 29.* III. Ille autem noluit: sed abiit, & misit eum in carcerem, donec redderet debitum. *Mt. 18. v. 30.*

155. *Sententia Domini in servum
nequam.*

I. **V**identes autem conservi ejus, quæ fiebant, contristati sunt valdè: & venerunt, & narraverunt domino suo omnia, quæ facta fuerant, *Mt. 18. v. 31.* II. Tunc vocavit illum dominus suus, & ait illi: Serve nequam, omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me: nonne ergo oportuit & te misereri conservi tui, sicut & ego tui misertus sum? & iratus Dominus ejus, tradidit eum tortoribus, quoadusque redderet universum debitum. *Mt. 18. v. 32, 33, 34.* III. Sic & pater meus cælestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisq; fratri suo de cordibus vestris, *Mt. 18. v. 35.*

156. *Parabola 10. boni pastoris, merce-
narii, ovium.*

I. **A** Men, Amen dico vobis: qui non intrat
E s per

per ostium in ovile ovium, sed ascendit aliunde, ille fur est, & latro. Qui autem intrat per ostium, pastor est ovium. *Joan. 10 v. 1. 2.*
 II. Huic ostiarius aperit: & oves vocem ejus audiunt: & proprias oves vocat nominatim, & educit eas. Et cum proprias oves emisserit, ante eas vadit: & oves illum sequuntur, quia sciunt vocem ejus. *Jo 10. v. 3. 4.* III. Alienum autem non sequuntur, sed fugiunt ab eo: quia non noverunt vocem alienorum. Hoc proverbium dixit eis JESUS. Illi autem non cognoverunt, quid loqueretur eis. *Jo. 10. v. 5. 6.*

157. Expositio, quis sit Ostium.

I. Dixit ergo eis iterum JESUS: Amen, Amen dico vobis, quia ego sum ostium ovium. Omnes quotquot venerunt, fures sunt, & latrones, & non audierunt eos oves. *Jo. 10. v. 7. 8.* II. Ego sum ostium. Per me si quis introierit, salvabitur: & ingredietur, & egredietur, & pascua inveniet. *Jo. 10. v. 9.* III. Fur non venit, nisi ut furetur, & mactet, & perdat. Ego veni, ut vitam habeant, & abundantius habeant. *Jo. 10. v. 10.*

158. Expositio, quis sit Pastor, quis Mercenarius.

I. EGO sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis. *Jo. 10. v. 11.* II. Mercenarius autem, & qui non est pastor, cujus non sunt oves propriae, videt lupum venientem, & dimittit oves, & fugit; &

lupus

lupus rapit, & dispergit oves : Mercenarius autem fugit, quia mercenarius est, & non pertinet ad eum de ovibus. *Jo 10, v. 12. 13.* III. Ego sum pastor bonus : & cognosco meas, & cognoscunt me meæ. Sicut novit me pater, & ego agnosco patrem : & animam meam pono pro ovibus meis. *Jo, 10, v. 14. 15.* IV. Et alias oves habeo, quæ non sunt ex hoc ovili : & illas oportet me adducere, & vocem meam audient; & fiet unum ovile, & unus pastor. *Joan, 10, v, 16.*

159. Parabola II. Samaritani, curantis eum, qui incidit in latrones.

I. **Q**uidam Legisperitus *L. 10, v. 25.* volens justificare seipsum, dixit ad JESUM : & quis est meus proximus? Suscipiens autem JESUS, dixit : Homo quidam descendebat ab Jerusalem in Jericho, & incidit in latrones, qui etiam despoliaverunt eum : & plagis impositis abierunt, semivivo relicto. Accidit autem, ut sacerdos quidam descenderet eadem viâ, & viso illo præterivit. Similiter & Levita, cum esset secus locum, & videret eum, pertransiit. *L. 10, v. 29. 30. 31. 32.* II. Samaritans autem quidam iter faciens, venit secus eum : & videns eum, misericordiâ motus est. Et appropians alligavit vulnera ejus, infundens oleum, & vinum : & imponens illum in jumentum suum, duxit in stabulum, & curam ejus egit. *L. 10, v. 33. 34.* III. Et alterâ die

protulit duos denarios, & dedit stabulario, & ait: Curam illius habe, & quodcumque supererogaveris, ego cùm rediero, reddam tibi. *L. 10. v. 35.* IV. Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi, qui incidit in latrones? At ille dixit: Qui fecit misericordiam in illum. Et ait illi Jesus: Vade, & tu fac similiter. *Luc. 10. v. 36. 37.*

160. Parabola 12. Amici noctu petentis ab amico tres panes.

I. **A** It Jesus ad discipulos suos: quis vestrum habebit amicum, & ibit ad illum mediâ nocte, & dicet illi: Amice, commoda mihi tres panes, quoniam amicus meus venit de via ad me, & non habeo, quod ponam ante illum; *L. 11. v. 5. 6.* II. Et ille de intus respondens, dicat: Noli mihi molestus esse, jam ostium clausum est, & pueri mei mecum sunt in cubili, non possum surgere, & dare tibi. *Luc. 11. v. 7.* III. Et si ille perseveraverit pulsans, dico vobis, & si non dabit illi surgens, eò quòd amicus ejus sit, propter improbitatem tamen ejus surget, & dabit illi, quotquot habet necessarios. *Luc. 11. v. 8.*

161. Expositio precedentis Parabola.

I. **E**T ego dico vobis: Petite, & dabitur vobis, quærite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis. Omnis enim qui petit, accipit: & qui quærit, invenit: & pulsanti aperietur. *L. 11. v. 9. 10. Mat. 7. v. 7. 8.* II. Quis autem

autem ex vobis patrem petit panem, numquid lapidem dabit illi? Aut piscem: numquid pro pisce serpentem dabit illi? Aut si petierit ovum, numquid porriget illi scorpionem? *L. II. v. 11. 12. Mt. 7. v. 9. 10.* III. Si ergo vos, cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris: quanto magis Pater vester de cælo dabit spiritum bonum petentibus se? *Luc. II. v. 13.* Quanto magis Pater vester, qui in cælis est, dabit bona petentibus se? *Mt. 7. v. 11.* IV. Omnia ergo quæcumque vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis. Hæc est enim lex, & Prophetæ, *Mt. 7. v. 12.*

162. *Parabola 13. Divitis consolantis se, & illâ adhuc nocte mortui.*

I. **D**ixit Jesus similitudinem, dicens: Hominis cujusdam divitis uberes fructus ager attulit: & cogitabat intra se, dicens: Quid faciam, quia non habeo, quod congregem fructus meos? *L. 12. v. 16 17.* II. Et dixit: Hoc faciam: Destruam horrea mea, & majora faciam: & illuc congregabo omnia, quæ nata sunt mihi, & bona mea, & dicam animæ meæ: Anima, habes multa bona posita in annos plurimos: requiesce, comede, bibe, epulare. *L. 12. v. 18. 19.* III. Dixit autem illi Deus: Stulte hæc nocte animam tuam repetunt à te: quæ autem parasti, cujus erunt? Sic est, qui sibi thesaurizat, & non est in Deum dives, *L. 12. v. 20. 21.*

163. *Parabola 14. Servi vigilantis noctæ & dominum à nuptiis revertentem expectantis.*

I. **D**ixit JESUS discipulis suis: Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris: & vos similes hominibus expectantibus dominum suum, quando revertatur à nuptiis: ut, cùm venerit, & pulsaverit, confestim aperiant ei. *Luc. 12. v. 35, 36.* II. Beati servi illi, quos, cùm venerit Dominus, invenerit vigilantes: Amen dico vobis, quòd præcinget se, & faciet illos discumbere, & transiens ministrabit illis. Et si venerit in secunda vigilia, & si in tertia vigilia venerit, & ita invenerit, beati sunt servi illi. *L. 12. v. 37, 38.* III. Hoc autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias, quâ horâ fur veniret, vigilaret utique, & non sineret perfodi domum suam. Et vos estote parati: quia quâ horâ non putatis, filius hominis veniet. *L. 12. v. 39, 40.*

164. *Parabola 15. Ficulneæ infrugifera, quæ jubetur excidi.*

I. **D**icebat JESUS & hanc similitudinem: Arborem fici habebat quidam plantatam in vinea sua, & venit quærens fructum in illa, & non invenit. *L. 13. v. 6.* II. Dixit autem ad cultorem vineæ: ecce anni tres sunt, ex quo venio quærens fructum in ficulnea hac, & non invenio: succide ergo illam: ut quid etiam terram occupat? *L. 13. v. 7.* III. At ille re-
spon-

spondens, dixit illi: Domine, dimitte illam & hoc anno, usque dum fodiam circa illam, & mittam stercora: & si quidem fecerit fructum: sin autem, in futurum succides eam. *L. 13. v. 8. 9.*

165. Parabola 16. Angusta porta, quæ intratur ad calum.

I. **A** It JESU quidam: Domine, si pauci sunt, qui salvantur? Ipse autem dixit ad illos: Contendite intrare per angustam portam; quia multi, dico vobis, quærent intrare, & non poterunt. Cùm autem intraverit paterfamilias, & clauserit ostium, incipietis foris stare, & pulsare ostium, dicentes: Domine, aperi nobis: & respondens dicet vobis: Nescio vos, unde sitis: tunc incipietis dicere: Manducavimus coram te, & bibimus, & in plateis nostris docuisti. *L. 13. v. 23. 24. 25. 26.* II. Et dicet vobis: Nescio vos, unde sitis. Discedite à me omnes operarii iniquitatis. Ibi erit fletus, & stridor dentium: cùm videritis Abraham, & Isaac, & Jacob, & omnes Prophetas in regno Dei, vos autem expelli foras. *L. 13. v. 27. 28.* III. Et venient ab Oriente, & Occidente, & Aquilone, & Austro: & accumbent in regno Dei. Et ecce sunt novissimi, qui erunt primi, & sunt primi, qui erunt novissimi. *L. 13. v. 29. 30.*

166. Parabola 17. De captando inter convivas ultimo loco.

I. **D** Icebat JESUS ad invitatos parabolam, in-

tendens, quomodo primos accubitus eligerent, dicens ad illos: Cùm invitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco, ne fortè honoratior te sit invitatus ab illo: & veniens is, qui te & illum vocavit, dicat tibi: Da huic locum: & tunc incipias cum rubore novissimum locum tenere. *L. 14. v. 7. 8. 9.* II. Sed cùm vocatus fueris, vade, recumbe in novissimo loco; ut, cùm venerit, qui te invitavit, dicat tibi: Amice, ascende superius. Tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus. *L. 14. v. 10.* III. Quia omnis, qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur. *Luc. 14. v. 11.*

167. *Parabola 18. De computandis sumptibus ante fabricam turris, & ante bellum.*

I. **Q**uis ex vobis volens turrim ædificare non priùs sedens computat sumptus, qui necessarii sunt, si habeat ad perficiendum: ne posteaquam posuerit fundamentum, & non potuerit perficere, omnes, qui vident, incipiant illudere ei, dicentes: Quia hic homo cœpit ædificare, & non potuit consummare? *L. 14. v. 28. 29. 30.* II. Aut quis Rex iturus committere bellum adversus alium regem, non sedens priùs cogitat, si possit cum decem millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se: alioquin adhuc illo longè agente, legationem mittens, rogat ea, quæ pacis sunt? *L. 14. v. 31. 32.* III. Sic ergo omnis ex vobis, qui

qui non renunciat omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus, *L. 14. v. 33.*

168. Parabola 19. Ovis centesima perditæ, quam pastor requisivit.

I. ERant appropinquantes ei publicani & peccatores, ut audirent illum. Et murmurabant Pharisei, & Scribæ dicentes: Quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis. *L. 15. v. 1. 2.* Venit enim filius hominis salvare, quod perierat. *Mt. 18. v. 11.* II. Et ait ad illos parabolam istam, dicens. *L. 15. v. 3.* Quid vobis videtur? *Mt. 18. v. 12.* Quis ex vobis homo, qui habet centum oves: & si perdidit unam (erraverit una, *Mt. 18. v. 12.*) ex illis, nonne dimittit nonaginta novem in deserto, (in montibus *Mt. 18. v. 12.*) & vadit ad illam, quæ perierat, (quærere eam, quæ erravit, *Mt. 18. v. 12.*) donec inveniat eam? *L. 15. v. 4.* III. Et si contigerit, ut inveniat eam, *Mt. 18. v. 13.* imponit in humeros suos gaudens: & veniens domum, convocat amicos & vicinos, dicens illis: Congratulamini mihi, quia inveni ovem meam, quæ perierat. *L. 15. v. 5. 6.* Amen dico vobis, quia gaudet super eam magis, quàm super nonaginta novem, quæ non erraverunt. *Matth. 18. v. 13.* IV. Dico vobis, quòd ita gaudium erit in cælo super uno peccatore pœnitentiam agente, quàm super nonaginta novem justis, qui non indigent pœnitentiâ, *L. 15. v. 7.* Sic non

non est voluntas ante Patrem vestrum, qui in cælis est, ut pereat unus de pusillis istis. *Matth. 18. v. 14.*

169. *Parabola 20. Mulieris quærentis drachmam perditam.*

I. **Q**Uæ mulier habens drachmas decem, si perdiderit drachmam unam, nonne accendit lucernam, & everrit domum, & quærit diligenter, donec inveniat? *L. 15. v. 8.* II. Et cum invenerit, convocat amicas & vicinas, dicens: Congratulamini mihi, quia inveni drachmam, quam perdideram. *Luc. 15. v. 9.* III. Ita dico vobis, gaudium erit coram Angelis Dei, super uno peccatore penitentiam agente. *Luc. 15. v. 10.*

170. *Parabola 21. Filii prodigi.*

I. **H**OMO quidam habuit duos filios: & dixit adolescentior ex illis patri: Pater, da mihi portionem substantiæ, quæ me contingit. Et divisit illis substantiam. *L. 15. v. 11, 12.* II. Et non post multos dies, congregatis omnibus, adolescentior filius peregre profectus est in regionem longinquam: & ibi dissipavit substantiam suam vivendo luxuriosè. *L. 15. v. 13.* III. Et postquam omnia consummasset, facta est fames valida in regione illa, & ipse cœpit egere. Et abiit, & adhæsit uni civium regionis illius. Et misit illum in villam suam, ut pasceret porcos. Et cupiebat implere ventrem suum de siliquis, quas porci manducabant: & nemo illi dabat. *L. 15. v. 14, 15, 16.* 171.

171. *Miser in se revertitur, agit pœnitentiam, & à patre denuo recipitur.*

IN se autem reversus, dixit: Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus, ego autem hic fame pereor! Surgam, & ibo ad patrem meum, & dicam ei: Pater, peccavi in cælum & coram te: jam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut unum de mercenariis tuis. *L. 15. v. 17. 18. 19.* II. Et surgens venit ad patrem suum. Cùm autem adhuc longè esset, vidit illum pater ipsius, & misericordiâ motus est, & accurrens cecidit super collum ejus, & osculatus est eum. Dixitque ei filius: Pater, peccavi in cælum & coram te: jam non sum dignus vocari filius tuus. *L. 15. v. 20. 21.* III. Dixit autem pater ad servos suos: Citò proferte stolam primam, & induite illum, & date annulum in manum ejus, & calceamenta in pedes ejus: & adducite vitulum saginatum, & occidite, & manducemus, & epulemur: quia hic filius meus mortuus erat, & revixit; perierat, & inventus est. Et cœperunt epulari, *L. 15. v. 22. 23. 24.*

172. *Filium natu majorem indignè ferventem pater placat.*

ERat autem filius ejus senior in agro, & cùm veniret & appropinquaret domui, audivit symphoniam & chorum: & vocavit unum de servis, & interrogavit, quid hæc essent. Isque dixit illi: Frater tuus venit, & occi-

occidit pater tuus vitulum saginatum, quia sal-
vum illum recepit. *L. 15. v. 25. 26. 27.* II. Indignatus est autem, & nolebat introire. Pa-
ter ergo illius egressus cœpit rogare illum. At ille respondens, dixit patri suo: Ecce tot
annis servio tibi, & nunquam mandatum tuum
præterivi, & nunquam dedisti mihi hœdum,
ut cum amicis meis epularer. Sed postquam
filius tuus hic, qui devoravit substantiam suam
cum meretricibus, venit, occidisti illi vitulum
saginatum. *L. 15. v. 28. 29. 30.* III. At ipse
dixit illi: Fili, tu semper mecum es, & omnia
mea tua sunt. Epulari autem & gaudere oportebat,
quia frater tuus hic mortuus erat, & re-
vixit; perierat, & inventus est. *L. 15. v. 31. 32.*

173. *Parabola 22. Villici iniqui, facientis
sibi amicos de mammona iniquitatis.*

I. **D**icebat JESUS ad discipulos suos: Homo
quidam erat dives, qui habebat villi-
cum: & hic diffamatus est apud illum, quasi
dissipasset bona ipsius. Et vocavit illum, &
ait illi: Quid hoc audio de te? redde ratio-
nem villicationis tuæ: jam enim non poteris
villicare. *L. 16. v. 1. 2.* II. Ait autem villi-
cus intra se: Quid faciam, quia dominus meus
aufert à me villicationem? Fodere non valeo,
mendicare erubescō. Scio, quid faciam, ut,
cùm amotus fuero à villicatione, recipiant me
in domos suas. *L. 16. v. 3. 4.* III. Convoca-
tis itaque singulis debitoribus domini sui, di-
cebat

cebat primo: Quantum debes domino meo? At ille dixit: Centum cados olei. Dixitque illi: Accipe cautionem tuam, & sede citò, scribe quinquaginta. Deinde alii dixit: Tu verò quantum debes? Qui ait: centum coros tritici. Ait illi: Accipe litteras tuas, & scribe octoginta. *L. 16. v. 5. 6. 7.* IV. Et laudavit Dominus villicum iniquitatis, quia prudenter fecisset: quia filii hujus seculi, prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. Et ego vobis dico, facite vobis amicos de mammona iniquitatis: ut, cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula. *L. 16. v. 8. 9.*

174. *Parabola 23. Divitis epulonis, & Lazari mendici.*

I. **H**omo quidam erat dives, & induebatur purpurâ & bysso: & epulabatur quotidie splendide. *L. 16. v. 19.* II. Et erat quidam mendicus nomine Lazarus, qui jacebat ad januam ejus, ulceribus plenus: cupiens saturari de micis, quæ cadebant de mensâ divitis, & nemo illi dabat: sed & canes veniebant, & lingebant ulcera ejus. *L. 16. v. 20. 21.* III. Factum est autem, ut moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis in sinum Abrahamæ. Mortuus est autem & dives: & sepultus est in inferno. *L. 16. v. 22.*

175. *Divitis tormenta, & Lazari solatia.*

I. **E**levans autem oculos suos, cum esset in

tormentis, vidit Abraham à longè, & Lazarum in sinu ejus. Et ipse clamans dixit: Pater Abraham, miserere mei, & mitte Lazarum, ut intingat extremum digiti sui in aquam, & refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. *L. 16. v. 23. 24.* II. Et dixit illi Abraham: Fili, recordare, quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur, tu vero cruciaris. *L. 16. v. 25.* III. Et in his omnibus, inter nos & vos chaos magnum firmatum est: ut hi, qui volunt hinc transire ad vos, non possint, neque inde huc transmeare. *L. 16. v. 26.*

176. Divitis cura in inferno de fratribus suis vivis.

I. **E**T ait: Rogo ergo te, pater, ut mittas eum in domum patris mei: habeo enim quinque fratres: ut testetur illis, ne & ipsi veniant in hunc locum tormentorum. *Luc. 16. v. 27. 28.* II. Et ait illi Abraham: Habent Moysen & Prophetas: audiant illos. At ille dixit: Non, pater Abraham: sed si quis ex mortuis ierit ad eos, poenitentiam agent. *Luc. 16. v. 29. 30.* III. Ait autem illi: Si Moysen & Prophetas non audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent. *Luc. 16. v. 31.*

177. Parabola 24. Iniqui iudicis & viduae.

I. **D**icebat Jesus & parabolam ad illos, quoniam oportet semper orare, & non deficere.

ficere, dicens: Judex quidam erat in quadam civitate, qui Deum non timebat, & hominem non reverebatur. *L. 18. v. 1. 2.* II. Vidua autem quadam erat in civitate illa, & veniebat ad eum, dicens: Vindica me de adversario meo. Et nolebat per multum tempus. *L. 18. v. 3. 4.* III. Post hæc autem dixit intra se: etsi Deum non timeo, nec hominem revereor, tamen quia molesta est mihi hæc vidua, vindicabo illam, ne in novissimo veniens sugillet me. *Luce. 18. v. 4. 5.*

178. Expositio præcedentis parabola.

I. **A** It autem Dominus: Audite, quid Judex iniquitatis dicit: Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte, & patientiam habebit in illis. *L. 18. v. 6. 7.* II. Dico vobis, quia citò faciet vindictam illorum. Verumtamen filius hominis veniens, putas, inveniet fidem in terra? *L. 18. v. 8.*

179. Parabola 25. Pharisei & Publicani.

I. **D**ixit Jesus & ad quosdam, qui in se confidebant tanquam justi, & aspernabantur ceteros, parabolam istam: Duo homines ascenderunt in templum, ut orarent: unus Phariseus, & alter publicanus. *L. 18. v. 9. 10.* II. Phariseus stans, hæc apud se orabat: Deus, gratias ago tibi, quia non sum, sicut ceteri hominum: raptores, injusti, adulteri: velut etiam hic publicanus, Jejuno bis in Sabbato:

deci-

decimas de omnium, quæ possideo. *L. 18 v. 11 12.* III. Et publicanus à longè stans, nolebat nec oculos ad cælum levare: sed percutiebat pectus suum, dicens: Deus propitius esto mihi peccatori, *L. 18. v. 13.* IV. Dico vobis, descendit hic justificatus in domum suam ab illo: quia omnis, qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur. *L. 18. v. 14.*

180. *Parabola 26. De operariis in vineam conductis.*

I. **D**ixit Jesus discipulis suis parabolam hanc: Simile est regnum cælorum homini patrifamiliars, qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam. Conventionem autem factam cum operariis ex denario diurno, misit eos in vineam suam, *Mt 20 v. 1. 2.*
 II. Et egressus circa horam tertiam, vidit alios stantes in foro otiosos, & dixit illis: Ite & vos in vineam meam: & quod justum fuerit, dabo vobis. Illi autem abierunt, *Mt 20 v. 3. 4. 5.*
 III. Iterum autem exiit circa sextam, & nonam horam: & fecit similiter. Circa undecimam verò exiit, & invenit alios stantes, & dicit illis: Quid hic statis totam die otiosi? Dicunt ei: Quia nemo nos conduxit. Dicit illis: Ite & vos in vineam meam, *Mt. 20. v. 5. 6. 7.*

181. *Denarius idem singulis datus.*

I. **C**um serò autem factum esset, dicit dominus vineæ procuratori suo: Voca operarios, & redde illis mercedem, incipiens à
 no-

novissimis usque ad primos, *Mt. 20. v. 8.* II. Cùm venissent ergo, qui circa undecimam horam venerant, acceperunt singulos denarios, *Mt. 20. v. 9.* III. Venientes autem & primi, arbitrati sunt, quòd plus essent accepturi: acceperunt autem & ipsi singulos denarios, *Matth. 20. v. 10.*

182. *Murmuratio adversus patrem-familias.*

I. **E**T accipientes murmurabant adversus patrem-familias, dicentes: Hi novissimi unâ horâ fecerunt: & pares illos nobis fecisti, qui portavimus pondus diei & æstus, *Mt. 20. v. 11. 12.* II. At ille respondens, uni eorum dixit: Amice, non facio tibi injuriam: nōne ex denario convenisti mecum? Tolle, quod tuum est, & vade: volo autem & huic novissimo dare, sicut & tibi. Aut non licet mihi, quod volo, facere? an oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum? *Mt. 20. v. 13. 14. 15.* III. Sic erunt novissimi, primi: & primi novissimi: multi enim sunt vocati, pauci verò electi, *Mt. 20. v. 16.*

183. *Parabola 27. De decem minis in servos ad negotiandum distributis.*

I. **D**ixit JESUS: Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum, & reverti. Vocatis autem decem servis suis, dedit eis decem minas, & ait ad illos: Negotiamini, dum venio, *L. 19. v. 14. 15.*

II. Cives autem ejus oderant eum: & miserunt legationem post illum, dicentes: Nolumus hunc regnare super nos. Et factum est, ut rediret, accepto regno: & jussit vocari servos, quibus dedit pecuniam. ut sciret, quantum quisque negotiatus esset. *L. 19. v. 14. 15.*
 III. Venit autem primus, dicens: Domine, mna tua decem mnas acquisivit. Et ait illi: Euge bone serve, quia in modico fuisti fidelis, eris potestatem habens super decem civitates. *L. 19. v. 16. 17.*
 IV. Et alter venit, dicens: Domine, mna tua fecit quinque mnas. Et haec ait: & tu esto super quinque civitates, *L. 19. v. 18, 19.*

184. *Servus nequam ex ore suo judicatur.*

I. **E**T alter venit, dicens: Domine, ecce mna tua, quam habui repositam in sudario. Timui enim te, quia homo austerus es: tollis, quod non posuisti: & metis, quod non seminasti. *L. 19. v. 20. 21.*
 II. Dicit ei: De ore tuo te judico, serve nequam: sciebas, quod ego homo austerus sum; tollens, quod non posui; & metens, quod non seminavi: & quare non dedisti pecuniam meam ad mensam, & ego veniens cum usuris utique exegissem illam? *L. 19. v. 22. 23.*
 III. Et adstantibus dixit: Auferte ab illo mnam, & date illi, qui decem mnas habet. Et dixerunt ei: Domine, habet decem mnas. *L. 19. v. 24. 25.*
 IV. Dico autem vobis, quia omni habenti dabitur, & abun-

abundabit: ab eo autem, qui non habet, & quod habet, auferetur ab eo. *L. 19. v. 26.*

185. *Parabola 28. Duorum filiorum, unius pœnitentis & patri obedientis, alterius fingentis se obedire.*

I. **H**omo quidam habebat duos filios, & accedens ad primum, dixit: Fili, vade hodie, operare in vinea mea. Ille autem, respondens, ait: Nolo. Postea autem pœnitentiâ motus, abiit. *Mt. 21. v. 28. 29.* II.

Accedens autem ad alterum, dixit similiter. At ille respondens, ait: Eo, domine. Et non ivit. Quis ex duobus fecit voluntatem patris? Dicunt ei: Primus. *Mt. 21. v. 30. 31.*

III. Dicit illis JESUS: Amen dico vobis, quia publicani, & meretrices præcedent vos in regnum Dei. Venit enim ad vos Joannes in via justitiæ, & non credidistis ei: publicani autem, & meretrices crediderunt ei: vos autem videntes nec pœnitentiam habuistis postea, ut crederetis ei. *Mt. 21. v. 31. 32.*

186. *Parabola 29. Locata vinea, cujus conductores occiderunt heri servos & filium.*

I. **A**liam parabolam audite. *Mt. 21. v. 33.* Cœpit autem dicere ad plebem parabolam hanc. *L. 20. v. 9.* Homo erat paterfamilias, qui plantavit vineam, & sepem circumdedit ei, & fodit in ea torcular, & ædificavit turrim, & locavit eam agricolis, & peregre profectus est, *Mt. 21. v. 33. Mr. 12. 7. 1.* Et

ipse peregre fuit multis temporibus, *L. 20. v. 9.*
 II. Cum autem tempus fructuum appropinquasset, *Mr. 21. v. 34.* misit ad agricolas servum, ut ab agricolis acciperet de fructu vineæ. *Mr. 12. v. 2.* Ut de fructu vineæ darent illi. *L. 20. v. 10.* Qui apprehensum eum ceciderunt. *Mr. 12. v. 3.* Qui casum dimiserunt eum inanem: *L. 20. v. 10. vacuum. Mr. 12. v. 3.* III. Et iterum misit ad illos alium servum. *Mr. 12. v. 4.* Addidit alterum servum mittere. *L. 20. v. 11.* & illum in capite vulneraverunt, & contumelias affecerunt: *Mr. 12. v. 4.* & dimiserunt inanem. *L. 20. v. 11.* IV. Et rursus alium misit. *Mr. 12. v. 5.* Addidit tertium mittere: qui & illum vulnerantes ejecerunt. *L. 20. v. 22.* Et illum occiderunt: & plures alios: quosdam cædentes, alios verò occidentes. *Mr. 12. v. 5.* Agricola, apprehensis servis ejus, alium ceciderunt, alium occiderunt, alium verò lapidaverunt. Iterum misit alios servos plures prioribus: & fecerunt illis similiter. *Matth. 21. v. 35. 36.*

187. *Unici filii trucidatio.*

I. **A**Dhuc ergo unum habens filium charissimum, *Mr. 12. v. 6.* dixit dominus vineæ: Quid faciam? mittam filium meum dilectum: forsitan, cum hunc viderint, verebuntur. *L. 20. v. 13.* Et illum misit ad eos novissimum, dicens: Quia verebuntur filium meum, *Mr. 12. v. 6.* II, Agricola autem viden-

dentes filium, *Mt. 21. v. 38.* cogitaverunt intra se: *L. 20. v. 14.* dixerunt intra se, *Mt. 21. v. 38.* dixerunt ad invicem, *Mr. 12. v. 7.* Hic est heres: venite occidamus eum, *Mt. 21. v. 38.* *Mr. 12. v. 7.* *L. 20. v. 14.* ut nostra fiat hereditas: *L. 20. v. 14.* Et nostra erit hereditas, *Mr. 12. v. 7.* Et habebimus hereditatem ejus, *Mt. 21. v. 38.* III. Et apprehensum eum, ejecerunt extra vineam: *Mt. 21. v. 39.* & ejectum illum extra vineam, occiderunt, *L. 20. v. 15.* Cum ergo venerit domus vineæ, quid faciet agricolis illis? Ajunt illi: Malos male perdet; & vineam suam locabit aliis agricolis, qui reddant ei fructum temporibus suis, *Mt. 21. v. 40. 41.* Veniet, & perdet colonos istos, & dabit vineam aliis, *L. 20. v. 16.* *Mr. 12. v. 9.* Quo audito, dixerunt illi? Absit, *L. 20. v. 16.*

188. *Applicatio præcedentis Parabola.*

I. Ille autem aspiciens eos, ait: Quid est ergo hoc, quod scriptum est? *L. 20. v. 17.* Nunquam legistis in Scripturis? Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli. A Domino factum est istud: & est mirabile in oculis nostris? *Mt. 21. v. 42.* *Mr. 12. v. 10. 11.* *L. 20. v. 17.* II. Ideo dico vobis, quia auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus ejus, *Mt. 21. v. 43.* Omnis, qui ceciderit super illum lapidem, conquassabitur: super quem autem ceciderit, comminuet illum, *L. 20. v. 18.* *Mt. 21. v. 44.*

III. Et cùm audissent principes sacerdotum & Pharisei parabolas ejus, cognoverunt, quòd de ipsis diceret. *Mt. 21. v. 45.* Et quærebant eum tenere: & timuerunt turbam. *Mr. 12. v. 12.* Quærebant principes sacerdotum, & Scribæ, mittere in illum manus illâ horâ: & timuerunt populum: *L. 20. v. 19.* quoniam sicut Prophetam eum habebant. *Mt. 21. v. 46.* Et relicto eo abierunt. *Mr. 12. v. 12.*

189. *Parabola 30. De invitatis ad nuptias filii à Rege.*

I. **S**imile factum est regnum cælorum hominì Regi, qui fecit nuptias filio suo. Et misit servos suos vocare invitatos ad nuptias, & nolabant venire. *Mt. 22. v. 2. 3.* II. Iterum misit alios servos, dicens: Dicite invitatis; Ecce prandium meum paravi: tauri mei & altilia occisa sunt, & omnia parata: venite ad nuptias. Illi autem neglexerunt: & abierunt, alius in villam suam: alius verò ad negotiationem suam. Reliqui verò tenuerunt servos ejus, & contumeliis affectos occiderunt. *Mt. 22. v. 4. 5. 6.* III. Rex autem cùm audisset, iratus est: & missis exercitibus suis, perdidit homicidas illos, & civitatem illorum succendit. *Mt. 22. v. 7.*

190. *Invitantur obvii quique ad nuptias: discumbens sine veste nuptiali, ejicitur.*

I. **T**unc ait servis suis: Nuptiæ quidem paratæ sunt; sed qui invitati erant, non fue-

fuerunt digni. Ite ergo ad exitus viarum : & quoscumque inveneritis , vocate ad nuptias, *Mt. 22. v. 8. 9.* II. Et egressi servi ejus in vias, congregaverunt omnes, quos invenerunt, malos & bonos : & impletæ sunt nuptiæ discumbentium, *Mt. 22. v. 10.* III. Intravit autem Rex, ut videret discumbentes : & vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali. Et ait illi : Amice, quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? At ille obmutuit. *Mt. 22. v. 11. 12.* IV. Tunc dixit Rex ministris : Ligatis manibus & pedibus ejus, mittite eum in tenebras exteriores : ibi erit fletus, & stridor dentium. Multi enim sunt vocati, pauci verò electi. *Mt. 22. v. 13. 14.*

Annotatio pro Parabola sequente.

Existimat Joannes Maldonatus noster, *Parabolam sequentem S. Lucae 6. 14. à v. 16. esse eandem cum precedente S. Matthæi, qui in ea non servaverit ordinem historiae. Verius tamen S. Augustinus l. 2. de consensu Evangelist. c. 71. S. Gregorius Hom. 38. in Evang. S. Thomas, Jansenius, Cornelius à Lapide, & alii censent, aliam esse precedentem Matthæi Parabolam à sequente Divi Lucae: vel certè si sit eadem, eam bis aliterque repetitam esse; conferenti enim utramque plura occurrunt in iis diversa. Propter nonnullam tamen similitudinem, priori nunc subjiciemus.*

191. Parabola 31. De invitatis ad cœnam
magnam.

I. **H**omo quidam fecit cœnam magnam, & vocavit multos. Et misit servum suum horâ cœnæ dicere invitatis, ut venirent, quia jam parata sunt omnia. *L. 14. v. 16. 17.* **II.** Et cœperunt simul omnes excusare. Primus dixit ei: Villam emi, & necesse habeo exire, & videre illam: Rogo te, habe me excusatum. Et alter dixit: Juga boum emi quinque, & eo probare illa: Rogo te, habe me excusatum. *L. 14. v. 18. 19.* **III.** Et alius dixit: Uxorem duxi, & ideo non possum venire. Et reversus servus, nunciavit hæc domino suo. Tunc iratus paterfamilias, dixit servo suo: Exi citò in plateas & vicos civitatis, & pauperes, ac debiles, & cæcos, & claudos introduc huc. Et ait servus: Domine, factum est, ut imperâsti, & adhuc locus est. *L. 14. v. 20. 21. 22.* **IV.** Et ait dominus servo: Exi in vias, & sepes: & compelle intrare, ut impleatur domus mea. Dico autem vobis, quòd nemo virorum illorum, qui vocati sunt, gustabit cœnam meam. *L. 14. v. 23. 24.*

192. Parabola 32. De decem virginibus,
quarum quinque prudentes, quinque fatuæ.

Simile est regnum cœlorum decem virginibus: quæ accipientes lampades suas, exierunt obviam sponso & sponsæ. Quinque autem ex eis erant fatuæ, & quinque prudentes.

Sed quinque fatuæ, acceptis lampadibus, non sumplerunt oleum secum: prudentes verò acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus. *Mt. 25. v. 1. 2. 3. 4.* II. Moram autem faciente sponso, dormitaverunt omnes, & dormierunt. Mediâ autem nocte clamor factus est: Ecce sponsus venit, exite obviam ei. Tunc surrexerunt omnes virgines illæ, & ornaverunt lampades suas. *Mt. 25. v. 5. 6. 7.* III. Fatuæ autem sapientibus dixerunt: Date nobis de oleo vestro, quia lampades nostræ extinguuntur. Responderunt prudentes, dicentes: Ne fortè non sufficiat nobis & vobis, ite potiùs ad vendentes, & emite vobis. Dum autem irent emere, venit sponsus: & quæ paratæ erant, intraverunt cum eo ad nuptias, & clausa est janua. *Mt. 25. v. 8. 9. 10.* IV. Novissimè verò veniunt & reliquæ virgines, dicentes: Domine, Domine, aperi nobis. At ille respondens, ait: Amen dico vobis, nescio vos. Vigilate itaque, quia nescitis diem, neque horam. *Mt. 25. v. 11. 12. 13.* Adde, quæ Christus dixit *L. 13. v. 25. 26. 27. 28. 29. 30.*

193. Parabola 33. De talentis in servos distributis.

I. **H**omo peregre proficiscens, vocavit servos suos, & tradidit illis bona sua. Et uni dedit quinque talenta, alii autem duo, alii verò unum, unicuique secundum propriam virtutem: & profectus est statim. *Mt. 25. v. 14. 15.*

II. Abiit autem, qui quinque talenta acceperat, & operatus est in eis, & lucratus est alia quinque. Similiter & qui duo acceperat, lucratus est alia duo. Qui autem unum acceperat, abiens fodit in terram, & abscondit pecuniam domini sui. *Mt. 25. v. 16. 17. 18.* III. Post multum verò temporis venit dominus servorum illorum, & posuit rationem cum eis. Et accedens, qui quinque talenta acceperat, obtulit alia quinque talenta, dicens: Domine, quinque talenta tradidisti mihi: ecce alia quinque superlucratus sum. Ait illi dominus ejus: Euge serve bone, & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: intra in gaudium domini tui. *Mt. 25. v. 19. 20. 21.* IV. Accessit autem & qui duo talenta acceperat, & ait: Domine, duo talenta tradidisti mihi, ecce alia duo lucratus sum. Ait illi dominus ejus: Euge serve bone, & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: intra in gaudium domini tui, *Mt. 25. v. 22. 23.*

194. A servo malo talentum aufertur.

I. **A**ccedens autem & qui unum talentum acceperat, ait: Domine, scio, quia homo durus es; metis, ubi non seminasti; & congregas, ubi non sparsisti: & timens abii, & abscondi talentum tuum in terra: ecce habes, quod tuum est. *Mt. 25. v. 24. 25.* II. Respondens autem dominus ejus, dixit ei: Serve male,

male, & piger, sciebas, quia meto, ubi non semino; & congrego, ubi non sparsi: oportuit ergo te committere pecuniam meam numulariis, & veniens ego recepissem utique, quod meum est, cum usura. *Mat. 25. v. 26. 27.*

III. Tollite itaque ab eo talentum, & date ei, qui habet decem talenta. Omni enim habenti dabitur, & abundabit: ei autem qui non habet, & quod videtur habere, auferetur ab eo. Et inutilem servum ejicite in tenebras exteriores. Illic erit fletus, & stridor dentium, *Mat. 25. v. 28. 29. 30.*

Annotatio pro precedente Parabola.

Similis est hæc Parabola illi, quam recenset Lucas c. 19. à versu 12. de decem minis in servos distributis; sed in nonnullis discrepat. Alio enim tempore, sine, ac modo dicta est à Christo. Illa nimirum Luca dicta est ante Dominicam Palmarum: hæc verò post eam, scilicet feriâ tertiâ. Unde S. Chrysostomus, Euthymius, Jansenius, alii censent, diversas esse Parabolas, hanc Matthæi, & illam Luca. Ego existimo, unam esse, sed bis ac diversimode repetitam, ut facile patet utramque consideranti.

V I T Æ

D. N. JESU CHRISTI

Monotessaron Evangelicum

P A R S V.

*De doctrina Christi, quam claris verbis
tradidit.*

ADHORTATIO.

Qui vult plenè & sapidè Christi verba intel-
ligere; oportet, ut totam vitam suam illi stu-
deat conformare. *Thomas à Kempis lib. 1. de
Imitat. Christi c. 1. §. 2.*

*195. Didagma 1. Christi cibus, volunta-
tem Patris facere.*

I, **R**Ogabant eum discipuli, dicentes:
Rabbi, manduca. Ille autem dixit
eis: Ego cibum habeo manducare,
quem vos nescitis. *Jo. 4. v. 31. 32.* II. Dice-
bant ergo discipuli ad invicem: Numquid ali-
quis attulit ei manducare? *Jo. 4. v. 33.* III.
Dicit eis JESUS: Meus cibus est, ut faciam vo-
luntatem ejus, qui misit me, ut perficiam opus
ejus. *Jo. 4. v. 34.*

*196. Didagma 2. Christus invitatur discipu-
los, ut in opere Dei secum collaborent.*

I, **N**onne vos dicitis, quòd adhuc quatuor
menses sunt, & messis venit? Ecce di-
co vobis: Levate oculos vestros, & videte
regio-

regiones, quia albæ sunt jam ad messëm. *Jo. 4. v. 35.* II. Et qui metit, mercedem accipit, & congregat fructum in vitam æternam: ut, & qui seminat, simul gaudeat, & qui metit. In hoc enim est verbum verum, quia alius est, qui seminat; & alius, qui metit. *Joan. 4. v. 36. 37.* III. Ego misi vos metere, quod vos non laborastis: alii laboraverunt, & vos in labores eorum introistis. *Joan. 4. v. 38.*

197. *Didagma 3. Christus tres sequi se cupientes instruit.*

I. **A**ccedens unus Scriba, ait illi: Magister, sequar te, quocumque ieris. *Mt. 8. v. 19.* Dixit illi JESUS: Vulpes foveas habent, & volucres cæli nidos: filius autem hominis non habet, ubi caput reclinet. *L. 9. v. 58. Mt. 8. v. 20.* II. Ait autem ad alterum: Sequere me. Ille autem (alius de discipulis ejus, *Mt. 8. v. 21.*) dixit: Domine, permittite mihi primùm ire, & sepelire patrem meum. Dixitque ei JESUS: Sine, ut mortui sepeliant mortuos suos: Tu autem vade, & annuncia regnum Dei. *L. 9. v. 59. 60. Mt. 8. v. 21, 22.* III. Et ait alter: Sequar te Domine, sed permittite mihi primùm renunciare his, quæ domi sunt. Ait ad illum JESUS: Nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retro, aptus est regno Dei. *L. 9. v. 61. 62.*

193. *Didagma 4. Cur discipuli Christi non jejunaverint.*

I. **A** Ccesserunt ad JESUM discipuli Joannis. *Mt. 9. v. 14.* Erant discipuli Joannis, & Pharisei jejunantes: & veniunt, & dicunt illi: Quare discipuli Joannis, & Phariseorum jejunant (frequenter, *Mt. 9. v. 14.* & obsecrationes faciunt, *L. 5. v. 33*) tui autem discipuli non jejunant? *Mt. 2. v. 18.* Tui autem edunt & bibunt? *L. 5. v. 33.* II. Et ait illis JESUS: Numquid possunt filii sponsi lugere, quamdiu cum illis est sponsus? *Mt. 9. v. 15.* Numquid possunt filii nuptiarum, quamdiu sponsus cum illis est, jejunare? *Mt. 2. v. 19.* Numquid potestis filios sponsi, dum cum illis est sponsus, facere jejunare? *L. 5. v. 34.* Quanto tempore habent secum sponsum, non possunt jejunare. *Mt. 2. v. 19.* III. Venient autem dies, cum auferetur ab eis sponsus: *Mt. 9. v. 15. Mt. 2. v. 20.* & cum ablatu fuerit ab illis sponsus, *L. 5. v. 35.* tunc jejunabunt in illis diebus. *Mt. 2. v. 20. L. 5. v. 35.*

199. *Didagma 5. Prior doctrina confirmatur similitudinibus.*

I. **D** Icebat autem & similitudinem ad illos: Quia nemo commissuram (panni rudis, *Mt. 9. v. 16*) à novo vestimento immittit in vestimentum vetus: alioquin & novum rumpit, & veteri non convenit commissura à novo. *L. 5. v. 36.* Tollit enim plenitudinem ejus à vesti-

vestimento, & pejor scissura fit. *Mt. 9 v. 16.*
 Nemo allumentum panni rudis affuit vestimen-
 to veteri: alioquin aufert supplementum no-
 vum à veteri, & major scissura fit. *Mr. 2. v. 21.*
 II. Et nemo mittit vinum novum in utres ve-
 teres: alioquin rumpet vinum novum utres,
 & ipsum effundetur, & utres peribunt. *L. 5 v.*
37. Mr. 2. v. 22. Mr. 9. v. 17. Sed vinum no-
 vum in utres novos mitti debet: *Mr. 2. v. 22.*
L. 5. v. 38. Mt. 9. v. 17. & utraque conservan-
 tur. *L. 5. v. 38. Mt. 9. v. 17.* III. Et nemo
 bibens vetus, statim vult novum, dicit enim:
 Vetus melius est, *L. 5 v. 39.*

200. *Didagma 6. De resurrectione
 mortuorum.*

I. **A** Men, Amen dico vobis, quia qui ver-
 bum meum audit, & credit ei, qui mi-
 sit me, habet vitam æternam, & in iudicium
 non venit, sed transit à morte in vitam. Amen,
 Amen dico vobis, quia venit hora, & nunc est,
 quando mortui audient vocem Filii Dei, & qui
 audierint, vivent. Sicut enim Pater habet
 vitam in semetipso, sic dedit & Filio habere vi-
 tam in semetipso: & potestatem dedit ei iudi-
 cium facere, quia Filius hominis est. *Jo 5. v.*
24. 25. 26. 27. II. Nolite mirari hoc, quia
 venit hora, in qua omnes, qui in monumentis
 sunt, audient vocem Filii Dei. Et procedent,
 qui bona fecerunt, in resurrectionem vitæ;
 qui verò mala egerunt, in resurrectionem ju-
 dicii.

dicii. *Jo. 5. v. 28. 29.* III. Non possum ego à meipso facere quidquam. Sicut audio, judico: & judicium meum justum est, quia non quæro voluntatem meam, sed voluntatem ejus, qui misit me. *Jo. 5. v. 30.*

201. *Didagma 7. Tria testimonia divinitatis Christi: ac primum à Joanne.*

I. **S**I ego testimonium perhibeo de meipso, testimonium meum non est verum. Alius est, qui testimonium perhibet de me: & scio, quia verum est testimonium, quod perhibet de me. *Jo. 5. v. 31. 32.* II. Vos misistis ad Joannem: & testimonium perhibuit veritati. Ego autem non ab homine testimonium accipio: sed hæc dico, ut vos salvi sitis. *Joan. 5. v. 33. 34.* III. Ille erat lucerna ardens, & lucens. Vos autem voluistis ad horam exultare in luce ejus. *Jo. 5. v. 35.*

202. *Didagma 8. Alterum testimonium Divinitatis Christi, ab operibus.*

I. **E**GO habeo testimonium majus Joanne, Opera enim, quæ dedit mihi Pater, ut perficiam ea; ipsa opera, quæ ego facio, testimonium perhibent de me, quia Pater misit me. *Jo. 5. v. 36.* II. Et qui misit me Pater, ipse testimonium perhibuit de me: neque vocem ejus unquam audistis, neque speciem ejus vidistis: & verbum ejus non habetis in vobis manens: quia quem misit ille, huic vos non creditis. *Joan 5. v. 37. 38.* III. Scrutamini Scri-

Scripturas, quia vos putatis in ipsis vitam æternam habere: & illæ sunt, quæ testimonium perhibent de me: & non vultis venire ad me, ut vitam habeatis. Claritatem ab hominibus non accipio, Sed cognovi vos; quia dilectionem Dei non habetis in vobis. Ego veni in nomine Patris mei, & non accipitis me: si alius venerit in nomine suo, illum accipietis.
Joan. 5. v. 39. 40. 41. 42. 43.

203. *Didagma 9. Tertium testimonium divinitatis Christi à Moyse.*

I. **Q**uomodo vos potestis credere, qui gloriam ab invicem accipitis; & gloriam, quæ à solo Deo est, non quaeritis? *Jo. 5. v. 44.*

II. Nolite putare, quia ego accusaturus sum vos apud Patrem. Est, qui accusat vos, Moyses, in quo vos speratis. *Jo. 5. v. 45.* III. Si enim crederetis Moyse, crederetis forsitan & mihi: de me enim ille scripsit. Si autem illius litteris non creditis, quomodo verbis meis credetis? *Jo. 5. v. 46. 47.*

204. *Didagma 10. Discipuli Sabbato spicas confriant, & à Christo contra Pharisaorum calumnias vindicantur.*

I. **I**n illo tempore abiit Jesus per sata Sabbato. *Mt. 12. v. 1.* Factum est autem in Sabbato secundo, primo, cum transiret per sata, *L. 6. v. 1.* discipuli ejus esurientes, *Mt. 12. v. 1.* coeperunt progredi, & vellere spicas, *Mt. 2. v. 23.* & manducabant confriantes manibus.

L. 6. v. 1. II. Quidam autem Phariseorum dicebant illis : Quid facitis, quod non licet in Sabbatis? *L. 6. v. 2.* Pharisei autem videntes, dixerunt ei: Ecce, discipuli tui faciunt, quod non licet facere Sabbatis. *Mt. 12. v. 2.* Et respondens JESUS ad eos, dixit: *Luc. 6. v. 3.* Nunquam legistis, quid fecerit David, quando necessitatem habuit, & esuriit ipse, & qui cum eo erant? Quomodo introivit in domum Dei, sub Abiathar principe sacerdotum, *Mr. 2. v. 25. 26.* & panes propositionis sumpsit, & manducavit, & dedit his, qui cum ipso erant: *L. 6. v. 4.* quos non licebat ei edere, neque his qui cum eo erant, nisi solis sacerdotibus. *Mt. 12. v. 4.* III. Aut non legistis in lege, quia Sabbatis sacerdotes in templo Sabbatum violant, & sine criminæ sunt? Dico autem vobis, quia templo major est hîc. Si autem sciretis, quid est: Misericordiam volo, & non sacrificium: nunquam condemnâstis innocentes. *Mt. 12. v. 5. 6. 7.* Et dicebat eis: Sabbatum propter hominem factum est; & non homo propter Sabbatum. Itaque Dominus est filius hominis, etiam Sabbati. *Mr. 2. v. 27. 28. L. 6. v. 5. Mt. 12 v. 8.*

205. *Didagma II. De sermone Christi habito in monte: ac primùm, de octo Beatitudinibus.*

I. **V**idens JESUS turbas, ascendit in montem, & cum sedisset, accesserunt ad eum disci-

sci-

scipuli ejus. *Mt. 5, v. 1.* Et ipse elevatis oculis in discipulos suos, *Luce. 6, v. 20.* aperiens os suum, docebat eos, dicens: Beati pauperes spiritu: quoniam ipsorum est regnum cælorum. Beati mites: quoniam ipsi possidebunt terram. *Mt. 5, v. 2, 3, 4.* II. Beati, qui lugent: quoniam ipsi consolabuntur. Beati, qui esuriunt & sitiunt justitiam: quoniam ipsi saturabuntur. Beati misericordes: quoniam ipsi misericordiam consequentur. *Mt. 5, v. 5, 6, 7.* III. Beati mundo corde: quoniam ipsi Deum videbunt. Beati pacifici: quoniam filii Dei vocabuntur. Beati, qui persecutionem patiuntur propter justitiam: quoniam ipsorum est regnum cælorum. *Mt. 5, v. 8, 9, 10.* IV. Beati estis, cum maledixerint vobis, & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum adversum vos mentientes, propter me. *Mt. 5, v. 11.* Beati eritis, cum vos oderint homines, & cum separaverint vos, & exprobraverint, & ejecerint nomen vestrum tanquam malum, propter Filium hominis. *L. 6, v. 22.* Gaudete in illa die, & exultate: ecce enim merces vestra multa est in cælo: *L. 6, v. 23.* copiosa est in cælis. *Mt. 5, v. 12.* Secundum hæc enim faciebant Prophetis Patres eorum. *L. 6, v. 23.* Sic persecuti sunt Prophetas, qui fuerunt ante vos. *Mt. 5, v. 12.*

206. *Didagma 12. Exhortatio Christi ad rectè utendum talentis.*

I. **V**OS estis sal terræ. Quòd si sal evanuerit, in quo salietur? ad nihilum valet ultra, nisi ut mittatur foras, & conculcetur ab hominibus, *Mt. 5. v. 13.* II. Vos estis lux mundi. Non potest civitas abscondi supra montem posita: neq; accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnib⁹, qui in domo sunt. *Mt. 5. v. 14. 15.* Nemo lucernam accendens, operit eam vase, aut subtus lectum ponit: sed supra candelabrum ponit, ut intrantes videant lumen. *L. 8. v. 16. e. 11. v. 33.* III. Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est. *Matth. 5. v. 16.* Non est enim occultum, quod non manifestetur: nec absconditum, quod non cognoscatur, & in palam veniat. Videte ergo, quomodo audiatis. Qui enim habet, dabitur illi: & quicumque non habet, etiam quod putat se habere, auferetur ab illo. *L. 8. v. 17. 18.*

207. *Didagma 13. Christus non venit solvere legem, sed implere.*

I. **N**OLITE putare, quoniam veni solvere legem, aut Prophetas: non veni solvere, sed adimplere. *Mt. 5. v. 17.* II. Amen quippe dico vobis, donec transeat cælum & terra, jota unum, aut unus apex non præteribit à lege, donec omnia fiant, *Matth. 5. v. 18.*

III. Qui

III. Qui ergo solverit unum de mandatis istis minimis, & docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno cælorum: qui autem fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cælorum. *Mt. 5. v. 19.* IV. Dico enim vobis, quia nisi abundaverit justitia vestra plus quam Scribarum, & Phariseorum, non intrabitis in regnum cælorum. *Mt. 5. v. 20.*

108. *Didagma 14. Non irascendum*
proximo.

I. **A**udistis, quia dictum est antiquis: Non occides: qui autem occiderit, reus erit iudicio. *Mt. 5. v. 21.* II. Ego autem dico vobis: Quia omnis, qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. *Mt. 5. v. 22.* III. Qui autem dixerit fratri suo; Raca: reus erit concilio. Qui autem dixerit; Fatue: reus erit gehennæ ignis. *Mt. 5. v. 22.*

209. *Didagma 15. De quærenda re-*
conciliatione.

I. **S**i offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid adversum te: relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo: & tunc veniens offeres munus tuum. *Mt. 5. v. 23. 24.* II. Esto consentiens adversario tuo cito, dum es in via cum eo: ne forte tradat te adversarius iudici, & iudex tradat te ministro, & in carcerem mittaris. Amen dico tibi, non exies inde, donec reddas novissimum

num quadrantem. *Mt. 5. v. 25. 26.* III. Cùm vadis cum adversario tuo ad principem, in via da operam liberari ab illo, ne fortè trahat te ad judicem, & judex tradat te exactori, & exactor mittat te in carcerem. Dico tibi, non exies inde, donec etiam novissimum minutum red- das. *L. 12. v. 58. 59.*

210. *Didagma 16. De refrenanda con-
cupiscentia.*

I. **A** Udistis, quia dictum est antiquis: Non mœchaberis. Ego autem dico vobis, quia omnis, qui viderit mulierem ad concupi- scendum eam, jam mœchatus est eam in corde suo. *Mt. 5. v. 27. 28.* II. Quòd si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & projice abs te: expedit enim tibi, ut pereat unum membrorum tuorum, quàm totum corpus tuum mittatur in gehennam. Et si dextra manus tua scandalizat te, abscinde eam, & projice abs te: expedit enim tibi, ut pereat unum membro- rum tuorum, quàm totum corpus tuum eat in gehennam. *Mt. 5. v. 29. 30. & infra c. 18. v. 8. 9. Mt. 9. v. 42. 43. 44. 45. 46. 47.* III. Dictum est autem: Quicumque dimiserit uxo- rem suam, det ei libellum repudii. Ego au- tem dico vobis: Quia omnis, qui dimiserit uxorem suam, exceptâ fornicationis causâ, facit eam mœchari: & qui dimissam duxerit, adulterat, *Mt. 5. v. 31. 32. L. 16. v. 18.*

211. *Didagma 17. Non esse jurandum omnino.*

I. **I**terum audistis, quia dictum est antiquis: Non perjurabis; reddes autem Domino juramenta tua. *Mr. 5. v. 33.* II. Ego autem dico vobis, non jurare omnino, neque per cælum; quia thronus Dei est: neque per terram; quia scabellum est pedum ejus: neque per Hierosolymam; quia civitas est magni regis: neque per caput tuum juraveris; quia non potes unum capillum album facere, aut nigrum. *Mr. 5. v. 34. 35. 36.* III. Sit autem sermo vester; Est, est: Non, non: quod autem his abundantius est, à malo est. *Mr. 5. v. 37.*

212. *Didagma 18. Non resistendum malo.*

I. **A**udistis, quia dictum est: Oculum pro oculo, & dentem pro dente. Ego autem dico vobis, non resistere malo: sed si quis te percusserit in dextram maxillam tuam, præbe illi & alteram. *Mr. 5. v. 38. 39.* II. Et ei, qui vult tecum judicio contendere, & tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium. *Mr. 5. v. 40.* Ab eo, qui aufert tibi vestimentum, (*ἰμάτιον, pallium, quod supra tunicam induitur*) etiam tunicam noli prohibere. *L. 6. v. 29.* Et quicumque te angariaverit mille passus, vade cum illo & alia duo, *nimirum millia passuum, seu alterum milliare. Mr. 5. v. 41.* III. Qui petit à te, da ei: & volenti mutuari à te, ne avertaris.

taxis, *Mt. 5. v. 42.* Omui petenti te, tribue: & qui aufert, quæ tua sunt, ne repetas. Et prout vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis similiter, *L. 6. v. 30. 31.*

213. *Didagma 19. De diligendis inimicis.*

I. **A**udistis, quia dictum est: Diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros; benefacite his, qui oderunt vos. *Mt. 5. v. 43. 44.* Benedicite maledicentibus vobis. *L. 6. v. 28.* Et orate pro persecutibus, & calumniantibus vos. *Mt. 5. v. 44.* II. Ut fitis filii Patris vestri, qui in cælis est: qui solem suum oriri facit super bonos & malos: & pluit super justos & injustos. Si enim diligitis eos, qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? nōne & publicani hoc faciunt? *Mt. 5. v. 45. 46.* Si diligitis eos, qui vos diligunt, quæ vobis est gratia? nam & peccatores diligentes se diligunt. *L. 6. v. 32.* Si salutaveritis fratres vestros tantum, quid amplius facitis? nōne & Ethnici hoc faciunt? *Mt. 5. v. 47.* Estote ergo vos perfecti, sicut & Pater vester cælestis perfectus est. *Mt. 5. v. 48.* III. Si benefeceritis his, qui vobis benefaciunt; quæ vobis est gratia? siquidem & peccatores hoc faciunt. Et si mutuum dederitis his, à quibus speratis recipere; quæ gratia est vobis? nam & peccatores peccatoribus fœcerantur,

ut recipiant æqualia. Verumtamen diligite inimicos vestros: benefacite, & mutuum date, nihil inde sperantes: & erit merces vestra multa; & eritis filii Altissimi, quia ipse benignus est super ingratos & malos. *L. 6. v. 33. 34. 35.* Estote ergo misericordes, sicut & Pater vester misericors est. *L. 6. v. 36.*

214. *Didagma 20. De modo distribuendi eleemosynas.*

I. **A**tendite, ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis: alioquin mercedem non habebitis apud Patrem vestrum, qui in cælis est. *Mt. 6. v. 1.* II. Cùm ergo facis eleemosynam, noli tubâ canere ante te, sicut hypocritæ faciunt in Synagogis, & in vicis, ut honorificentur ab hominibus. Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. *Mt. 6. v. 2.* III. Te autem faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua, quid faciat dextera tua: ut sit eleemosyna tua in abscondito, & Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi. *Mt. 6. v. 3. 4.*

215. *Didagma 21. De modo rectè orandi.*

I. **E**T cùm oratis, non eritis sicut hypocritæ, qui amant in Synagogis, & in angulis platearum stantes orare, ut videantur ab hominibus. Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. *Mt. 6. v. 5.* II. Tu autem cùm oraveris, intra in cubiculum tuum, & clauso

G

ostio,

ostio, ora Patrem tuum in abscondito: & Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi. *Mt. 6. v. 6.* III. Orantes autem, nolite multum loqui, sicut Ethnici: putant enim, quod in multiloquio suo exaudiantur. Nolite ergo assimilari eis: scit enim Pater vester, quid opus sit vobis, antequam petatis eum. *Mt. 6. v. 6, 7, 8.*

216. *Didagma 22. Formula precandi prescribitur.*

I. **S**ic ergo vos orabitis: Pater noster, qui es in cælis: sanctificetur nomen tuum. Adveniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, sicut in cælo, & in terra. *Mt. 6. v. 9. 10.* II. Panem nostrum supersubstantialem (quotidianum *L. 11. v. 3.*) da nobis hodie. Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos à malo. Amen. *Mt. 6. v. 11. 12, 13.* III. Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis Pater vester cælestis delicta vestra. Si autem non dimiseritis hominibus, nec Pater vester dimittet vobis peccata vestra. *Mt. 6. v. 14. 15.* IV. Iterum dico vobis, quia si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re, quamcumque petierint, fiet illis à Patre meo, qui in cælis est. Ubi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum. *Mt. 18. v. 19, 20.*

217. *Didagma 23. De modo bene
jejunandi.*

I. **C**Um autem jejunatis, nolite fieri sicut hypocritæ tristes: exterminant enim facies suas, ut appareant hominibus jejunantes. Amen dico vobis, quia receperunt mercedem suam. *Mt. 6. v. 16.* II. Tu autem, cum jejunas, unge caput tuum, & faciem tuam lava. *Mt. 6. v. 17.* III. Ne videaris hominibus jejunans, sed Patri tuo, qui est in abscondito: & Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi. *Mt. 6. v. 18.*

218. *Didagma 24. Congregandos the-
sauros in caelo.*

I. **N**olite thesaurizare vobis thesauros in terra, ubi ærugo, & tinea demolitur, & ubi fures effodiunt, & furantur. *Mt. 6 v. 19.* II. Thesaurizate autem vobis thesauros in cælo, ubi neque ærugo, neque tinea demolitur, & ubi fures non effodiunt, nec furantur. *Mt. 6. v. 20.* III. Ubi enim est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum. *Mt. 6, v. 21.*

219. *Didagma 25. De oculo simplici, &
nequam: hoc est, ut Augustinus exponit l. 2. de
Serm. Dom. c. 21. de Intentione.*

I **L**ucerna corporis tui, est oculus tuus, Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit. Si autem oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebro-

sum erit, *Mt. 6. v. 22, 23, L. 11. v. 34.* II. Si ergo lumen, quod in te est, tenebræ sunt, ipsæ tenebræ quantæ erunt? *Mt. 6. v. 23.* Vide ergo, ne lumen, quod in te est, tenebræ sint. *L. 11. v. 35.* III. Si ergo corpus tuum totum lucidum fuerit, non habens aliquam partem tenebrarum, erit lucidum totum, & sicut lucerna fulgoris illuminabit te. *L. 11. v. 36.*

220. *Didagma 26. Improbam terrenorum sollicitudinem ponendam.*

I. **N**emo potest duobus dominis servire: aut enim unum odio habebit, & alterum diliget: aut unum sustinebit, & alterum contemnet. Non potestis Deo servire & mammonæ. *Mt. 6. v. 24.* II. Ideo dico vobis, ne solliciti sitis animæ vestræ, quid manducetis, neque corpori vestro, quid induamini. Nonne anima plus est, quàm esca? & corpus plus, quàm vestimentum? Respicite volatilia cæli, quoniam non ferunt, neque metunt, neque congregant in horrea: & Pater vester cælestis pascit illa. Nonne vos magis pluris estis illis? *Mt. 6. v. 25, 26.* III. Quis autem vestrum cogitans, potest adjicere ad staturam suam cubitum unum? Et de vestimento quid solliciti estis? Considerate lilia agri, quomodo crescunt: non laborant, neque nent. Dico autem vobis, quoniam nec Salomon in omni gloria sua coopertus est, sicut unum ex istis. *Mt. 6. v. 27, 28, 29.* IV. Si autem fœnum agri,

agri, quod hodie est, & cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit; quantò magis vos modicæ fidei? *Mt. 6. v. 30.*

221. *Didagma 27. Quærendum primò regnum Dei: cetera adjectum iri.*

I. **N**olite ergo solliciti esse, dicentes: Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? Hæc enim omnia gentes inquirunt: scit enim Pater vester, quia his omnibus indigeris. *Mt. 6. v. 31. 32.* **II.** Quærite ergo primùm regnum Dei, & justitiam ejus: & hæc omnia adjicientur vobis. *Mt. 6. v. 33.* **III.** Nolite ergo solliciti esse in crastinum. Crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipsi. Sufficit diei malitia sua. *Mt. 6. v. 34.*

222. *Didagma 28. Non temere judicandum.*

I. **N**olite judicare, ut non judicemini. *Mt. 7. v. 1.* Nolite judicare, & non judicabimini: nolite condemnare, & non condemnabimini. *L. 6. v. 37.* **II.** In quo enim iudicio judicaveritis, judicabimini: & in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis. *Mt. 7. v. 2.* **III.** Dimittite, & dimitemini. Date, & dabitur vobis: mensuram bonam, & confertam, & coagitatam, & supereffluentem dabunt in finum vestrum. Eadem quippe mensurâ, quâ mensi fueritis, remetietur vobis. *Luc. 6. v. 37. 38.*

223. *Didagma 29. De festuca & trabe in oculis : hoc est, de eo, qui alterius parva peccata videt, sua magna non videt.*

I. **D**Icebat JESUS illis & similitudinem : numquid potest cæcus cæcum ducere ? nonne ambo in foveam cadunt ? Non est discipulus super magistrum : perfectus autem omnis erit, si sit sicut magister ejus. *L. 6. v. 39. 40.* II. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, & trabem in oculo tuo non vides ? *Mt. 7. v. 3.* trabem autem, quæ in oculo tuo est, non consideras ? *L. 6. v. 41.* Aut quomodo potes dicere fratri tuo : Frater, sine, ejiciam festucam de oculo tuo : ipse in oculo tuo trabem non videns ? *L. 6. v. 42.* Ecce trabs est in oculo tuo. *Mt. 7. v. 4.* III. Hypocrita, ejice primum trabem de oculo tuo, & tunc videbis ejicere festucam de oculo fratris tui. *Mt. 7. v. 5.* tunc perspicies, ut educaas festucam de oculo fratris tui. *L. 6. v. 42.*

224. *Didagma 30. De fugiendis Pseudo-prophetis.*

I. **A**tendite à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsicus autem sunt lupi rapaces. A fructibus eorum cognoscetis eos. Numquid colligunt de spinis uvas, aut de tribulis ficas ? *Mt. 7. v. 15. 16.* Unaquæque enim arbor de fructu suo cognoscitur. Neque enim de spinis colligunt ficus : neque de rubo vindemiant uvam. *L. 6.*

v. 44. II. Sic omnis arbor bona fructus bonos facit: mala autem arbor malos fructus facit. *Mt. 7. v. 17.* Non est enim arbor bona, quæ facit fructus malos: neque arbor mala, faciens fructum bonum. *L. 6. v. 43.* III. Non potest arbor bona malos fructus facere: neque arbor mala bonos fructus facere. *Mt. 7. v. 18.* Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum: & malus homo de malo thesauro profert malum. Ex abundantia enim cordis os loquitur. *L. 6. v. 45.* IV. Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos. *Mt. 7. v. 19. 20.*

225. *Didagma 31. Neque solam fidem, neque gratias gratis datas salvare.*

I. **Q**uid vocatis me; Domine, Domine: & non facitis, quæ dico? *Luc. 6. v. 46.* Non omnis, qui dicit mihi; Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum: sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse intrabit in regnum cælorum. *Mt. 7. v. 21.* II. Multi dicent mihi in illa die; Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus, & in nomine tuo dæmonia ejecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? *Mt. 7. v. 22.* III. Et tunc confitebor illis: Quia nunquam novi vos. Discedite à me, qui operamini iniquitatem. *Mt. 7. v. 23.*

226. *Didagma 32. Qui audit verbum, & custodit illud, cui similis sit.*

I. **O**Mnis, qui venit ad me, & audit sermones meos, & facit eos: ostendam vobis, cui similis sit. *L. 6 v 47.* II. Similis est homini ædificanti domum, *L. 6. v. 48.* viro sapienti, *Mt. 7. v. 24.* qui fodit in altum, & posuit fundamentum super petram, *Luc. 6. v. 48.* Et descendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti, & irruerunt in domum illam, & non cecidit. *Mt. 7. v. 25.* Inundatione autem factâ, illisum est flumen domui illi, & non potuit eam movere. *L. 6. v. 48.* fundata enim erat super petram. *Mt. 7. v. 25. Luc. 6. v. 48.* III. Qui autem audit, & non facit: similis est homini ædificanti domum suam super terram sine fundamento: *L. 6. v 49,* viro stulto, qui ædificavit domum suam super arenam: *Mt. 7. v. 26* in quam illisus est fluuius, *L. 6. v. 49,* & descendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti, & irruerunt in domum illam, *Mt. 7. v. 27.* & continuo cecidit: & facta est ruina domûs illius magna. *L. 6 v. 49.* IV. Et factum est, cum consummâssset JESUS verba hæc, admirabantur turbæ super doctrina ejus. Erat enim docens eos sicut potestatem habens, & non sicut Scribæ eorum, & Pharisei, *Mt. 7. v. 28. 29.*

227. *Didagma 33. Christus minatur obduratis civitatibus.*

I. **C**œpit JESUS exprobrare civitatibus, in quibus factæ sunt plurimæ virtutes ejus, quia non egissent pœnitentiam. *Mt. 11. v. 20.* II. Væ tibi Corozain, væ tibi Bethsaida: quia, si in Tyro & Sidone factæ essent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio, & cinere sedentes pœnitentiam egissent. Verumtamen dico vobis, Tyro & Sidoni remissius erit in die judicii, quàm vobis. *Mt. 11. v. 21. 22. L. 10. v. 13. 14.* III. Et tu Capharnaum, numquid usque in cælum exaltaberis? usque in infernum descendes: quia, si in Sodomis factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in te, fortè mansissent usque in hanc diem. Verumtamen dico vobis, quia terræ Sodomorum remissius erit in die judicii, quàm tibi. *Mt. 11. v. 23. 24.*

228. *Didagma 34. Christi confessio ad divinum Patrem.*

I. **I**N ipsa hora exultavit JESUS Spiritu sancto, & dixit: *L. 10. v. 21.* Confiteor tibi, Pater, Domine cæli & terræ, quia abscondisti hæc à sapientibus, & prudentibus, & revelasti ea parvulis. *Mt. 11. v. 25. L. 10. v. 21.* II. Ita Pater: quoniam sic fuit placitum ante te. *Mt. 11. v. 26. L. 10. v. 21.* III. Omnia mihi tradita sunt à Patre: neque Patrem quis novit, nisi filius, & cui voluerit filius revelare. *Mt. 11. v. 27. L. 10. v. 22.* IV. Et conversus

ad discipulos suos, dixit: Beati oculi, qui vident, quæ vos videtis. Dico enim vobis, quod multi Prophetæ, & Reges voluerunt videre, quæ vos videtis, & non viderunt; & audire, quæ auditis, & non audierunt. *L. 10. v. 23. 24.*

229. *Didagma 35. Christus omnes oneratos ad se vocat; jugum enim suum esse suave.*

I. **V**enite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. *Mt. 11. v. 28.* II. Tollite jugum meum super vos, & discite à me, quia mitis sum, & humilis corde: & invenietis requiem animabus vestris. *Mt. 11. v. 29.* III. Jugum enim meum suave est, & onus meum leve. *Mt. 11. v. 30.*

230. *Didagma 36. Rationem reddendam de quolibet verbo otioso.*

I. **P**rogenies viperarum, quomodo potestis bona loqui, cum sitis mali? ex abundantia enim cordis os loquitur. Bonus homo de bono thesauro profert bona: & malus homo de malo thesauro profert mala. *Mt. 12. v. 34. 35.* II. Dico autem vobis, quoniam omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo, in die judicii, *Mt. 12. v. 36.* III. Ex verbis enim tuis justificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis, *Mt. 12. v. 37.*

231. *Didagma 37. Quanam mater, & qui sint fratres Christi.*

I. **A**Dhuc JESU loquente ad turbas, ecce mater ejus, & fratres stabant foris, quærentes loqui ei: *Mt. 12. v. 46.* & non poterant adire eum præ turba: *L. 8. v. 19.* & foris stantes miserunt ad eum vocantes eum. *Mr. 3. v. 31.*

II. Dixit autem ei quidam: Ecce mater tua, & fratres tui foris stant, quærentes te: *Mt. 12. v. 47.* Volentes te videre. *L. 8. v. 20.* Et sedebat circa eum turba, & dicunt ei: Ecce mater tua, & fratres tui foris quærent te. *Mr. 3. v. 32.* At ipse respondens dicenti sibi, *Mt. 12. v. 48.* & respondens eis, ait: *Mr. 3. v. 33.* Quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei? *Mt. 12. v. 48.* *Mr. 3. v. 33.*

III. Et circumspiciens eos, qui in circuitu ejus sedebant, *Mr. 3. v. 34.* & extendens manum in discipulos suos, dixit: Ecce mater mea, & fratres mei. *Mt. 12. v. 49.* Quicumque enim fecerit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse meus frater, & soror, & mater est. *Mt. 12. v. 50.* Mater mea, & fratres mei hi sunt, qui verbum Dei audiunt, & faciunt, *L. 8. v. 21.*

232. *Didagma 38. Prophetam non esse acceptum in patria sua.*

I. **J**ESUS veniens in Patriam suam (Nazareth, ubi erat nutritus, *L. 4. v. 16*) docebat eos in Synagogis eorum, (facto Sabbato, *Mr. 6. v. 2.*) ita ut mirarentur, & dicerent: Unde huic

huic sapientia hæc, & virtutes? Nónne hic est fabri filius? Nónne mater ejus dicitur Maria? & fratres ejus Jacobus, & Joseph, & Simon, & Judas? & sorores ejus, nónne omnes apud nos sunt? Unde ergo huic omnia ista? *Mt. 13. v. 54. 55. 56.* Et scandalizabantur in eo. *Mt. 13. v. 57. Mr. 6. v. 3.* II. JESUS autem dixit eis: Non est Propheta sine honore, nisi in patria sua, & in domo sua, *Mt. 13. v. 57* & in cognatione sua, *Mr. 6. v. 4.* III. Et non fecit ibi virtutes multas, propter incredulitatem illorum, *Mt. 13. v. 58.* Non poterat ibi virtutem ullam facere: nisi paucos infirmos, impositis manibus, curavit. Et mirabatur propter incredulitatem eorum, & circuibat castella in circuitu docens, *Mr. 6. v. 5. 6.*

Idem Didagma ex S. Luca c. 4.

I. **A** It illis JESUS: Utique dicetis mihi hanc similitudinem: Medice, cura te ipsum: quanta audivimus facta in Capharnaum, fac & hic in patria tua. Ait autem: Amen dico vobis, quia nemo Propheta acceptus est in patria sua. *L. 4. v. 23. 24.* II. In veritate dico vobis, multæ viduæ erant in diebus Eliæ in Israël, quando clausum est cælum annis tribus, & mensibus sex, cum facta esset fames magna in omni terra: & ad nullã illarum missus est Elias, nisi in Sarepta Sidoniæ, ad mulierem viduam. *L. 4. v. 25. 26.* III. Et multi leprosi erant in Israël sub Elisæo Propheta: & nemo eorum

mundatus est nisi Naaman Syrus. Et repleti sunt omnes in Synagoga irâ, hæc audientes. Et surrexerunt, & ejecerunt illum extra civitatem. *L. 4. v. 27. 28. 29.*

233. *Didagma 39. De prudentia & patientia ad prædicandum necessaria.*

I. **E**Cce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ. *Mt. 10. v. 16.* II. Cavete autem ab hominibus. Tradent enim vos in conciliis, & in Synagogis suis flagellabunt vos: & ad præfides, & ad reges ducemini propter me, in testimonium illis, & gentibus. Cùm autem tradent vos, nolite cogitare, quomodo, aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora, quid loquamini. Non enim vos estis, qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis. *Mt. 10. v. 17. 18. 19. 20.* III. Tradet autem frater fratrem in mortem, & Pater filium: & insurgent filii in parentes, & morte eos afficient. Et eritis odio omnibus propter nomen meum: qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. *Mt. 10. v. 21. 22.*

234. *Didagma 40. De modo Profectionis, & mansionis.*

I. **P**Ræcepit eis JESUS, ne quid tollerent in via, nisi virgam tantùm: (*intellige baculum viatorium, more peregrinorum*) non peram, non panem, neque in zona æs. *Mt. 6. v. 8.*

Ait ad illos : Nihil tuleritis in via , neque virgam , (*intellige talem , que sit insigne honoris atque potestatis , ut est sceptrum , fasces , &c. Item talem , quâ alios percutiant , ut arma*) neque peram , neque panem , neque pecuniam , neque duas tunicas habeatis. *Luc. 9. v. 3.* Nolite possidere aurum , neque argentum , neque pecuniam in zonis vestris : non peram in via , neque duas tunicas , neque calceamenta , (*hoc est , duo calceorum paria , nam Mt. 6 v. 9. mittit eos calceatos sandaliis*) neque virgam : dignus enim est operarius cibo suo. *Mt. 10. v. 9. 10.* II. In quamcumque autem civitatem , aut castellum intraveritis , interrogate , quis in ea dignus sit : & ibi manete , donec exeatis. *Mt. 10. v. 11.* Quocumque introieritis in domum , illic manete , donec exeatis inde. *Mt. 6. v. 10. nimirum ex civitate , aut castello.* In quamcumque domum intraveritis , ibi manete , & inde (*ex domo illa ad alias atque alias domos*) ne exeatis. *L. 9. v. 4.* III. Intranses autem in domum , salutate eam , dicentes : Pax huic domui. Et si quidem fuerit domus illa digna , veniet pax vestra super eam. Si autem non fuerit digna , pax vestra revertetur ad vos. *Mt. 10. v. 12, 13.*

235. *Didagma 41. De modo egressionis ab infidelibus.*

I. **C**um persequentur vos in civitate ista , fugite in aliam. Amen dico vobis , non

con-

consummabitis civitates Israël, donec veniat filius hominis, *Mt. 10. v. 23.* II. Quicumque non receperint vos, nec audierint vos: (sermone vestros, *Mt. 10. v. 14.*) exeuntes inde (de civitate illa, *L. 9. v. 5.* vel de domo, *Mt. 10. v. 14.*) excutite pulverem de pedibus vestris in testimonium illis, *Mt. 6. v. 11.* Etiam pulverem pedum vestrorum excutite in testimonium supra illos, *L. 9. v. 5.* III. Amen dico vobis: Tolerabilius erit terræ Sodomorum, & Gomorrhæorum in die Judicii, quam illi civitati, *Mt. 10. v. 15.* IV. Et exeuntes prædicabant, ut pœnitentiam agerent: & dæmonia multa ejiciebant, & ungebant oleo multos ægros, & sanabant, *Mt. 6. v. 12, 13.*

236. *Didagma 42. Summa institutionis ad prædicandum.*

I. **F**untes prædicare, dicentes: Quia appropinquavit regnum cælorum, *Mt. 10. v. 7.*
 II. Infirmos curate, mortuos suscite, leprosos mundate, dæmones ejicite: Gratis accepistis, gratis date, *Mt. 10. v. 8.* III. Qui recipit vos, me recipit: & qui me recipit, recipit eum, qui me misit, *Mt. 10. v. 40.*

237. *Didagma 43. Quis timendus, & qui non timendi?*

I. **N**olite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere: sed potius timete eum, qui potest & animam & corpus perdere in gehennam, *Matth. 10. v. 28.*

II. Nón-

II. Nónne duo passerés affe vřneunt, & unus ex illis non cadet super terram sine Patre vestro? Vestri autem capilli capitis omnes numerati sunt. Nolite ergo timere: multis passeribus meliores estis vos. *Mt. 10. v. 29. 30. 31.*

III. Omnis ergo, qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, qui in cœlis est. Qui autem negaverit me coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo, qui in cœlis est. *Mt. 10. v. 32. 33.*

238. *Didagma 44. Quid venerit Christus in terras mittere.*

I. **N**olite arbitrari, quia pacem venerim mittere in terram: non veni pacem mittere, sed gladium. Veni enim separare hominem adversus patrem suum, & filiam adversus matrem suam, & nutrum adversus socrum suam. Et inimici hominis domestici ejus. *Mt. 10. v. 34. 35. 36.*

II. Qui amat patrem aut matrem plus quàm me, non est me dignus: & qui amat filium aut filiam super me, non est me dignus. Et qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus. *Mt. 10. v. 37. 38.*

III. Qui invenit animam suam, perdet illam: & qui perdidit animam suam propter me, inveniet eam. *Mt. 12. v. 39.*

239. *Didagma 45. Præmium eorum, qui Dei servos recipiunt.*

I. **Q**ui recipit vos, me recipit: & qui me reci-

recipit, recipit eum, qui me misit. *Mt. 10. v. 40.*
 II. Qui recipit Prophetam in nomine Prophetæ, mercedem Prophetæ accipiet: & qui recipit justum in nomine justî, mercedem justî accipiet. *Mt. 10. v. 41.* III. Et quicumque potum dederit uni ex minimis istis calicem aquæ frigidæ, tantum in nomine discipuli, amen dico vobis, non perdet mercedem suam. *Mt. 10. v. 42.*

240. *Didagma 46. De Abnegatione sui quotidiana.*

I. JESUS dixit discipulis suis: *Mt. 16. v. 24.* & convocatâ turbâ cum discipulis suis, *Mr. 8. v. 34.* dicebat ad omnes: *L. 9. v. 23.* Si quis vult post me venire, (me sequi, *Mr. 8. v. 34.*) abneget semetipsum, & tollat Crucem suam (quotidie, *L. 9. v. 23.*) & sequatur me. *Mt. 16. v. 24. Mr. 8. v. 34. L. 9. v. 23.* II. Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam: qui autem perdiderit animam suam propter me, (& Evangelium, *Mr. 8. v. 35.*) inveniet eam. *Mt. 16. v. 25.* salvam faciet eam. *Mr. 8. v. 35. L. 9. v. 24.* III. Quid enim prodest homini, si mundum universum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiat? *Mt. 16. v. 26.* se autem ipsum perdat, & detrimentum sui, (animæ suæ, *Mr. 8. v. 36.*) faciat? *L. 9. v. 25.* Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua? *Mt. 16. v. 26. Mr. 8. v. 27.* Filius enim hominis venturus est in gloria Patris sui, cum

cum Angelis suis: & tunc reddet unicuique secundum opera ejus, *Mt. 16. v. 27.* IV. Nam qui me erubuerit, & meos sermones, hunc filius hominis erubescet, cum venerit in Majestate sua, & Patris, & sanctorum Angelorum, *L. 9. v. 26.* Qui enim me confusus fuerit, & verba mea, in generatione ista adultera & peccatrice: & filius hominis confundetur cum, cum venerit in gloria Patris sui cum Angelis sanctis, *Mr. 8. v. 38.* V. Dico autem vobis verè: *L. 9. v. 27.* Amen dico vobis, sunt quidam de hinc stantibus, qui non gustabunt mortem, *Mt. 16. v. 28. Mr. 8. v. 39. L. 9. v. 27.* donec videant regnum Dei, *L. 9. v. 27.* veniens in virtute, *Mr. 3. v. 39.* Donec videant Filium hominis venientem in regno suo, *Mt. 16. v. 28.*

241. *Didagma 47. Humilitatem parvulorum imitandam.*

I. **I**Ntravit cogitatio in eos, (*Apostolos*) quis eorum major esset. At JESUS videns cogitationes cordis illorum, *L. 9. v. 46. 47.* cum domi essent, interrogabat eos; Quid in via tractabatis? At illi tacebant. Siquidem in via inter se disputaverant, quis eorum major esset. *Mr. 9. v. 32. 33.* II. In illa hora accesserunt discipuli ad JESUM, dicentes: Quis, putas, major est in regno cælorum? *Mt. 18. v. 1.* Et respondens vocavit duodecim, & ait illis: Si quis vult primus esse, erit omnium novissimus, & omnium minister, *Mr. 9. v. 34.* III. Advocaans

cans JESUS parvulum, *Mt. 18. v. 2.* & accipiens puerum, *Mr. 9. v. 35.* statuit eum in medio eorum, *Mt. 18. v. 2.* secus se, *L. 9. v. 47.* Quem cum complexus esset, ait illis: *Marc. 9. v. 35.* Amen dico vobis, nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum cælorum. Quicumque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste, hic est major in regno cælorum. *Mt. 18. v. 3. 4.* Qui minor est inter vos omnes, hic major est. *L. 9. v. 48.* Quisquis unum ex hujusmodi pueris receperit in nomine meo, me recipit: & quicumque me susceperit, non me suscipit, sed eum, qui misit me. *Mr. 9. v. 36.*

242. *Didagma 48. Cavendum à scandalo parvulorum.*

I. **Q**ui susceperit unum parvulum talem in nomine meo, me suscipit. Qui autem scandalizaverit unum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei, ut suspendatur mola asinaria in collo ejus, & demergatur in profundum maris, *Mt. 18. v. 5. 6.* *Mr. 9. v. 41.* Væ mundo à scandalis! Necessè est enim, ut veniant scandala: verumtamen væ homini illi, per quem scandalum venit. *Mt. 18. v. 7.* II. Si autem manus tua, vel pes tuus scandalizat te, abscinde eum, & projice abs te: bonum tibi est ad vitam ingredi debilem, vel claudum, quàm duas manus vel duos pedes habentem mitti in ignem æternum: *Mt. 18. v. 8.* ire in ge-

gehennam, in ignem inextinguibilem : ubi vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur. *Mr. 9. v. 42. 43.* III. Et si oculus tuus scandalizat te, erue eum, & projice abs te : bonum tibi est cum uno oculo luscum in vitam intrare, quàm duos oculos habentem mitti in gehennam ignis : ubi vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur. Omnis enim igne salietur, omnis victima sale salietur. *Mt. 18. v. 9, Mr. 9. v. 46. 47. 48.* IV. Vide te, ne contemnatis unum ex his pusillis : dico enim vobis, quia Angeli eorum in cælis semper vident faciem Patris mei, qui in cælis est. *Mt. 18. v. 10.*

243. *Didagma 49. De correptione
fraterna.*

I. **S**I peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipsum solum. Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. *Mt. 18. v. 15.* II. Si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos, ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum. *Mt. 18. v. 16.* III. Quòd si non audierit eos, dic Ecclesiæ. Si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus. *Mt. 18. v. 17.*

244. *Didagma 50. De castitate, quam
suadet Christus.*

I. **D**icunt JESU discipuli ejus : Si ita est causa hominis cum uxore, non expedit nubere. Qui dixit illis : Non omnes capiunt ver-

verbum istud, sed quibus datum est. *Mt. 19. v. 10. 11.* II. Sunt enim eunuchi, qui de matris utero sic nati sunt: & sunt eunuchi, qui facti sunt ab hominibus. *Mt. 19. v. 12.* III. Et sunt eunuchi, qui seipso castraverunt propter regnum cælorum. Qui potest capere, capiat. *Mt. 19. v. 12.*

245. *Didagma 51. Divites difficulter
salvari.*

I. JESUS dixit discipulis suis: Amen dico vobis, quia dives difficilè intrabit in regnum cælorum. *Mt. 19. v. 23.* Quàm difficilè, qui pecunias habent, in regnum Dei introibunt! *Mr. 10. v. 23. L. 18. v. 24.* Discipuli autem obstupescabant in verbis ejus, At JESUS respondens, ait illis: Filioli, quàm difficile est, confidentes in pecuniis in regnum Dei introire! *Mr. 10. v. 24.* Et iterum dico vobis: Facilius est, camelum perforamen acis transire, quàm divitem intrare in regnum cælorum. *Mt. 19. v. 24. Mr. 10. v. 25. L. 18. v. 25.* II. Auditis autem his, discipuli mirabantur valde, dicentes, *Mt. 19. v. 25.* ad semeipso: Et quis potest salvus fieri? *Mr. 10. v. 26. Luc. 18. v. 26.* III. Aspiciens autem (illos, *Mr. 10. v. 27.*) JESUS, dixit illis: Apud homines hoc impossibile est: *Mt. 19. v. 26.* sed non apud Deum: omnia enim possible sunt apud Deum. *Mr. 10. v. 27.* Quæ impossible sunt apud homines, possible sunt apud Deum, *L. 18. v. 27.*

146. *Didagma 52. Præmium eorum, qui, omnibus relictis, Christum sequuntur.*

I. **T**unc respondens Petrus, dixit ei: Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te: quid ergo erit nobis? *Mt. 19. v. 27, Mr. 10. v. 28. L. 18. v. 28.* II. JESUS autem dixit illis: Amen dico vobis, quod vos, qui secuti estis me, in regeneratione, cum sederit filius hominis in sede Majestatis suæ, sedebitis & vos super sedes duodecim, judicantes duodecim tribus Israël, *Mt. 19. v. 28.* III. Et omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, (propter me, & propter Evangelium, *Mr. 10. v. 29.* propter regnum Dei, *L. 18. v. 19.*) centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit. *Mt. 19. v. 29.* Nemo est, qui non accipiat centies tantum, nunc in tempore hoc, domos, & fratres, & sorores, & matres, & filios, & agros, cum persecutionibus; & in sæculo futuro, vitam æternam, *Mr. 10. v. 29, 30.* Multi autem erunt primi, novissimi: & novissimi, primi, *Mt. 19. v. 30. Mr. 10. v. 31.*

247. *Didagma 53. Adhortatio ad Submissionem.*

I. **A**udientes decem, cœperunt indignari de Jacobo, & Joanne, (*petentibus, ut sedeat unus ad dexteram, alter ad sinistram in regno Christi.*) JESUS autem vocans eos (ad se,

Mt. 20. v. 25.) ait illis: Scitis, quia hi, qui videntur principari gentibus, dominantur eis: *Mr. 10. v. 41. 42.* & qui majores sunt, (principes eorum, *Mr. 10. v. 42.*) potestatem exercent in eos. *Mt. 20. v. 25.* II. Non ita erit inter vos; sed quicumque voluerit inter vos major fieri, sit vester minister. Et qui voluerit inter vos primus esse, erit vester servus. *Mt. 20. v. 26. 27.* erit omnium servus. *Marc. 10. v. 44.* III. Nam & filius hominis non venit, ut ministraretur ei, sed ut ministraret, & daret animam suam redemptionem pro multis. *Mr. 10. v. 45.* *Mt. 20. v. 28.* Qui se exaltaverit, humiliabitur: & qui se humiliaverit, exaltabitur. *Mt. 23. v. 12.*

248. *Didagma 54. De tributo Cæsari pendendo.*

I. **A** Beuntes Pharisei, consilium inierunt, ut caperent Jesum in sermone. *Mt. 22. v. 15.* Et observantes, miserunt insidiatores, *L. 20. v. 20.* quosdam ex Phariseis, *Mr. 12. v. 13.* discipulos suos, cum Herodianis, *Mt. 22. v. 10.* qui se justos simularent, ut caperent eum in sermone, ut traderent illum principatui & potestati præfidis. *L. 20. v. 20.* II. Qui venientes, *Mr. 12. v. 14.* interrogaverunt eum, dicentes: *L. 20. v. 21.* Magister, scimus, quia verax es, *Mt. 22. v. 16.* quia rectè dicis, & doces: *L. 20. v. 21.* & non est tibi cura de aliquo: non enim respicis personam hominum: *Mt. 22. v. 16.* nec vides in faciem hominum, sed in ve-

rita-

ritate viam Dei doces. *Mr.* 12. v. 14. Dic ergo nobis, quid tibi videtur; Licet censum dare Cæsari, an non? *Mt.* 22. v. 17. Licet nobis tributum dare Cæsari? *L.* 20. v. 22. an non dabimus? *Mr.* 12. v. 14. III. Considerans autem dolum illorum. *L.* 20. v. 23. & cognitâ JESUS nequitiâ eorum, ait: Quid me tentatis, hypocritæ? Ostendite mihi numisma censûs. *Mt.* 22. v. 18. 19. Afferte mihi denarium, ut videam. *Mr.* 12. v. 15. Illi obtulerunt ei denarium, & ait illis JESUS: Cujus est imago hæc, & superscriptio? *Mt.* 22. v. 19. 20. Dicunt ei: Cæsaris. *Mt.* 22. v. 21. *Marc.* 12. v. 16. IV. Respondens autem JESUS. *Mr.* 12. v. 17. tunc, ait illis: Reddite ergo, quæ sunt Cæsaris, Cæsari: & quæ sunt Dei, Deo. *Mt.* 22. v. 21. *Mr.* 12. v. 17. *L.* 20. v. 25. Et audientes mirati sunt, *Mt.* 22. v. 22. super eo, *Mr.* 12. v. 17. Et non potuerunt verbum ejus reprehendere coram plebe: & mirati in responso ejus, tacuerunt, *L.* 20. v. 26. & relicto eo, abierunt. *Mt.* 22. v. 22.

249. *Didagma 55. Primum & maximum Legis mandatum.*

I. **P**harisæi audientes, quòd JESUS silentium imposuisset Sadducæis, convenerunt in unum. *Mt.* 22. v. 34. Et accessit unus de Scribis, qui audierat illos conquiritantes, & videns, quoniam bene illis responderit, interrogavit eum, quod esset primum omnium mandatum? *Mr.* 12. v. 18. Interrogavit eum unus ex eis legis doctor, tentans eum: Magister, quod est man-

mandatum magnum in Lege? *Mt. 22. v. 35. 36.*

II. JESUS autem respondit ei: Quia primum omnium mandatum est: Audi Israël, Dominus Deus tuus, Deus unus est. Et diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua,

Mr. 12. v. 29. 30. Hoc est maximum, & primum mandatum. *Mt. 22. v. 38.* Secundum autem simile est illi: Diliges proximum tuum tamquam teipsum. Majus horum aliud mandatum non est. *Mr. 12. v. 31.* In his duobus mandatis universa lex pendet, & Prophetæ, *Mt. 22. v. 40.*

III. Et ait illi Scriba: Bene, Magister in veritate dixisti, quia unus est Deus, & non est alius præter eum. Et ut diligatur ex toto corde, & ex toto intellectu, & ex tota anima, & ex tota fortitudine: & diligere proximum tamquam seipsum, majus est omnibus holocaustibus, & sacrificiis. *Mr. 12. v. 31. 33.* IV. JESUS autem videns, quòd sapienter respondisset, dixit illi: Non es longè à regno Dei. Et nemo jam audebat eum interrogare. *Mr. 12. v. 34.*

Idem vel simile Didagma, Luc. 10.

I. **E**Cce quidam Legisperitus surrexit tentans illum, & dicens: Magister, quid faciendo vitam æternam possidebo? *L. 10. v. 25.*

II. At ille dixit ad eum: In lege quid scriptum est? quomodo legis? Ille respondens dixit: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua: & proximum

tuum sicut teipsum, L. 10. v. 26. 27. III. Dixitque illi: Rectè respondisti: hoc fac, & vi-
ves. Ille autem volens justificare seipsum,
dixit ad JESUM: Et quis est meus proximus?
Suscipiens autem JESUS, dixit: Homo quidam
descendebat ab Jerusalem in Jericho, & inci-
dit in latrones, &c. *Habetur suprà, Parab. 11.*
L. 10. v. 28. 29. 30. & seqq.

250. *Didagma 56. Obtemperandum legi-
timis doctoribus, etsi malis.*

I. **A**udiente omni populo, dixit JESUS disci-
pulis suis: Attendite à Scribis, L. 20.
v. 45. 46. cavete à Scribis, qui volunt in sto-
lis ambulare, & salutare in foro, & in primis
cathedris sedere in Synagogis, & primos discu-
bitus in cænis: qui devorant domos viduarum
sub obtentu prolixæ orationis: *Mt. 12. v. 38.*
39. 40. simulantes longam orationem, L. 20. v.
47. Hi accipient prolixius judicium, *Mt. 12.*
v. 40. Damnationem majorem, L. 20. v. 47.

II. Tunc JESUS locutus est ad turbas, & ad di-
scipulos suos, dicens: Super cathedram Moysi
sederunt Scribæ, & Pharisei. Omnia ergo,
quæcumque dixerint vobis, servate, & facite:
secundum opera verò eorum nolite facere.
Dicunt enim, & non faciunt, *Mt. 23. v. 1. 2. 3.*

III. Alligant onera gravia, & importabilia, &
imponunt in humeros hominum: digito au-
tem suo nolunt ea movere. Omnia verò ope-
ra sua faciunt, ut videantur ab hominibus; di-
latant enim phylacteria sua, & magnificent fim-
brias, *Mt. 23. v. 4. 5.*

V I T Æ

D. N. JESU CHRISTI

Monotessaron Evangelicum

P A R S V I.

*De sacratissima Passione D. N. JESU
Christi.*

A D H O R T A T I O.

Apud Altissimum sit cogitatio tua, & de-
precatio tua ad Christum, sine remissione di-
rigatur. Si nescis speculari alta & cœlestia,
requiesce in Passione Christi: & in sacris vul-
neribus ejus, libenter habita. Si enim ad
vulnera, & pretiosa stigmata JESU devotè con-
fugis, magnam in tribulatione confortationem
senties: nec multum curabis hominum despe-
ctiones, faciliterque verba detrahentia perfe-
res. *Thom. à Kempis l. 2. de Imit. Christi c. 1. §. 4.*

251. *Passio D. N. JESU Christi matri ipsius
à Simeone predicatur.*

I, I N illo tempore erant Joseph, & MARIA
mater JESU, mirantes super his, quæ di-
cebantur de illo. *Ecclesia in Evangel.
Dominica infra Octav. Nativit. Domini, pau-
xillo aliter, quàm S. Lucas c. 2. v. 33.* II. Et
benedixit illis Simeon, & dixit ad MARIAM
matrem ejus: Ecce positus est hic in ruinam, &
in resurrectionem multorum in Israël, & in si-
gnum,

gnum, cui contradicetur. *L. 2. v. 34.* III. Et tuam ipsius animam pertransibit gladius, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes. *Luc. 2. v. 35.*

252. *Christus mortem & resurrectionem suam predicat Judæis.*

I. **J**udæi dixerunt JESU, (*cum eiecisset e templo vendentes:*) quod signum ostendis nobis, quia hæc facis? Respondit JESUS, & dixit eis: Solvite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud. *Jo. 2. v. 18. 19.* II. Dixerunt ergo Judæi: Quadraginta & sex annis ædificatum est templum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud? *Jo. 2. v. 20.* III. Ille autem dicebat de templo corporis sui. Cùm ergo resurrexisset à mortuis, recordati sunt discipuli ejus, quia hoc dicebat; & crediderunt Scripturæ, & sermoni, quem dixit JESUS. *Jo. 2. v. 21. 22.*

253. *Christus de sui, serpentis instar æneis, exaltatione Nicodemum edocet.*

I. **S**icut Moyses exaltavit serpentem in deserto; ita exaltari oportet Filium hominis: ut omnis, qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam æternam. *Jo. 3. v. 14. 15.* II. Sic enim Deus dilexit mundum, ut Filium suum Unigenitum daret: ut omnis, qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam. *Jo. 3. v. 16.* III. Non enim misit Deus Filium suum in mundum, ut judicet mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum. *Jo. 3. v. 17.*

254. *Christum passurum comprehendere nemo potest ante tempus præfinitum.*

L Dicebant quidam ex Jerosolymis: Nonne hic est, quem quærunt interficere? Et ecce, palàm loquitur, & nihil ei dicunt. Numquid verè cognoverunt principes, quia hic est Christus? Sed hunc scimus, unde sit: Christus autem cum venerit, nemo scit, unde sit. *Jo. 7. v. 25. 26. 27.* II. Clamabat ergo JESUS in templo docens, & dicens: Et me scitis, & unde sim, scitis: & à meipso non veni: sed est verus, qui misit me, quem vos nescitis. Ego scio eum, quia ab ipso sum; & ipse me misit. *Jo. 7. v. 28. 29.* III. Quærebant ergo eum apprehendere: & nemo misit in illius manus, quia nondum venerat hora ejus. De turba autem multi crediderunt in eum, & dicebant: Christus cum venerit, numquid plura signa faciet, quàm quæ hic facit? *Joan. 7. v. 30. 31.*

255. *Christus evadit manus & præcipitantium, & lapidantium.*

JESUS venit Nazareth, ubi erat nutritus, & intravit secundum consuetudinem suam die Sabbati in Synagogam, & surrexit legere. Et traditus est illi liber Isaiaë Prophetæ, &c. *L. 4. v. 16. 17.* Et ait illis: Utique dicetis mihi: Quanta audivimus facta in Capharnaum, fac & hic in patria tua. Ait autem: Amen dico vobis, quia nemo Propheta acceptus est

est in patria sua. *L. 4. v. 23. 24.* II. Et surrexerunt, & ejecerunt illum extra civitatem: & duxerunt illum usque ad supercilium montis, super quem civitas illorum erat ædificata, ut præcipitarent eum. Ipse autem transiens per medium illorum, ibat. *L. 4. v. 29. 30.* III. In illo tempore dixit JESUS turbis Judæorum: Amen, Amen dico vobis, antequam Abraham fieret, ego sum. Tulerunt ergo lapides, ut jacerent in eum. JESUS autem abscondit se, & exivit de templo. *Jo. 8. v. 58. 59.*

256. Christus prædicit Judæis se exaltandum in Cruce.

I. **M**ULTA habeo de vobis loqui, & judicare: sed qui me misit, verax est: & ego, quæ audiui ab eo, hæc loquor in mundo. *Jo. 8. v. 26.* II. Et non cognoverunt, quia Patrem ejus dicebat Deum. *Jo. 8. v. 27.* III. Dixit ergo eis JESUS: Cùm exaltaveritis Filium hominis, tunc cognoscetis, quia ego sum, & à meipso facio nihil, sed sicut docuit me Pater, hæc loquor: & qui me misit, mecum est, & non reliquit me solum: quia ego, quæ placita sunt ei, facio semper. *Jo. 8. v. 28. 29.*

257. Caiphas de morte Christi salutifera prophætat.

I. **C**OLLEGERUNT Pontifices & Pharisæi concilium, & dicebant: Quid facimus, quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum: & venient Ro-

Romani, & tollent nostrum locum, & gentem, *Joan. 11. v. 47. 48.* II. Unus autem ex ipsis, Caiphas nomine, cum esset Pontifex anni illius, dixit eis: Vos nescitis quidquam, nec cogitatis, quia *o*pedit vobis, ut unus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat. *Jo. 11. v. 49. 50.* III. Hoc autem à semetipso non dixit: sed cum esset Pontifex anni illius, prophetavit, quòd JESUS moriturus erat pro gente, & non tantum pro gente, sed ut filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in unum. *Jo. 11. v. 51. 52.* IV. Ab illo ergo die cogitaverunt, ut interficerent eum. *Jo. 11. v. 53.*

358. *Christus predicat fructum exaltationis sue in Cruce.*

I. **E**GO si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum. Hoc autem dicebat, significans, quàm morte esset moriturus. *Jo. 12. v. 32. 33.* II. Respondit ei turba: nos audivimus ex lege, quia Christus manet in æternum: & quomodo tu dicis, oportet exaltari Filium hominis? Quis est iste Filius hominis? *Jo. 12. v. 34.* III. Dixit ergo eis JESUS: Adhuc modicum lumen in vobis est. Ambulate, dum lucem habetis, ut non vos tenebræ comprehendant: & qui ambulat in tenebris, nescit, quò vadat. Dum lucem habetis, credite in lucem, ut filii lucis sitis. Hæc locutus est JESUS, & abiit, & abscondit se ab eis. *Joan. 12. v. 35. 36.*

259. *Christus Passionem suam prædicens increpatur à Petro: sed hic à Domino Satanas appellatur.*

I. **C**œpit JESUS ostendere discipulis suis, quia oporteret eum ire Jerosolimam, & multa pati à senioribus, & Scribis, & principibus sacerdotum, & occidi, & tertiâ die resurgere. *Mt. 16. v. 21.* Et palàm verbum loquebatur. *Mr. 8. v. 32.* II. Et assumens eum Petrus, cœpit increpare illum, dicens: Absit à te, Domine: non erit tibi hoc. *Mt. 16. v. 22. Mr. 8. v. 32.* III. Qui conversus, & videns discipulos suos, comminatus est Petro, dicens: *Mr. 8. v. 33.* Vade post me, Satana, scandalum es mihi: quia non sapias ea, quæ Dei sunt, sed ea, quæ hominum. *Mt. 16. v. 23, Mr. 8. v. 33.*

260. *Moyfes & Elias in Transfiguratione Christi loquuntur de ejus Passione.*

I. **E**Cce duo viri loquebantur cum JESU. Erant autem Moyfes & Elias, visi in Majestate. *L. 9. v. 30. 31.* II. Et dicebant excessum ejus, quem completurus erat in Jerusalem. *L. 9. v. 31.* III. Descendentibus illis (Petro, Jacobo, & Joanne) de monte, præcepit illis, ne cuiquam, quæ vidissent, narrarent: nisi cùm filius hominibus à mortuis resurrexerit. Et verbum continuerunt apud se, conquiritentes, quid esset; Cùm à mortuis resurrexerit. *Mr. 9. v. 8, 9.*

261. *Ultima Christi passuri profectio
Hierosolymam.*

I. ERant autem in via ascendentes Hierosolymam: & præcedebat illos JESUS, & stupebant: & sequentes timebant. Et assumens iterum duodecim, cœpit illis dicere, quæ essent ei eventura. *Mr. 10. v. 32.* II. Et ascendens JESUS Hierosolymam, assumpsit duodecim discipulos secretò, & ait illis: Ecce ascendimus Hierosolymam, & Filius hominis tradetur principibus sacerdotum, & Scribis. *Mt. 20. v. 17. 18.* & senioribus, *Mr. 10. v. 33.* & condemnabunt eum morte: *Mt. 20. v. 18.* & consummabuntur omnia, quæ scripta sunt per Prophetas de Filio hominis. *Luc. 18. v. 31.* III. Tradent eum Gentibus ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum. *Mt. 20. v. 19.* Et illudent ei, & conspuent eum, & flagellabunt eum, & interficient eum: *Mr. 10. v. 34.* & tertiâ die resurget. *Mt. 20. v. 19. Mr. 10. v. 34. L. 18. v. 33.* IV. Et ipsi nihil horum intellexerunt, & erat verbum istud absconditum ab eis, & non intelligebant, quæ dicebantur. *L. 18. v. 34.*

262. *Magdalena prævenit ungere corpus
JESU in sepulturam.*

I. CUM JESUS esset Bethaniæ in domo Simonis leprosi, & recumberet, venit mulier, *Mr. 14. v. 3.* Maria, & accepit libram unguenti nardi pistici, pretiosi, & unxit pedes JESU,

& extersit pedes ejus capillis suis, *Jo. 12. v. 3.* Accessit ad eum mulier, *Mt. 26. v. 7.* habens alabastrum unguenti nardi spicati pretiosi: & fracto alabaastro, effudit super caput ejus, *Mr. 14. v. 3.* recumbentis, *Mt. 26. v. 7.* Et domus impleta est ex odore unguenti, *Jo. 12. v. 3.* II. Erant autem quidam indignè ferentes intra semetipsos, & dicentes: Ut quid perditio ista unguenti facta est? Poterat enim unguentum istud venumdari plus quàm trecentis denariis, & dari pauperibus. Et fremebant in eam, *Mr. 14. v. 4. 5.* III. JESUS autem dixit: Sinite eam, quid illi molesti estis? Bonum opus operata est in me: semper enim pauperes habetis vobiscum: & cum volueritis, potestis illis benefacere: me autem non semper habetis. Quod habuit hæc, fecit: prævenit ungere corpus meum in sepulturam, *Mr. 14. v. 6. 7. 8.* Mittens enim hæc unguentum hoc in corpus meum, ad sepeliendum me fecit, *Mt. 26. v. 12.*

263. *Concilium de Christo capiendò,
& occidendo.*

I. **A**ppropinquabat dies festus Azymorum, qui dicitur Pascha, *L. 22. v. 1.* Et JESUS dixit discipulis suis: Scitis, quia post biduum Pascha fiet, & filius hominis tradetur, ut crucifigatur, *Mt. 26. v. 1. 2.* *Mr. 14. v. 1.* II. Tunc congregati sunt principes sacerdotum, & Scribæ, & seniores populi, in atrium principis sacer-

sacerdotum, qui dicebatur Caiphas: & consilium fecerunt, ut Jesum dolo tenerent, & occiderent. *Mt. 26. v. 3. 4. Mr. 14. v. 1. L. 22. v. 1.*
 III. Dicebant autem: Non in die festo, ne fortè tumultus fieret in populo. *Mt. 26. v. 5. Mr. 14. v. 2.* Timebant enim plebem. *L. 22. v. 2.*

264. *De Juda venditore Christi nefario.*

I. **I**Ntravit autem Satanias in Judam, qui cognominabatur Iscariotes, unum de duodecim. *L. 22. v. 3.* Et Judas Iscariotes, unus de duodecim, abiit ad summos sacerdotes, ut proderet eum illis. *Mr. 14. v. 10. Mt. 26. v. 14.*

II. Et locutus est cum principibus sacerdotum, & magistratibus, quemadmodum illum traderet eis. *L. 22. v. 4.* Qui audientes gavisi sunt: & promiserunt ei pecuniam se duros. *Mr. 14. v. 11.* Et pacti sunt pecuniam illi dare. *L. 22. v. 5.* Et ait illis: Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam? At illi constituerunt ei triginta argenteos. *Mt. 26. v. 15.* III. Judas spondit, & exinde quærebat opportunitatem, ut traderet illum sine turbis. *L. 22. v. 6. Mt. 26. v. 16. Mr. 14. v. 11.*

265. *Cena Paschalis Christo à duobus discipulis paratur.*

I. **V**ENIT dies Azymorum, in qua necesse erat occidi Pascha. *L. 22. v. 7.* Primâ autem die Azymorum, quando Pascha immolabant, accesserunt discipuli ad Jesum, di-

centes: Quò vis eamus, & paremus tibi, ut manduces Pascha? *Mr. 26. v. 17. Mr. 14. v. 12.*
 II. JESUS mittit duos ex discipulis suis, Petrum & Joannem, dicens: Euntes parate nobis Pascha, ut manducemus. At illi dixerunt: Ubi vis paremus? & dixit ad eos: Ite in civitatem, & ecce introeuntibus vobis in civitatem, occurret vobis homo quidam amphoram aquæ portans: sequimini eum in domum, in quam intrat, & quocumque introierit, dicetis patri-familias domûs: Dicit tibi Magister; Ubi est diversorium, ubi est refectio mea, ubi Pascha cum discipulis meis manducem? *Mr. 14. v. 13. 14. Luc. 22. v. 8. 9. 10. 11.* Magister dicit: Tempus meum prope est, apud te facio Pascha cum discipulis meis; *Mr. 26. v. 18.* Et ipse vobis demonstrabit cœnaculum grande, stratum; & illic parate nobis. *Mr. 14. v. 15. L. 22. v. 12.* III. Abierunt discipuli ejus, & venerunt in civitatem: & invenerunt, sicut dixerat illis, & paraverunt Pascha. *Mr. 14. v. 16. L. 22. v. 13.* Vespere autem facto, & cùm facta esset hora, venit cum duodecim, Discubuit, & duodecim Apostoli cum eo, *Mr. 14. v. 17. L. 22. v. 14.*

266. *De ablutione pedum Apostolis exhibita.*

I. **C**ÆNÂ factâ, cùm diabolus jam misisset in cor, ut traderet eum Judas Simonis Iscariotæ: sciens, quia omnia dedit ei Pater
 in

in manus, & quia à Deo exivit, & ad Deum vadit: surgit à cæna, & ponit vestimenta sua: & cùm accepisset linteum, præcinxit se. Deinde mittit aquam in pelvim, & cœpit lavare pedes discipulorum, & extergere linteo, quo erat præcinctus. *Jo. 13. v. 2. 3. 4. 5.* II. Venit ergo ad Simonem Petrum. Et dicit ei Petrus: Domine, tu mihi lavas pedes? Respondit JESUS, & dixit ei: Quod ego facio, tu nescis modò, scies autem postea. Dicit ei Petrus: Non lavabis mihi pedes in æternum. Respondit ei JESUS: Si non laverò te, non habebis partem mecum. Dicit ei Simon Petrus: Domine, non tantùm pedes meos, sed & manus, & caput. Dicit ei JESUS: Qui lotus est, non indiget, nisi ut pedes lavet, sed est mundus totus. *Jo. 13. v. 6. 7. 8. 9. 10.* III. Et vos mundi estis, sed non omnes. Sciebat enim, quisnam esset, qui traderet eum. Propterea dixit: non estis mundi omnes. *Jo. 13. v. 10, 11.*

267. *Christus proditionem Judæ prædicat.*

I. **D**iscumbentibus eis, & manducantibus, cùm hæc (*quæ habentur Jo. 13. à v. 12. usque ad v. 21.*) dixisset JESUS, turbatus est spiritu, & protestatus est, & dixit: Amen, Amen dico vobis, quia unus ex vobis tradet me, qui manducat mecum. *Mr. 14. v. 18. Jo. 13. v. 21.* Ecce manus tradentis me, mecum est in mensa. Et quidem filius hominis, secundùm quod de-

fnitum est, vadit: verumtamen væ homini illi, per quem tradetur. *L. 22. v. 21. 22.* II. Aspiciebant ergo ad invicem discipuli, hæsitantes de quo diceret. *Joan 13. v. 22.* Et ipsi cœperunt quærere inter se, quis esset ex eis, qui hoc facturum esset. *L. 22. v. 23.* Et contristati valdè, cœperunt singuli dicere: Numquid ego sum, Domine? At ipse respondens, ait: Qui intingit mecum manum in paropside, hic me tradet. Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de illo: Væ autem homini illi, per quem filius hominis tradetur: bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille. *Mt. 26. v. 22. 23. 24. Mr. 14. v. 19. 20. 21.* III. Respondens autem Judas, qui tradidit eum, dixit: Numquid ego sum, Rabbi? Ait illi; Tu dixisti, *Mt. 26. v. 25.*

268. SS. *Eucharistia institutio.*

I. **C**Ænantibus autem eis, accepit JESUS panem, & benedixit, ac fregit, deditque discipulis suis, & ait: Accipite, & comedite: Hoc est corpus meum. *Mt. 26. v. 26. Mr. 14. v. 22.* II. Et accipiens calicem, gratias egit: & dedit illis, dicens: Bibite ex hoc omnes. Hic est enim sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum, *Mt. 26 v. 27. 28. Mr. 14. v. 23. 24.* III. Et biberunt ex illo omnes. *Mr. 14. v. 23.* Dico autem vobis: Non bibam amodo de hoc genimine vitis, usque in diem illum, cum il-

lud

lud bibam vobiscum novum in regno Patris mei. *Mt. 26. v. 29. Mr. 14. v. 25.*

269. *Christus proditorem suum manifestat Joanni in cena.*

I. **E**RAT recumbens unus ex discipulis ejus in sinu JESU, quem diligebat JESUS. Invenit ergo huic Simon Petrus, & dixit ei: Quis est, de quo dicit? Itaque cum recubuisset ille supra pectus JESU, dicit ei: Domine, quis est? *Jo. 13. v. 23. 24. 25.* II. Respondit JESUS: Ille est, cui ego intinctum panem porrexero. Et cum intinxisset panem, dedit Judæ Simonis Iscariotæ. Et post buccellam, introivit in eum Satan. Et dixit ei JESUS: Quod facis, fac citius. Hoc autem nemo scivit discumbentium, ad quid dixerit ei. Quidam enim putabant, quia oculos habebat Judas, quod dixisset ei JESUS: Ene ea, quæ opus sunt nobis ad diem festum: aut egenis ut aliquid daret. *Jo. 13. v. 26. 27. 28. 29.* III. Cum ergo accepisset ille buccellam, exivit continuo. Erat autem nox. *Jo. 13. v. 30.*

270. *Christus trinam Petri negationem ter prædicit.*

PRIMA PRÆDICTIO.

I. **C**UM ergo exisset, dixit JESUS: Filioli, adhuc modicum vobiscum sum. Queretis me: & sicut dixi Judæis: Quod ego vado, vos non potestis venire: & vobis dico modo.

Di

Dicit ei Simon Petrus : Domine, quò vadis? Respondit JESUS: Quò ego vado, non potes me modò sequi: sequêris autem postea. Dicit ei Petrus: Quare non possum te sequi modò? animam meam pro te ponam. Respondit ei JESUS: Animam tuam pro me pones? Amen, Amen dico tibi: Non cantabit gallus, donec ter me neges. *Joan. 13. v. 31. 33. 36. 37. 38.*

SECUNDA PRÆDICTIO.

II. Ait Dominus: Simon, Simon, ecce Satanæ expetivit vos, ut cribraret sicutriticum. Ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua: & tu aliquando conversus confirma fratres tuos. Qui dixit ei: Domine, tecum paratus sum & in carcerem, & in mortem ire. At ille dixit: Dico tibi Petre, non cantabit hodie gallus, donec ter abneges nosse me. *LUC. 22. v. 31. 32. 33. 34.*

TERTIA PRÆDICTIO.

III. Et hymno dicto, exierunt in montem Oliveti. Tunc dicit illis JESUS: Omnes vos scandalum patiemini in me, in ista nocte. Scriptum est enim: Percutiam pastorem, & dispergentur oves gregis. Postquam autem surrexero, præcedam vos in Galilæam. Respondens autem Petrus, ait illi: Et si omnes scandalizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor. Ait illi JESUS: Amen dico tibi, quia in hac nocte antequam gallus cantet, ter me negabis, *Mat. 26. v. 30. 31. 32. 33. 34. Mat.*

14. v. 26. 27. 28. 29. Amen dico tibi, quia tu hodie in nocte hac, priusquam gallus vocem bis dederit, ter me es negaturus. *Mr. 14. v. 30.* At ille amplius loquebatur: Et si oportuerit me simul commori tibi, non te negabo. *Mr. 14. v. 31. Mt. 26. v. 35.* Similiter & omnes discipuli dixerunt, *Mt. 26. v. 35.*

271. *De discessu Christi è canaculo
in hortum.*

I. JESUS egressus ibat secundum consuetudinem in montem olivarum, Secuti sunt autem illum & discipuli. *Luc. 22. v. 39.* Hæc cum dixisset JESUS, egressus est cum discipulis suis trans torrentem Cedron, ubi erat hortus, in quem introivit ipse, & discipuli ejus. Sciebat autem & Judas, qui tradebat eum, locum: quia frequenter JESUS convenerat illuc cum discipulis suis, *Jo. 18. v. 1. 2.* II. Tunc venit JESUS cum illis in villam, quæ dicitur Gethsemani, & dixit discipulis suis: Sedete hîc, donec vadam illuc, & orem. *Mt. 26. v. 36.* III. Et assumpto Petro, & duobus filiis Zebedæi, cœpit contristari, & mœstus esse. *Mt. 26. v. 37.* Cœpit pavere, & tædere. Et ait illis: Tristis est anima mea usque ad mortem. Sustinete hîc, & vigilate, *Mr. 14. v. 33. 34.* mecum, *Mt. 26. v. 38.* Orate, ne intretis in tentationem, *Luc. 22. v. 40.*

272. *De oratione Christi in horto.*

I. **J**ESUS avulsus est ab eis, quantum jactus est lapidis, & positus genibus, orabat. *L. 22. v. 41.* Procidit super terram, & orabat. *Mt. 14. v. 35.* Procidit in faciem suam, orans, *Mt. 26. v. 39.* ut, si fieri posset, transfret ab eo hora. *Mt. 14. v. 35.* II. Et dixit: Abba, Pater, omnia tibi possibilis sunt, transfer calicem hunc à me. *Mt. 14. v. 36.* Pater mi, si possibile est, transeat à me calix iste. *Mt. 26. v. 39.* Pater, si vis, transfer calicem istum à me. *L. 22. v. 42.* III. Sed non quod ego volo, sed quod tu. *Mt. 14. v. 36.* Veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu. *Mt. 26. v. 39.* Veruntamen non mea voluntas, se tua fiat. *Luc. 22. v. 42.*

273. *De reversione Christi ad discipulos dormientes.*

I. **J**ESUS venit ad discipulos suos, & invenit eos dormientes. *Mt. 26. v. 40.* Et ait Petro: Simon, dormis? non potuisti unâ horâ vigilare? *Mt. 14. v. 37.* Et dicit Petro: Sic? non potuistis unâ horâ vigilare mecum? Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. *Mt. 26. v. 40. 41. Mt. 14. v. 38.* II. **J**ESUS iterum secundo abiit, & oravit, dicens: Pater mi, si non potest hic calix transire, nisi bibam illum, fiat voluntas tua. *Mt. 26. v. 42.* III. Et reversus, de novo invenit eos dor-

dormientes, (erant enim oculi eorum gravati) & ignorabant, quid responderent ei. *Mr. 14. v. 40.* Et relictis illis, iterum abiit, & oravit tertio, eundem sermonem dicens, *Mt. 26. v. 44.*

274. *De tertia Christi oratione, & sudore sanguineo.*

I. JESUS factus in agonia, prolixius orabat. *L. 22. v. 43.* II. Et factus est sudor ejus, sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram. *L. 22. v. 44.* III. Apparuit autem illi Angelus de cælo, confortans eum. *L. 22. v. 43.*

275. *De prodicione Judæ.*

I. Sciebat autem & Judas, qui tradebat eum, locum: quia frequenter JESUS convenerat illuc cum discipulis suis. Judas ergo cum accepisset cohortem, & à Pontificibus & Pharisæis ministros, venit illuc cum laternis, & facibus, & armis. *Jo. 18. v. 2. 3.* II. Tunc JESUS venit tertio ad discipulos suos, & ait illis: Dormite jam, & requiescite. Sufficit: venit hora. Ecce appropinquavit hora, & filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite: eamus. Ecce! qui me tradet, propè est. *Mt. 26. v. 45. 46. Mr. 14. v. 41. 42.* III. Et, adhuc eo loquente, ecce Judas Iscariotes unus de duodecim venit; & cum eo turba multa, cum gladiis & fustibus, missi à principibus sacerdotum, & Scribis, & senioribus populi. *Mt. 26. v. 47 Mr. 14. v. 43.* Et qui vocabatur Judas, unus de duodecim, antecedebat eos,

eos, & appropinquavit JESU, ut oscularetur eum. *L. 22. v. 47.* IV. Dederat autem traditor ejus signum eis, dicens: Quemcumque osculatus fuero, ipse est: tenete eum, & ducite eum. *Mr. 14. v. 44.* Et confestim accedens ad JESUM, dixit: Ave Rabbi. Et osculatus est eum. Dixitque illi JESUS: Amice, ad quid venisti? *Mr. 26. v. 49. 50.* Juda, osculo filium hominis tradis? *L. 22. v. 48.*

276. *De hostibus in terram prostratis.*

I. JESUS itaque sciens omnia, quæ ventura erant super eum, processit, & dixit eis: Quem quæritis? Responderunt ei: JESUM Nazarenum. Dicit ei JESUS: Ego sum. Stabat autem & Judas, qui tradebat eum, cum ipsis. *Joan. 18. v. 4. 5.* II. Ut ergo dixit eis: Ego sum: abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram. *Jo. 18. v. 6.* III. Iterum ergo interrogavit eos; Quem quæritis? Illi autem dixerunt: JESUM Nazarenum. Respondit JESUS: Dixi vobis, quia ego sum: si ergo me quæritis, finite hos abire: ut impleretur sermo, quem dixit: Quia quos dedisti mihi, non perdidit ex eis quemquam. *Joan. 18. v. 7. 8. 9.*

277. *De vulnerato Malcho, & sanato.*

I. **V**identes autem hi, qui circa ipsum erant, quod futurum erat, dixerunt ei: Domine, si percutimus in gladio? *Luc. 22. v. 49.* Simon ergo Petrus habens gladium, eduxit eum, & percussit pontificis servum: & abscidit

dit auriculam ejus dexteram. Erat autem nomen servo Malchus, *Jo. 18. v. 10.* II. Tunc ait illi JESUS: Convertite gladium tuum in locum suum. Omnes enim, qui acceperint gladium, gladio peribunt. An putas, quia non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modò plus quàm duodecim legiones Angelorum? Quomodo ergo implebuntur Scripturæ, quia sic oportet fieri? *Mt. 26. v. 52, 53. 54.* Calicem, quem dedit mihi Pater, non bibam illum? *Jo. 18. v. 11.* III. Respondens autem JESUS, ait: Sinite usque huc. Et cùm tetigisset auriculã ejus, sanavit eum. *L. 22. v. 51.*

278. *De comprehensione Christi, & fuga discipulorum.*

I. **D**ixit JESUS ad eos, qui venerant ad se, principes sacerdotum, & magistratus templi, & seniores: Quasi ad latronem existis cum gladiis & fustibus comprehendere me: cùm quotidie vobiscum fuerim in templo, non extendistis manus in me: sed hæc est hora vestra, & potestas tenebrarum, Hoc autem totum factum est, ut adimplerentur Scripturæ Prophetarum. *L. 22. v. 52, 53. Mt. 26. v. 55, 56.*
 II. Tunc accesserunt, & manus injecerunt in JESUM, & tenuerunt eum. *Mt. 26. v. 50.* Discipuli ejus relinquentes eum, omnes fugerunt. *Mr. 14. v. 50.* III. Adolescens quidam sequebatur eum amictus sindone super nudo: & tenuerunt eum. At ille rejectâ sindone, nudus profugit ab eis. *Mr. 14. v. 51, 52.*

279. *Christus ducitur ad Annam: mittitur ad Caipham.*

I. **C**ohors ergo, & tribunus, & ministri Judæorum comprehenderunt JESUM, & ligaverunt eum: & adduxerunt eum ad Annam primùm, erat enim socer Caiphæ, qui erat Pontifex anni illius. Erat autem Caiphæ, qui consilium dederat Judæis; Quia expedit, unum hominem mori pro populo, *Jo. 18. v. 12. 13. 14.* II. Misit eum Annas ligatum ad Caipham Pontificem, *Jo. 18. v. 24.* At illi tenentes JESUM, duxerunt ad Caipham principem sacerdotum, ubi convenerunt omnes sacerdotes, & Scribæ, & seniores, *Mt. 26. v. 57. Marc. 14. v. 53.* III. Petrus sequebatur eum à longè, usque in atrium principis sacerdotum. Et ingressus intrò, sedebat cum ministris, ut videret finem, *Mt. 26. v. 58.* Sedebat cum ministris ad ignem, & calefaciebat se. *Mr 14. v. 54.* *Plura de hoc infra Meditat. 283.*

280. *De responsione data Caiphæ, & accepta alapa.*

I. **P**ontifex ergo interrogavit JESUM de discipulis suis, & de doctrina ejus. Respondit ei JESUS: Ego palàm locutus sum mundo: ego semper docui in Synagoga, & in templo, quò omnes Judæi conveniunt: & in occulto locutus sum nihil. Quid me interrogas? interroga eos, qui audierunt, quid locutus sim ipsis. Ecce hi sciunt, quæ dixerim ego, *Jo. 18.*

v. 19. 20. 21. II. Hæc autem cùm dixisset, unus assistens ministrorum dedit alapam JESU, dicens: Sic respondes Pontifici? *Jo. 18. v. 22.*
 III. Respondit ei JESUS: Si malè locutus sum, testimonium perhibe de malo: si autem bene, quid me cædis? *Joan 18. v. 23.*

281. De falsis testimoniis contra
 JESUM.

I. **P**Rincipes autem sacerdotum, & omne concilium, quærebant falsum testimonium contra JESUM, ut eum morti traderent, Et non invenerunt, cùm multi falsi testes accessissent. *Mt. 26. v. 59. 60.* Multi testimonium falsum dicebant adversus eum: & convenientia testimonia non erant. *Mr. 14. v. 56.* II. Novissimè autem venerunt duo falsi testes, & dixerunt: Hic dixit; Possum destruere templum Dei, & post triduum reædificare illud. *Mt. 26. v. 60. 61.* Quoniam nos audivimus eum dicentem: Ego dissolvam templum hoc manu factum, & per triduum aliud non manu factum ædificabo. *Mr. 15. v. 58.* Et non erat conveniens testimonium illorum. *Ibid. v. 59.* III. Et surgens princeps sacerdotum, ait illi: Nihil respondes ad ea, quæ illi adversum te testificantur? *Mt. 26. v. 62.* Exsurgens summus sacerdos in medium, interrogavit JESUM, dicens: Non respondes quicquam ad ea, quæ tibi objiciuntur ab his? Ille autem tacebat, & nihil respondit. *Mr. 14. v. 60. 61.*

282. *Adjuratio, Blasphemia, Colaphi, Alapa, Sputa.*

I. **R**ursum summus sacerdos interrogabat eum, & dixit ei: Tu es Christus filius Dei benedicti? *Mr. 14. v. 61.* Adjuro te per Deum vivum, ut dicas nobis, si tu es Christus filius Dei. *Mt. 26. v. 63.* Dicit illi JESUS: Tu dixisti. *Mt. 26. v. 64.* Ego sum. *Mr. 14. v. 62.* Verumtamen dico vobis, amodo videbitis filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cæli. *Mt. 26. v. 64.* II. Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua, dicens: Blasphemavit. Quid adhuc egemus testibus? Ecce nunc audistis blasphemiam: Quid vobis videtur? At illi respondentes, dixerunt: Reus est mortis. *Mt. 26. v. 65, 66.* Omnes condemnaverunt eum esse reum mortis. *Mr. 14. v. 64.* III. Et viri, qui tenebant illum, illudebant ei, cædentes. *Luc. 22. v. 63.* Tunc exspuerunt in faciem ejus, & colaphis eum ceciderunt, alii autem palmas in faciem ejus dederunt. *Mt. 26. v. 67.* Et velaverunt eum, (faciem ejus, *Mr. 14. v. 65*) & percutiebant faciem ejus, & interrogabant eum, dicentes: Prophetiza nobis Christe, quis est, qui te percussit? *Mt. 26. v. 68. Luc. 22. v. 64.* Et alia multa blasphemantes dicebant in eum. *Luc. 22. v. 65.*

283. *De prima Petri negatione.*

I. **S**equabatur autem JESUM Simon Petrus, &

& alius discipulus. Discipulus autem ille erat notus pontifici, & introivit cum JESU in atrium pontificis. Petrus autem stabat ad ostium foris. Exiit ergo discipulus alius, qui erat notus pontifici, & dixit ostiariæ, & introduxit Petrum. *Jo. 18. v. 15. 16.* II. Accenso autem igne in medio atrii, & circumfidentibus illis (*Ministris*) erat Petrus in medio eorum. *L. 22. v. 55.* Petrus verò sedebat foris in atrio. *Mt. 26. v. 69.* III. Cùm esset Petrus in atrio deorsum venit una ex ancillis summi sacerdotis, (ancilla ostiaria, *Jo. 18. v. 17.*) & cùm vidisset Petrum, *Mr. 14. v. 66. 67.* sedentem ad lumen, *L. 22. v. 56.* & calefacientem se, *Mr. 14. v. 67.* & eum fuisset intuita, dixit: Et hic cum illo erat. *L. 22. v. 56.* Accessit ad eum una ancilla, dicens: Et tu cum JESU Galilæo, Nazareno eras. *Mt. 26. v. 69. Mr. 14. v. 67.* Numquid & tu ex discipulis es hominis istius? *Jo. 18. v. 17.* IV. At ille negavit coram omnibus, dicens: Nescio, quid dicis. *Mt. 26. v. 70.* At ille negavit, dicens: Neque scio, neque novi, quid dicas. *Mr. 14. v. 68.* At ille negavit eum, dicens: Mulier, non novi illum. *L. 22. v. 57.* Dicit ille: Non sum. *Jo. 18. v. 17. nimirum* ex discipulis hominis istius. Et exiit foras ante atrium, & gallus cantavit. *Mr. 14. v. 68.*

284. De secunda & tertia Petri negatione, ejusdemque pœnitentia.

I. **E**Xeunte autem illo januam, vidit eum
I
alia

alia ancilla, & ait his, qui erant ibi: Et hic erat cum Jesu Nazareno. *Mt.* 26. v. 71. Stabant autem servi, & ministri ad prunas, quia frigus erat, & calefaciebant se: erat autem cum eis & Petrus stans, & calefaciens se. *Jo.* 18. v. 18. Et post pusillum alius videns eum, dixit: Et tu de illis es. Petrus verò ait: ô homo, non sum. *L.* 22. v. 58. Et iterum negavit cum juramento; Quia non novi hominem. *Mt.* 26. v. 72. II. Et intervallo facto quasi horæ unius, alius quidam affirmabat, dicens: Verè & hic cum illo erat; nam & Galilæus est. *L.* 22. v. 59. Accesserunt, qui stabant, & dixerunt Petro: Verè & tu ex illis es; nam & Galilæus es, & loquela tua manifestum te facit. *Mt.* 26. v. 73. *Mt.* 14. v. 70. Dicit ei unus ex servis Pontificis, cognatus ejus, cujus abscidit Petrus auriculam: Nonne ego te vidi in horto cum illo? *Jo.* 18. v. 26. Et ait Petrus: Homo, nescio quid dicis. *L.* 22. v. 60. Tunc cœpit detestari & jurare, quia non novisset hominem. *Mt.* 26. v. 74. Cœpit anathematizare, & jurare; Quia nescio hominem istum, quem dicitis. Et statim gallus iterum cantavit. *Mt.* 14. v. 71. Continuo, adhuc illo loquente, cantavit gallus. *Luc.* 22. v. 60. III. Conversus Dominus respexit Petrum. Et recordatus est Petrus verbi Domini, sicut dixerat: Quia priusquam gallus cantet bis, ter me negabis. *L.* 22. v. 61. *Mt.* 14. v. 72. Et egressus foras Petrus flevit amarè. *L.* 22. v. 62. *Mt.* 26. v. 75.

285. *JESUS à concilio damnatus ducitur ad Pilatum.*

I. UT factus est dies, convenerunt seniores plebis, & principes sacerdotum, & Scribæ, & duxerunt illum in concilium suum, dicentes: Si tu es Christus, dic nobis. Et ait illis: Si vobis dixero, non credetis mihi: si autem & interrogavero, non respondebitis mihi, neque dimittetis. Ex hoc autem erit filius hominis sedens à dextris virtutis Dei, *L. 22. v. 66, 67, 68-69.* II. Dixerunt autem omnes: Tu ergo es filius Dei? Qui ait: Vos dicitis, quia ego sum. At illi dixerunt: Quid adhuc desideramus testimonium? ipsi enim audivimus de ore ejus, *L. 22. v. 70, 71.* III. Et surgens omnis multitudo eorum, duxerunt illum ad Pilatum, *L. 23. v. 1.* Adducunt ergo Jesum à Caipha in prætorium, *Jo. 18. v. 28.* Et vinctum adduxerunt eum, & tradiderunt Pontio Pilato præfidi, *Matth. 27. v. 2.* Erat autem manè: & ipsi non introierunt in prætorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha, *Joan. 18. v. 28.*

286. *De suspendio Judæ.*

I. Tunc videns Judas, qui eum tradidit, quòd damnatus esset; pœnitentiâ ductus, retulit triginta argenteos principibus sacerdotum, & senioribus, dicens: Peccavi, tradens sanguinem justum, *Matth. 27. v. 3, 4.*

II. At illi dixerunt: Quid ad nos? tu videris. *Mt. 27. v. 4.* III. Et Judas projectis argenteis in templo, recessit: & abiens laqueo se suspendit, *Mt. 27. v. 5.* Et suspensus crepuit medius: & diffusa sunt omnia viscera ejus. *Act. 1. v. 18.*

287. *De agro figuli empto.*

I. **P**Rincipes autem sacerdotum, acceptis argenteis, dixerunt: Non licet eos mittere in carbonam, quia pretium sanguinis est. *Mt. 27. v. 6.* II. Consilio autem inuito, emerunt ex illis agrum figuli, in sepulturam peregrinorum. Propter hoc vocatus est ager ille, Haceldama, hoc est, ager sanguinis, usque in hodiernum diem. *Mt. 27. v. 7. 8.* III. Tunc impletum est, quod dictum est per Jeremiam Prophetam dicentem: Et acceperunt triginta argenteos pretium appretiati, quem appretiauerunt à filiis Israël: & dederunt eos in agrum figuli, sicut constituit mihi Dominus. *Mt. 27. v. 9. 10.*

288. *Repetitio de Juda, ex Actis Apostolorum.*

I. **I**N diebus illis exurgens Petrus in medio fratrum, dixit: Viri fratres, oportet impleri Scripturam, quam prædixit Spiritus sanctus per os David de Juda, qui fuit dux eorum, qui comprehenderunt Jesum: qui connumeratus erat in nobis, & sortitus est sortem ministerii hujus. *S. Luc. Actor. 6. 1. v. 16. 17.* II. Et hic quidem possedit agrum de mercede ini-

qui-

quitatis, & suspensus crepuit medius: & diffusa sunt omnia viscera ejus. Et notum factum est omnibus habitantibus Jerusalem, ita ut appellaretur ager ille, linguâ eorum Haceldama, hoc est, ager sanguinis. *v. 18. 19.* III. Scriptum est enim in libro Psalmorum: Fiat commoratio eorum deserta, & non sit, qui inhabitet in ea: & Episcopatum ejus accipiat alter. *v. 20.*

289. *Accusatur Dominus coram Pilato de tribus.*

I. **A**dducunt JESUM à Caipha in prætorium. Erat autem manè, & ipsi non introierunt in prætorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha. Exivit ergo Pilatus ad eos foras, & dixit: Quam accusationem affertis adversus hominem hunc? *Jo. 18. v. 28, 29.* II. Responderunt, & dixerunt ei: si non esset hic malefactor, non tibi tradidissem eum. Dixit ergo eis Pilatus: Accipite eum vos, & secundum legem vestram judicate eum. Dixerunt ergo ei Judæi: Nobis non licet interficere quemquam. Ut sermo JESU impleteretur, quem dixit, (NB. Tradent eum Gentibus ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum, *Matth. 20. v. 19.*) significans, quâ morte esset moriturus. *Jo. 18 v. 30. 31. 32.* III. Cœperunt autem illum accusare, dicentes: 1. Hunc invenimus subvertentem gentem nostrâ. 2. Et prohibentem tributa dari Cæsari. 3. Et dicentem, se Christum regem esse, *L. 23. v. 2.*

290. *Examen de regno Christi.*

I. **I**Ntroivit iterum in prætorium Pilatus, & vocavit JESUM. *Jo. 18. v. 33.* JESUS autem stetit ante præsidem, & interrogavit eum præses, dicens: Tu es Rex Judæorum? Dicit illi JESUS: Tu dicis. A temetipso hoc dicis, an alii dixerunt tibi de me? *Mt. 27. v. 11. Mr. 15. v. 2. L. 23. v. 3. Jo. 18. v. 34.* II. Respondit Pilatus: Numquid ego Judæus sum? Gens tua & pontifices tradiderunt te mihi. Quid fecisti? Respondit JESUS: Regnum meum non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei utique decertarent, ut non traderer Judæis: nunc autem regnum meum non est hinc. *Joan. 18. v. 35. 36.* III. Dixit itaque ei Pilatus: Ergo Rex es tu? Respondit JESUS: Tu dicis, quia Rex sum ego. Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati: omnis, qui est ex veritate, audit vocem meam. Dicit ei Pilatus: Quid est veritas? Et cum hoc dixisset, iterum exiit ad Judæos, & dicit eis: Ego nullam invenio in eo causam. *Joan. 18. v. 37. 38.*

291. *Christus vehementius accusatus tacet, & ad Herodem mittitur.*

I. **A**It autem Pilatus ad principes sacerdotum, & turbas: Nihil invenio causæ in hoc homine. At illi invalescebant, dicentes: Commovet populum docens per universam

sam Judæam, incipiens à Galilæa usque huc: *B. 23. v. 4. 5.* II. Et cùm accusaretur à principibus sacerdotum, & senioribus, nihil respondit. *Matth. 27. v. 12.* Et accusabant eum summi sacerdotes in multis. *Mr. 15. v. 3.* Tunc dicit illi Pilatus; Non audis, quanta adversum te dicunt testimonia? *Mt. 27. v. 13.* Pilatus autem rursus interrogavit eum, dicens: Non respondes quidquam? vide, in quantis te accusant? *Mr. 15. v. 4.* Et non respondit ei ad ullum verbum, ita ut miraretur præses vehementer. *Mt. 27. v. 14.* III. Pilatus autem audiens Galilæam, interrogavit, si homo Galilæus esset. Et ut cognovit, quòd de Herodis potestate esset, remisit eum ad Herodem, qui & ipse Hierosolymis erat illis diebus, *Luc. 23. v. 6, 7.*

292. *Gesta in domo Herodis.*

I. **H**erodes visò Jesu, gavisus est valde: erat enim cupiens ex multo tempore videre eum, eò quòd audierat multa de eò, & sperabat signum aliquod videre ab eo fieri. *L. 23. v. 8.* II. Interrogabat autem eum multis sermonibus. At ipse nihil illi respondebat. Stabant autem principes sacerdotum, & Scribæ, constanter accusantes eum. *L. 23. v. 9. 10.* III. Sprevit autem illum Herodes cum exercitu suo: & illudit indutum veste albâ, & remisit ad Pilatum. Et facti sunt amici Herodes & Pilatus in ipsa die: nam antea inimici erant ad invicem. *L. 23. v. 11, 12.*

293. *Pilatus Christum innocentem declarat.*

I. **P**ilatus convocatis principibus sacerdotum, & magistratibus, & plebe, dixit ad illos: Obtulistis mihi hunc hominem, quasi avertentem populum, & ecce ego coram vobis interrogans, nullam causam invenio in homine isto ex his, in quibus eum accusatis. *Lue. 23. v. 13. 14.* **II.** Sed neque Herodes: nam remisi vos ad illum, & ecce nihil dignum morte actum est ei. *L. 23. v. 15.* **III.** Emendatum ergo illum dimittam. *L. 23. v. 16.*

294. *De Barabba latrone, qui populo propositus cum Christo.*

I. **P**er diem autem festum solemnem consueverat præses populo dimittere unum ex vincētis, quemcumque petiissent. *Mr. 15. v. 6. Mt. 27. v. 11.* Necessè habebat dimittere eis per diem festum, unum. *L. 23. v. 17.* Habebat autem tunc vincētum insignem, qui dicebatur Barabbas. *Mt. 27. v. 16.* Qui cum seditiosis erat vincētus, qui in seditione fecerat homicidium. *Mr. 15. v. 7.* **II.** Et cùm ascendisset turba, cœpit rogare, sicut semper faciebat illis. *Mr. 15. v. 8.* Est consuetudo vobis, ut unum dimittam vobis in Pascha. Quem vultis dimittam vobis; Barabbam, an Jesum, qui dicitur Christus? Vultis, dimittam vobis regem Judæorum? Sciebat enim, quòd per invidiam tradidissent eum summi sacerdotes.

Jo. 18. v. 39. *Mt.* 27. v. 17. 18. *Mr.* 15. v. 9. 10.
 III. Sedente autem illo pro tribunali misit ad eum uxor ejus, dicens: Nihil tibi, & justo illi; multa enim passa sum hodie per visum, propter eum. *Mt.* 27. v. 19. Principes autem sacerdotum, & seniores persuaserunt populis, ut peterent Barabbam, JESum verò perderent. *Mt.* 27. v. 20. Pontifices concitaverunt turbam, ut magis Barabbam dimitteret eis. *Mr.* 15. v. 11. IV. Exclamavit autem simul universa turba, dicens: Tolle hunc, & dimitte nobis Barabbam, qui erat propter seditionem quandam factam in civitate, & homicidium, missus in carcerem. *L.* 23. v. 18. 19.

295. *De Barabba latrone, qui à populo propositus Christo.*

I Terum autem Pilatus locutus est ad eos, volens dimittere JESum. *Luc.* 23. v. 20. Quem vultis vobis de duobus dimitti? *Mt.* 27. v. 21. Clamaverunt ergo rursus omnes, dicentes: Non hunc, sed Barabbam. *Jo.* 18. v. 40. Dicit illis Pilatus: Quid igitur faciam de JESu, qui dicitur Christus? Dicunt omnes: Crucifigatur. *Mt.* 27. v. 22. Succlamabant dicentes: Crucifige, crucifige eum. *Luc.* 23. v. 21.
 II. Ille autem tertio dixit ad illos: Quid enim malifecit iste? nullam causam mortis invenio in eo: corripiam ergo illum, & dimittam. At illi instabant vocibus magnis, postulantes, ut crucifigeretur; & inualescebant voces eorum.

L. 23. v. 22, 23. III. Et Pilatus adjudicavit fieri petitionem eorum. L. 23. v. 24. Tunc dimisit illis Barabbam. *Mt.* 27. v. 26.

296. *De flagellatione Christi.*

I. **P**ilatus volens populo satisfacere, dimisit illis Barabbam, *Mt.* 15. v. 15. Eum, qui propter homicidium & seditionem missus fuerat in carcerem, quem petebant. L. 23. v. 25.
 II. Tunc ergo apprehendit Pilatus JESUM, & flagellavit. *Jo.* 19. v. 1. III. JESUS flagellatum tradidit eis, ut crucifigeretur. *Mt.* 27. v. 26. JESUM tradidit voluntati eorum. L. 23. v. 25.

297. *De coronatione Christi.*

I. **T**unc milites præsidis suscipientes JESUM in prætorium, duxerunt eum in atrium prætorii, & congregaverunt ad eum universam cohortem: & exuentes eum, chlamydem coccineam circumdederunt ei. *Mt.* 27. v. 27. 28. *Mt.* 15. v. 16. II. Et plectentes coronam de spinis, posuerunt super caput ejus, & arundinem in dextera ejus. *Mt.* 27. v. 29. III. Et veniebant ad eum, & dicebant: Ave Rex Judæorum. *Jo.* 19. v. 3. Et genuflexo ante eum, illudebant ei, dicentes: Ave Rex Judæorum. *Mt.* 27. v. 29. Et dabant ei alapas. *Jo.* 19. v. 3. IV. Et exspuentes in eum, acceperunt arundinem, & percutiebant caput ejus. *Mt.* 27. v. 30.

298. *ECCE HOMO.*

I. **E**Xivit iterum Pilatus foras, & dixit eis: Ecce

Ecce addueo vobis eum foras, ut cognoscatis, quia nullam invenio in eo causam. *Jo. 19. v. 4.*
 II. Exiit ergo JESUS portans coronam spinetam, & purpureum vestimentum. Et dicit eis: ECCE HOMO. *Jo. 19. v. 5.* III. Cùm ergo vidissent eum Pontifices, & ministri, clamabant, dicentes: Crucifige, crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Accipite eum vos, & crucifigite: Ego enim non invenio in eo causam. Responderunt ei Judæi: Nos legem habemus, & secundum legem debet mori, quia filium Dei se fecit. Cùm ergo audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit, *JOAN. 19. v. 6, 7, 8.*

299. *Interrogat JESUM Pilatus, & iterum pro tribunali sedet.*

I. **P**ilatus ingressus est prætorium iterum, & dixit ad JESUM: Unde es tu? JESUS autem responsum non dedit ei. Dicit ergo ei Pilatus: Mihi non loqueris? nescis, quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatem habeo dimittere te? Respondit JESUS: Non haberes potestatem adversus me ullam, nisi tibi datum esset desuper. Propterea qui me tradidit tibi, majus peccatum habet. *Jo. 19. v. 9. 10. 11.* II. Exinde quærebat Pilatus dimittere eum. Judæi autem clamabant, dicentes: Si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris. Oranis enim, qui se regem facit, contradicit Cæsari. *Jo. 19. v. 12.* III. Pilatus autem cùm audisset hos sermones, adduxit foras JESUM,

& sedit pro tribunali, in loco, qui dicitur Lithostrotos, Hebraicè autem Gabbatha, *Joan.* 19. v. 13.

300. *De sententia Pilati in Christum.*

I. **E**Rat autem parasceve Paschæ, hora quasi sexta, & dicit Pilatus Judæis: Ecce Rex vester. Illi autem clamabant: Tolle, tolle, crucifige eum, *Jo. 19. v. 14. 15.* II. Dicit eis Pilatus: Regem vestrum crucifigam? Responderunt Pontifices: Non habemus regem, nisi Cæsarem, *Jo. 19. v. 15.* III. Videns Pilatus, quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret; acceptâ aquâ, lavit manus coram populo, dicens: Innocens ego sum à sanguine justî hujus. Vos videritis. Et respondens universus populus, dixit: Sanguis ejus super nos, & super filios nostros. *Mat. 27. v. 24. 25.* Tunc ergo tradidit eis illum, ut crucifigeretur, *Joan.* 19. v. 16.

301. *JESUS cruce onustus educitur in Calvaria locum.*

I. **P**ostquam illuserunt ei, exuerunt eum chlamyde, & induerunt eum vestimentis ejus, & duxerunt eum, ut crucifigerent. *Mat.* 27 v. 31. *Mr.* 15. v. 20. II. Et bajulans sibi crucem, exivit in eum, qui dicitur Calvariæ, locum, Hebraicè autem Golgotha. *Jo. 19. v. 17.* III. Exeuntes autem invenerunt hominem Cyrenæum, nomine Simonem, *Mat.* 27. v. 32. venientem de villa, patrem Alexandri & Rufi. *Mr.*

Mr. 15. v. 21. Hunc angariaverunt, ut tol-
 ret crucem ejus. *Mt. 27. v. 32.* Apprehende-
 runt Simonem, & imposuerunt illi crucem por-
 tare post Jesum. *Luc. 23. v. 26.*

302. *Occurrunt in via flentes mulieres.*

I. **S**Equebatur illum multa turba populi, &
 mulierum, quæ plangebant, & lamenta-
 bantur eum. *L. 23. v. 27.* II. Conversus au-
 tem ad illas Jesus, dixit: Filiae Jerusalem, no-
 lite flere super me, sed super vos ipsas flete,
 & super filios vestros. Quoniam ecce veni-
 ent dies, in quibus dicent: Beatae steriles, &
 ventres, qui non genuerunt, & ubera, quæ
 non lactaverunt. Tunc incipient dicere mon-
 tibus: Cadite super nos; & collibus: Ope-
 rite nos. Quia si in viridiligno hæc faciunt,
 in arido quid fiet? *L. 23. v. 28. 29. 30. 31.* III.
 Ducebantur autem & alii duo nequam cum eo,
 ut interficerentur. *L. 23. v. 32.*

303. *Christus inter duos latrones cru-
 cifigitur.*

I. **E**T venerunt in locum, qui dicitur Golgo-
 tha, quod est Calvaria locus. *Mt. 27.
 v. 33. Mr. 15. v. 22.* Et dabant ei bibere myr-
 rhatum vinum: & non accepit. *Mr. 15. v. 23.*
 Et dederunt ei vinum bibere cum felle mistum.
 Et cum gustasset, noluit bibere. *Mt. 27. v. 34.*
 II. Postquam venerunt in locum, qui vocatur
 Calvaria, ibi crucifixerunt eum, & latrones:
 unum à dextris, & alterum à sinistris. *L. 23. v. 33.*

Crucifixerunt eum, & cum eo alios duos, hinc & hinc, medium autem JESUM. *Jo. 19. v. 18.* Erat autem hora tertia: & crucifixerunt eum. *Mr. 15. v. 25.* Et impleta est Scriptura, quæ dicit: Et cum iniquis reputatus est. *Mr. 15. v. 28.* III. JESUS autem dicebat: Pater, dimitte illis: non enim sciunt, quid faciunt. *L. 23, v. 34.*

304. *De divisione vestimentorum Christi.*

I. **M**ilites ergo cum crucifixissent eum, acceperunt vestimenta ejus, (& fecerunt quatuor partes: uni cuique militi partem) & tunicam. *Jo. 19. v. 23.* II. Erat autem tunica inconsutilis, desuper contexta per totum. Dixerunt ergo ad invicem: Non scindamus eam, sed sortiamur de illa, cujus sit. Ut Scriptura impleretur, dicens: Partiti sunt vestimenta mea sibi: & in vestem meam miserunt sortem. *Jo. 19. v. 23. 24.* III. Et milites quidem hæc fecerunt. *Jo. 19. v. 24.* Et sedentes servabant eum. *Mr. 27. v. 36.*

305. *De Titulo Crucis.*

I. **S**cripsit & titulum Pilatus, & posuit super crucem. Erat autem scriptum: JESUS NAZARENUS REX JUDÆORUM. *Joan. 19. v. 19.* II. Hunc ergo titulum multi Judæorum legerunt: quia prope civitatem erat locus, ubi crucifixus est JESUS. Et erat scriptum Hebraicè, Græcè, & Latinè. *Jo. 19. v. 20.* III. Dicebant ergo Pilato pontifices Judæorum: Noli

Noli scribere, REX JUDÆORUM, sed quia ipse dixit: Rex sum Judæorum. Respondit Pilatus: Quod scripsi, scripsi. *Joan. 19. v. 21. 22.*

306. *Christus crucifixus irridetur, & blasphematur.*

I. PRætereuntes blasphemabant eum moventes capita sua, & dicentes: Vah, qui destruis templum Dei, & in triduo illud reædificas: salva te ipsum: si filius Dei es, descende de cruce. *Mt. 27. v. 39. 40.* II. Similiter & principes sacerdotum illudentes cum scribis & senioribus, dicebant: Alios salvos fecit, seipsum non potest salvum facere: Rex Israël est, descendat nunc de cruce, & credimus ei. Confidit in Deo: liberet nunc, si vult eum: dixit enim: Quia filius Dei sum. *Mt. 27. v. 41. 42. 43.* III. Illudebant ei & milites accedentes, & acetum offerentes ei, & dicentes: Si tu es Rex Judæorum, salvum te fac. *E. 23. v. 36. 37.* IV. Idipsum & latrones, qui crucifixi erant cum eo, improperabant ei. *Mt. 27 v. 44.* Et qui cum eo crucifixi erant, convitiabantur ei. *Mr. 15. v. 32.*

307. *De conversione alterius latronis.*

I. **U**Nus de his, qui pendebant, latronibus blasphemabat eum, dicens: Si tu es Christus, salvum fac te ipsum, & nos. Respondens autem alter, increpabat eum, dicens: Neque tu times Deum, quod in eadem damnatione es? Et nos quidem justè, nam digna fa-

ctis

ctis recipimus : hic verò nihil mali gessit. *L. 23. v. 39. 40. 41.* II. Et dicebat ad JESUM : Domine , memento mei , cùm veneris in regnum tuum. *L. 23. v. 42.* III. Et dixit illi JESUS : Amen dico tibi : Hodie mecum eris in paradiso. *Luc. 23. v. 43.*

308. *Christus è cruce Matrem, & discipulum alloquitur.*

I. **S**Tabant juxta crucem JESU mater ejus , & soror matris ejus Maria Cleophæ , & Maria Magdalene. *Jo. 19. v. 25.* II. Cùm vidisset ergo JESUS matrem , & discipulum stantem , quem diligebat , dicit matri suæ : Mulier , ecce filius tuus. *Jo. 19. v. 26.* III. Deinde dicit discipulo : Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua. *JOAN. 19. v. 17.*

309. *Christus se à Patre derelictum clamat.*

I. **E**Rat autem ferè hora sexta : & obscuratus est sol. *L. 23. v. 44. 45.* A sexta autem hora tenebræ factæ sunt super universam terram , usque ad horam nonam. *Mt. 27. v. 45. Mr. 15. v. 33. L. 23. v. 44.* II. Et circa horam nonam clamavit JESUS voce magnâ , dicens : Eli , Eli , Lamma Sabacthani ? hoc est : Deus meus , Deus meus , ut quid dereliquisti me ? *Mt. 27. v. 46. Mr. 15. v. 34.* III. Quidam autem illic stantes , & audientes , dicebant : Eliam vocat iste , *Mt. 27. v. 47. Marc. 15. v. 35.*

310. *Christus sitiens potatur aceto.*

I. **P**ostea sciens JESUS, quia omnia consummata sunt, ut consummaretur Scriptura, dixit: Sitio. *Jo. 19. v. 28.* II. Vas ergo erat positum aceto plenum. *Jo. 19. v. 29.* Et continuo currens unus ex eis, acceptam spongiam implevit aceto, & imposuit arundini, & dabat ei bibere. *Mt. 27. v. 48.* Dicens: Sinite, videamus, si veniat Elias, ad deponendum eum. *Mt. 15. v. 36.* Cæteri verò dicebant: Sine, videamus, an veniat Elias liberans eum. *Mt. 27. v. 49.* III. Illi autem spongiam plenam aceto, hyssopo circumponentes, obtulerunt ori ejus. *Jo. 19. v. 29.*

311. *Christus commendat spiritum in Patris manus, & exspirat.*

I. **C**um accepisset JESUS acetum, dixit: Consummatum est. *Jo. 19. v. 30.* II. JESUS autem iterum clamans voce magnâ, *Mt. 27. v. 50.* ait: Pater, in manus tuas commendo spiritum meum. *L. 23. v. 46.* III. Et inclinato capite, tradidit spiritum. *Joan. 19. v. 30.*

312. *De prodigiis in morte Domini.*

I. **V**elum templi scissum est medium. *L. 23. v. 45.* In duas partes, à summo usque deorsum. *Mt. 27. v. 51. Mr. 15. v. 38.* II. Terra mota est, & petrae scissæ sunt. *Mt. 27. v. 51.* III. Monumenta aperta sunt: & multa corpora Sanctorum, qui dormierant, surrexerunt. Et

Et exeuntes de monumentis, post resurrectionem ejus, venerunt in sanctam civitatem, & apparuerunt multis. *Mt. 27. v. 52. 53.*

313. *Confessio innocentiae, & divinitatis*

D. N. JESU CHRISTI.

I. **V**idens Centurio, quod factum fuerat, glorificavit Deum, dicens: Verè hic homo justus erat. *Luc. 23. v. 47.* II. Videns Centurio, qui ex adverso stabat, quia JESUS sic clamans exspirasset, ait: Verè hic homo filius Dei erat. *Mt. 15. v. 39.* III. Centurio, & qui cum eo erant, custodientes JESUM, viso terræ motu, ex his, quæ fiebant, timuerunt valdè, dicens: Verè filius Dei erat iste. *Mt. 27. v. 54.* IV. Et omnis turba eorum, qui simul aderant ad spectaculum istud, & videbant, quæ fiebant, percutientes pectora sua revertentur, *Luc. 23. v. 48.*

314. *Piorum studium erga Christum.*

I. **S**tabant omnes noti ejus à longè, & mulieres, quæ secutæ cum erant à Galilæa, hæc videntes. *L. 23. v. 49.* II. Erant autem ibi mulieres multæ à longè, quæ secutæ erant JESUM à Galilæa, ministrantes ei. *Mt. 27. v. 55.* III. Inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Jacobi minoris, & Joseph mater, & Salome, mater filiorum Zebedæi. *Mt. 27. v. 56. Mr. 15. v. 40.* Et cum esset in Galilæa, sequebantur eum, & ministrabant ei: & aliæ multæ, quæ simul cum eo ascenderant Jerosolymam. *Mar. 6. 15. v. 41.*

315. *De aperto latere Christi.*

I. **J**udæi (quoniam Parasceve erat) ut non remanerent in cruce corpora Sabbato, (erat enim magnus dies ille Sabbati) rogaverunt Pilatum, ut frangerentur eorum crura, & tollerentur. *Jo. 19. v. 31.* II. Venerunt ergo milites: & primi quidem fregerunt crura, & alterius, qui crucifixus est cum eo, *Joan. 19. v. 32.* III. Ad JESUM autem cum venisset, ut viderent eum jam mortuum, non fregerunt ejus crura. Sed unus militum lanceâ latus ejus aperuit, & continuò exivit sanguis, & aqua. *Jo. 19. v. 33. 34.* IV. Et qui vidit, testimonium perhibuit: & verum est testimonium ejus. Et ille scit, quia vera dicit; ut & vos credatis. Facta sunt enim hæc, ut Scriptura impleretur: Os non comminuetis ex eo. Et iterum alia Scriptura dicit: Videbunt, in quem transfixerunt. *Joan. 19. v. 35. 36. 37.*

316. *Pietas Josephi ab Arimathæa.*

I. **C**um jam serò esset factum (quia erat parasceve, quod est ante Sabbatum) venit Joseph ab Arimathæa, *Mr. 15. v. 42. 43.* civitate Judææ, *L. 23. v. 51.* homo dives, *Mt. 27. v. 57.* nobilis decurio, *Mr. 15. v. 43.* vir bonus & justus, *L. 23. v. 50.* qui & ipse discipulus erat JESU; *Mt. 27. v. 57.* occultus autem propter metum Judæorum, *Jo. 19. v. 38.* qui expectabat & ipse regnum Dei. Hic non consenserat consilio & actibus eorum, *L. 23. v. 51.*

II. Hic

II. Hic accessit ad Pilatum: *Mt.* 27. v. 58. *L.* 23. v. 52. & audacter introivit ad Pilatum, *Mr.* 15. v. 43. & petiit corpus JESU. *Mt.* 27. v. 58. *Mr.* 15. v. 43. *L.* 23. v. 52. Rogavit autem Pilatum Joseph ab Arimathæa (eò quòd esset discipulus JESU) ut tolleret corpus JESU. *Jo.* 19. v. 38. III. Pilatus autem mirabatur, si jam obiisset. Et accersito Centurione, interrogavit eum, si jam mortuus esset. Et cum cognovisset à Centurione, donavit corpus Joseph. *Mr.* 15. v. 44. 45. Tunc Pilatus jussit reddi corpus. *Matth.* 27. v. 58.

317. *Pietas & liberalitas Nicodemi erga Christum.*

I. JOSEPH autem mercatus sindonem, *Mr.* 15. v. 46. venit, & tulit corpus JESU. *Jo.* 19. v. 38. II. Venit autem & Nicodemus, qui venerat ad JESUM nocte primùm, ferens mixturam myrrhæ & aloës, quasi libras centum. *Jo.* 19. v. 39. III. Acceperunt ergo corpus JESU, & ligaverunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Judæis sepelire. *Joan.* 19. v. 40.

318. *Desepultura D. N. JESU Christi.*

I. ERAT autem in loco, ubi crucifixus est, hortus: & in horto monumentum novum, in quo nondum quisquam positus erat. *Jo.* 19. v. 41. II. Et posuit illud Joseph in monumento suo novo, quod exciderat in petra. Et advolvit saxum magnum ad ostium monumenti, & abiit. *Mt.* 27. v. 60. III. Ibi ergo pro-

propter parasceven Judæorum, quia juxtà erat monumentum, pòsuerunt JESUM. *Jo. 19. v. 42.* Et dies erat parasceves, & Sabbatum illucescebat. *L. 23. v. 54.*

319. *Pietas mulierum erga JESUM defunctum.*

I. **S**ubsecutæ mulieres, quæ cum eo venerant de Galilæa viderunt monumentum. *L. 23. v. 55.* Erat autem ibi Maria Magdalene, & altera Maria (Maria Joseph, *Mr. 15. v. 47.*) sedentes contra sepulchrum. *Mt. 27. v. 61. II.* Et aspiciebant, ubi poneretur. *Mr. 15. v. 47.* Et quemadmodum positum erat corpus ejus. *L. 23. v. 55.* III. Et revertentes paraverunt aromata, & unguenta: & Sabbato quidem filuerunt secundum mandatum. *Lue. 23. v. 56.*

320. *De custodia sepulchri.*

I. **A**lterâ autem die, quæ est post parasceven, convenerunt principes Sacerdotum, & Pharisæi ad Pilatum, dicentes: Domine, recordati sumus, quia seductor ille dixit adhuc vivens: Post tres dies resurgam. Jube ergo custodiri sepulchrum usque in diem tertium: ne fortè veniant discipuli ejus, & furentur eum, & dicant plebi: Surrexit à mortuis: & erit novissimus error pejor priore. *Mt. 27. v. 62, 63. 64.* II. Ait illis Pilatus: Habetis custodiam, ite, custodite sicut scitis. *Mt. 26. v. 65.* III. Illi autem abeuntes, munierunt sepulchrum, signantes lapidem, cum custodibus. *Mt. 27. v. 66.*

321. *Milites sepulchri custodes pecuniâ corrupti, mentiuntur Christi rediviui corpus furto sublatum.*

I. **Q**uidam de custodibus venerunt in civitatem, & nunciaverunt principibus Sacerdotum omnia, quæ facta fuerant. *Mt. 28. v. 11.* II. Et congregati cum senioribus, consilio accepto, pecuniam copiosam dederunt militibus, dicentes: Dicite, quia discipuli ejus nocte venerunt, & furati sunt eum, nobis dormientibus. Et si hoc auditum fuerit à Præfide, nos suadebimus ei, & securos vos faciemus. *Mt. 28. v. 12, 13, 14.* III. At illi, acceptâ pecuniâ, fecerunt, sicut erant edocti. Et divulgatum est verbum istud apud Judæos, usque in hodiernum diem. *Matth. 28.*

v. 15,

V I T Æ

D. N. JESU CHRISTI

Monotessaron Evangelicum.

P A R S VII.

De gloria D. N. JESU CHRISTI

Redivivi.

ADHORTATIO.

O lux perpetua, cuncta creata transcendens lumina, fulgura conuscationem de sublimi penetrantem omnia cordis mei intima. Purifica, lætifica, clarifica, & vivifica spiritum meum, cum suis potentiis, ad inhærendum tibi jubilosis excessibus. O quando veniet hæc beata & desiderabilis hora, ut tuâ me saties præsentia, & sis mihi omnia in omnibus! Quamdiu hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit. Adhuc proh dolor! vivit in me vetus homo, non est totus crucifixus, non est perfectè mortuus. Adhuc concupiscit fortiter contra spiritum, bella movet intestina, nec regnum animæ patitur esse quietum. Sed tu exurge, adjuva me. *Thomas à Kempis l. 3. de Imitatione Christi, c. 34. §. 3. & 4.*

322. *Christus Resurrectionem suam tertio die futuram prædixit.*

I. **R**esponderunt JESU quidam de Scribis & Pharisæis, dicentes: Magister, volumus à te signum videre, *Mt. 12.*

v. 38. II. Turbis autem concurrentibus, cœpit dicere: Generatio hæc, generatio nequam est, *L. 11. v. 29.* Generatio mala & adultera signum quærit, & signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ Prophetæ, *Mt. 12. v. 39. L. 11. v. 29.* III. Nam sicut fuit Jonas signum Ninivitæ: ita erit & filius hominis generationi istæ, *L. 11. v. 30.* Sicut enim fuit Jonas in ventre ceti tribus diebus, & tribus noctibus; sic erit filius hominis in corde terræ tribus diebus, & tribus noctibus, *Mt. 12. v. 40.* IV. Regina Austri surget in judicio cum viris generationis hujus, & condemnabit illos: quia venit à finibus terræ audire sapientiam Salomonis: & ecce plus quàm Salomon hic, *L. 11. v. 31. Mt. 12. v. 42.* Viri Ninivitæ surgent in judicio cum generatione ista, & condemnabunt eam: quia pœnitentiam egerunt in prædicatione Jonæ. Et ecce plus quàm Jonas hic, *Matth. 12. v. 41. Luc. 11. v. 32.*

323. *Mulieres parant aromata, & egrediuntur ad sepulcrum.*

I. **V**espere autem Sabbati, quæ lucescit in prima Sabbati, venit Maria Magdalene, & altera Maria, videre sepulcrum, *Mt. 28. v. 1.* II. Et cum transisset Sabbatum, Maria Magdalene, & Maria Jacobi, & Salome emerunt aromata, ut venientes ungerent Jesum, *Mt. 16. v. 1.* III. Una autem Sabbati, *L. 24. v. 1. Jo. 20. v. 1.* unâ Sabbatorum; *Mt. 16. v. 2.*

valde diluculo, *L. 24. v. 1.* valde manè, *Mr. 16. v. 2.* cùm adhuc tenebræ essent, *Jo. 20. v. 1.* veniunt ad monumentum, orto jam sole, *Mr. 16. v. 2.* portantes, quæ paraverant aromata, *Luc. 24. v. 1.*

324. *Terra motu concutitur: Angelus lapidem revolvit.*

I. **E**T ecce terræ motus factus est magnus, Angelus enim Domini descendit de cælo, & accedens revolvit lapidem, & sedebat super eum, *Mt. 28. v. 2.* II. Erat autem aspectus ejus sicut fulgur: & vestimentum ejus sicut nix, *Mt. 28. v. 3.* III. Præ timore autem ejus exterriti sunt custodes, & facti sunt velut mortui, *Mt. 28. v. 4.*

325. *Angeli apparent mulieribus in loco sepulchri.*

I. **E**T dicebant (Maria Magdalene, & Maria Jacobi, & Salome, *Mr. 16. v. 1.*) ad invicem: Quis revolvit nobis lapidem ab ostio monumenti? *Mr. 16. v. 3.* erat quippe magnus valde, *v. 4.* Et respicientes viderunt revolutum lapidem, *Mr. 16. v. 4.* Invenerunt lapidem revolutum à monumento, *L. 24. v. 2.* II. Et introeûntes in monumentum, viderunt juvenem sedentem in dextris, coopertum stolâ candidâ, & obstupuerunt, *Mr. 16. v. 5.* Respondens autem Angelus dixit mulieribus: nolite timere vos, *Mt. 28. v. 5.* Nolite expavescere, *Mr. 16. v. 6.* Scio enim, quòd JESUM

Mt. 28. v. 5. Nazarenum, *Mt. 16. v. 6.* qui crucifixus est, quæritis. Non est hic: surrexit enim, sicut dixit. *Mt. 28. v. 5. 6.* Ecce locus, ubi posuerunt eum, *Mt. 16. v. 6.* Venite, & videte locum, ubi positus erat Dominus. *Mt. 28. v. 6.* III. Et ingressæ non invenerunt corpus Domini Jesu. Et factum est, dum mente consternatæ essent de isto, ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti. *L. 24. v. 3. 4.*

326. *Mulieres ab Angelis magis instruantur de Resurrectione Domini.*

I. **C**UM timerent autem, & declinarent vultum in terram, dixerunt (duo viri) ad illas: Quid quæritis viventem cum mortuis? Non est hic, sed surrexit. Recordamini, qualiter locutus est vobis, cum adhuc in Galilæa esset, dicens: Quia oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, & crucifigi, & die tertiâ resurgere. Et recordatæ sunt verborum ejus. *Luc. 24. v. 5. 6. 7. 8.* II. Sed (citò euntes *Mt. 28 v. 7.*) ite, dicite discipulis ejus, & Petro, *Mt. 16. v. 7.* quia surrexit: & ecce præcedit vos in Galilæam: ibi eum videbitis, sicut dixit vobis. *Mt. 28. v. 7. Mt. 16. v. 7.* Ecce prædixi vobis, *Matth. 28. v. 7.* III. Et exierunt citò de monumento cum timore & gaudio magno, currentes nunciare discipulis ejus. *Mt. 28. v. 8.* Illæ exeuntes, fugerunt de monumento; invaserat enim eas tremor & pavor: & nemini quicquam dixerunt: timebant enim, *Mt. 16. v. 8.*

327. *Currunt mulieres ad Apostolos ,
nuncia.*

I. ET regressæ à monumento , nunciaverunt hæc omnia illis undecim , & ceteris omnibus. Erat autem Maria Magdalene , & Joanna , & Maria Jacobi , & ceteræ , quæ cum eis erant , quæ dicebant ad Apostolos hæc. *L. 24. v. 9. 10.* II. Et visa sunt ante illos , sicut deliramentum , verba ista , & non crediderunt illis. *L. 24. v. 11.* III. Cucurrit ergo (Maria Magdalene) & venit ad Simonem Petrum , & ad alium discipulum , quem amabat Jesus , & dicit illis : Tulerunt dominum de monumento , & nescimus , ubi posuerunt eum. *Joan. 20. v. 2.*

328. *Petrus & Joannes currunt ad
sepulcrum.*

I. Petrus autem surgens cucurrit ad monumentum. *L. 24. v. 12.* Exiit ergo Petrus , & ille alius discipulus , & venerunt ad monumentum. Currebant autem duo simul , & ille alius discipulus præcucurrit citius Petro , & venit primus ad monumentum. Et cum se inclinasset , vidit posita linteamina : non tamen introivit. *Joan. 20. v. 3. 4. 5.* II. Venit ergo Simon Petrus sequens eum , & introivit in monumentum : *Jo. 20. v. 6.* & procumbens vidit linteamina sola posita : *L. 24. v. 12.* & sudarium , quod fuerat super caput ejus , non cum linteaminibus positum , sed separatim involutum in unum locum. *Jo. 20. v. 7.* III. Tunc ergo

ergo introivit & ille discipulus, qui venerat primus ad monumentum; & vidit, & credidit: nondum enim sciebant Scripturam, quia oportebat eum à mortuis resurgere. Abierunt ergo iterum discipuli ad semetipsos. *Jo. 20. v. 8. 9. 10.* Abiit Petrus secum mirans, quod factum fuerat. *L. 24. v. 12.*

329. *Magdalena secundò veniens ad sepulcrum, duos rursus Angelos videt.*

I. **M**aria autem stabat ad monumentum foris, plorans. Dum ergo fleret, inclinavit se, & prospexit in monumentum. *Jo. 20. v. 11.* II. Et vidit duos Angelos in albis sedentes; unum ad caput, & unum ad pedes, ubi positum fuerat corpus JESU. *Joan. 20. v. 12.* III. Dicunt ei illi: Mulier, quid ploras? Dicit eis: Quia tulertint Dominum meum, & nescio, ubi posuerunt eum. *Joan. 20. v. 13.*

330. *Christus à mortuis rediivivus apparuit primò Mariæ Magdalena.*

I. **S**urgens autem JESUS manè, primà Sabbati, apparuit primò Mariæ Magdalene, de qua eiecerat septem dæmonia. *Marc. 16. v. 9.* Modus apparitionis hujus narratur à Joanne hunc in modum. II. Hæc (quæ v. 13. locuta est) cum dixisset, conversa est retrorsum, & vidit JESUM stantem: & non sciebat, quia JESUS est. Dicit ei JESUS: Mulier, quid ploras quem quæris? Illa existimans, quia hortulanus esset, dicit ei: Domine, si tu sustulisti eum

dic

dicito mihi, ubi posuisti eum, & ego eum tol-
 lam. *Jo. 20. v. 14. 15.* III. Dicit ei JESUS:
 Maria. Conversa illa, dicit ei: Rabboni,
 (quod dicitur, Magister) dicit ei JESUS: Noli
 me tangere, nondum enim ascendi ad Patrem
 meum: vade autem ad fratres meos, & dic
 eis: Ascendo ad Patrem meum, & Patrem
 vestrum: Deum meum, & Deum vestrum. *Jo.
 20. v. 16. 17.* IV. Venit Maria Magdalene
 annuncians discipulis; Quia vidi Dominum,
 & hæc dixit mihi. *Jo. 20. v. 18.* Illa vadens
 nunciavit his, qui cum eo fuerant, lugentibus
 & flentibus. Et illi audientes, quia viveret, &
 visus esset ab ea, non crediderunt. *Marc. 16.
 v. 10. 11.*

331. *Cæteris Magdalene comitibus appa-
 ret Christus in via.*

I. **E**CCE JESUS occurrit illis, dicens: Avete.
Mt. 28. v. 9. II. Illæ autem accesse-
 runt, & tenuerunt pedes ejus, & adoraverunt
 eum. *Mt. 28. v. 9.* III. Tunc ait illis JESUS:
 Nolite timere. Ite, nunciate fratribus meis,
 ut eant in Galilæam, ibi me videbunt. *Matth.
 28. v. 10.*

332. *Duobus discipulis euntibus Emmaun-
 tem Christus ignotus sese jungit.*

I. **P**OST hæc autem duobus ex his ambulanti-
 bus ostensus est in alia effigie, euntibus
 in villam. *Mt. 16. v. 12.* *Modum hujus appa-
 ritionis narrat Lucas bisce verbis.* II. Ecce
 duo

duo ex illis ibant ipsâ die in castellum, quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Jerusalem, nomine Emmaus. Et ipsi loquebantur ad invicem de his omnibus, quæ acciderant, *L. 24. v. 15. 14.* III. Et factum est, dum fabularentur, & secum quærerent, & ipse JESUS appropinquans ibat cum illis. Oculi autem illorum tenebantur, ne eum agnoscerent, *L. 24. v. 15. 16.*

333. Christus, quos sermones inter se conferant, exquirat.

I. **A** It JESUS ad illos: Qui sunt hi sermones, quos confertis ad invicem ambulantes, & estis tristes? Et respondens unus, cui nomen Cleophas, dixit ei: Tu solus peregrinus es in Jerusalem, & non cognovisti, quæ facta sunt in illa his diebus? *L. 24. v. 17. 18.* II. Quibus ille dixit: Quæ? Et dixerunt: De JESU Nazareno, qui fuit vir Propheta, potens in opere & sermone, coram Deo & omni populo: & quomodo eum tradiderunt summi sacerdotes & principes nostri in damnationem mortis, & crucifixerunt eum. Nos autem sperabamus, quia ipse esset redempturus Israël: & nunc super hæc omnia tertia dies est hodie, quod hæc facta sunt, *L. 24. v. 19. 20. 21.* III. Sed & mulieres quædam ex nostris terruerunt nos, quæ ante lucem fuerunt ad monumentum. Et non invento corpore ejus, venerunt, dicentes, se etiam visionem Angelorum vidisse, qui dicunt eum vivere. Et abierunt quidam
ex

ex nostris ad monumentum, & ita invenerunt, sicut mulieres dixerunt, ipsum verò non invenerunt. *Luc. 24. v. 22, 23, 24.*

334. *Christus corripit incredulos, atque instruit.*

I. **E**T ipse (JESUS) dixit ad eos: ô stulti, & tardi corde ad credendum, in omnibus, quæ locuti sunt Prophetæ! Nónne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam? *L. 24. v. 25. 26.* II. Et incipiens à Moyse, & omnibus Prophetis, interpretabatur illis in omnibus Scripturis, quæ de ipso erant. *L. 24. v. 27.* III. Et appropinquaverunt castello, quò ibant: & ipse se finxit longiùs ire. Et coegerunt illum, dicentes: Mane nobiscum, quoniam advesperascit, & inclinata est jam dies, & intravit cum illis. *L. 24. v. 28. 29.*

335. *Christus agnoscitur in fractione panis.*

I. **E**T factum est, dum recumberet cum eis, accepit panem, & benedixit, ac fregit, & porrigebat illis. *L. 24. v. 30.* II. Et aperti sunt oculi eorum, & cognoverunt eum: & ipse evanuit ex oculis eorum. *L. 24. v. 31.* III. Et dixerunt ad invicem: Nónne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via, & aperiret nobis Scripturas? *L. 24. v. 32.*

336. *Illi visionem suam narrant Apostolis: & ab his accipiunt novam, Simoni factam.*

I. ET surgentes eadem horâ, regressi sunt in Jerusalem: & invenerunt congregatos undecim, & eos, qui cum illis erant, *L. 24. v. 33.*
II. Dicentes: Quòd surrexit Dominus verè, & apparuit Simoni. *L. 24. v. 34.* **III.** Et ipsi narrabant, quæ gesta erant in via; & quomodo cognoverunt eum in fractione panis. *L. 24. v. 35.* Illi euntes nunciaverunt ceteris; nec illis crediderunt. *Marc. 16. v. 13.*

337. *Eodem die Christus apparet vespere, stans in medio Discipulorum.*

I. CUM serò esset die illo, unâ Sabbatorum, & fores essent clausæ, ubi erant discipuli congregati propter metum Judæorum, venit Jesus, & stetit in medio (eorum, *L. 24. v. 36*) & dixit eis: Pax vobis. *Jo. 20. v. 19.* Ego sum, nolite timere. *L. 24. v. 36.* **II.** Conturbati verò, & conterriti, existimabant se spiritum videre. Et dixit eis: Quid turbati estis, & cogitationes ascendunt in corda vestra? Videte manus meas, & pedes, quia ego ipse sum: palpate, & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere. *L. 24. v. 37. 38. 39.* **III.** Et cum hoc dixisset, ostendit eis manus, & pedes, *L. 24. v. 40.* & iatus. *Jo. 20. v. 20.* **IV.** Gavisi sunt ergo discipuli, viso Domino, *Joan. 20. v. 20.*

338. *Christus ab eis petit cibum, & manducat.*

I. **A**Dhuc autem illis non credentibus, & mirantibus præ gaudio, dixit: Habetis hic aliquid, quod manducetur? *L. 24. v. 41.*
 II. At illi obtulerunt ei partem piscis assi, & favum mellis. *L. 24. v. 42.* III. Et cum manducasset coram eis, sumens reliquias dedit eis. *Luc. 24. v. 43.*

339. *Christus impertit iis Spiritum sanctum, & potestatem facit remittendi peccata.*

I. **D**Ixit ergo eis iterum JESUS: Pax vobis. Sicut misit me Pater, & ego mitto vos. *Jo. 20. v. 21.* II. Hæc cum dixisset, insufflavit: & dixit eis: Accipite Spiritum sanctum. *Jo. 20. v. 22.* III. Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt. *Jo. 20. v. 23.*

340. *Thomæ tunc, cum discipulis apparuit Christus, absentis summa incredulitas.*

I. **T**Homas autem unus ex duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis, quando venit JESUS. *Jo. 20. v. 24.* II. Dixerunt ergo ei alii discipuli: Vidimus Dominum. *Jo. 20. v. 25.* III. Ille autem dixit eis: Nisi videro in manibus ejus fixuram clavorum, & mittam digitum meum in locum clavorum, & mittam manum meam in latus ejus, non credam. *Joan. 20. v. 25.*

341. *Thomas à Christo post octiduum primum reducitur ad fidem.*

I. ET post dies octo, iterum erant discipuli ejus intus; & Thomas cum eis. Venit JESUS januis clausis, & stetit in medio, & dixit: Pax vobis, *Joan. 20. v. 26.* II. Deinde dicit Thomæ: Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum: & noli esse incredulus, sed fidelis. Respondit Thomas, & dixit ei: Dominus meus, & Deus meus. *Jo. 20. v. 27, 28.* III. Dixit ei JESUS: Quia vidisti me Thoma, credidisti: Beati, qui non viderunt, & crediderunt, *Joan. 20. v. 29.*

342. *Christus apparet discipulis piscantibus.*

I. POSTEA manifestavit se iterum JESUS discipulis ad mare Tiberiadis. Manifestavit autem sic: Erant simul Simon Petrus, & Thomas, qui dicitur Didymus; & Nathanaël, qui erat à Cana Galilææ; & filii Zebedæi, & alii ex discipulis ejus duo. *Jo. 21. v. 1, 2.* II. Dicit eis Simon Petrus: Vado piscari. Dicunt ei: Venimus & nos tecum. Et exierunt, & ascenderunt in navim: & illâ nocte nihil preceperunt. *Jo. 21. v. 3.* III. Mane autem factò, stetit JESUS in littore: non tamen cognoverunt discipuli, quia JESUS est, *Joan. 21. v. 4.*

343. *Christus copiam illis facit ingentem
vin. piscium capiendi.*

I. **D**ixit ergo eis JESUS: Pueri, numquid
pulmentarium habetis? Responderunt
ei: Non. *Jo. 21. v. 5.* II. Dicit eis: Mittite
in dexteram navigii rete; & invenietis, *Jo. 21.
v. 6.* III. Miserunt ergo: & jam non valebant
illud trahere præ multitudine piscium.
Joan. 21. v. 6.

344. *Christus in captura piscium
agnoscitur.*

I. **D**ixit ergo discipulus ille, quem diligebat
JESUS, Petro: Dominus es. *Jo. 21. v. 7.*
II. Simon Petrus cum audisset, quia Dominus
est, tunicam succinxit se (erat enim nudus) & mi-
sit se in mare. *Jo. 21. v. 7.* III. Alii autem disci-
puli navigio venerunt (non enim longè erant à
terra, sed quasi cubitis ducentis) trahentes rete
piscium, *Joan. 21. v. 8.*

345. *Christus cibum parat, & inter
discipulos distribuit.*

I. **U**T ergo descenderunt in terram, viderunt
prunas positas, & piscem superpositum,
& panem. Dicit eis JESUS: Afferte de pisci-
bus, quos prendidistis nunc. Ascendit Simon
Petrus, & traxit rete in terram plenum magnis
piscibus, centum quinquaginta tribus. Et
cum tanti essent, non est scissum rete, *Jo. 21. v.
9. 10. 11.* II. Dicit ei JESUS: Venite, pran-

dete. Et nemo audebat discumbentium interrogare eum: Tu quis es? scientes, quia Dominus est. *Jo. 21. v. 12.* III. Et venit Jesus, & accipit panem, & dat eis, & piscem similiter. Hoc jam tertio manifestatus est Jesus discipulis suis, cum resurrexisset à mortuis. *Joan. 21. v. 13. 14.*

346. *Christus Petro suas oves committit.*

I. **C**UM ergo prandissent, dicit Simoni Petro Jesus: Simon Joannis, diligis me plus his? Dicit ei: Etiam Domine, tu scis, quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. *Jo. 21. v. 15.* II. Dicit ei iterum: Simon Joannis, diligis me? Ait illi: Etiam Domine, tu scis, quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. *Jo. 21. v. 16.* III. Dicit ei tertio: Simon Joannis, amas me? Contristatus est Petrus, quia dixit ei tertio, Amas me? & dixit ei: Domine, tu omnia nosti: tu scis, quia amo te. Dixit ei: Pasce oves meas. *Joan. 21. v. 17.*

347. *Christus Petro prædicit genus mortis.*

I. **A**Men, Amen dico tibi: cum esses junior, cingebas te, & ambulabas, ubi volebas: cum autem senueris, extends manus tuas, & alius te cinget, & ducet, quò tu non vis. *Jo. 21. v. 18.* II. Hoc autem dixit, significans, quò morte clarificaturus esset Deum. *Jo. 21. v. 19.* III. Et cum hoc dixisset, dicit ei: Sequere me. *Joan. 21. v. 19.*

348. *Christus Petrum curiosius de Joanne querentem corripit.*

I. **C**onversus Petrus, vidit illum discipulum, quem diligebat JESUS, sequentem, qui & recubuit in cæna super pectus ejus, & dixit: Domine, quis est, qui tradet te? Hunc ergo cum vidisset Petrus, dixit JESU: Domine, hic autem quid? *Jo. 21. v. 20. 21.* II. Dicit ei JESUS: Sic eum volo manere, donec veniam, quid ad te? tu me sequere. *Jo. 21. v. 22.* III. Exivit ergo sermo iste inter fratres, quia discipulus ille non moritur. Et non dixit ei JESUS: Non moritur, sed; Sic eum volo manere, donec veniam, quid ad te? *Joan. 21. v. 23.*

349. *Christus in monte Galilææ discipulis se suis ostendit.*

I. **U**ndecim autem discipuli abierunt in Galilæam, in montem, ubi constituerat illis JESUS. Et videntes eum, adoraverunt: quidam autem dubitaverunt. *Mt. 28. v. 16. 17.* II. Et accedens JESUS, locutus est eis, dicens: Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra. *Mt. 28. v. 18.* III. Euntes ergo docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti: docentes eos servare omnia, quæcumque mandavi vobis. Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi, *Matth. 28. v. 19. 20.*

350. *Christus aperit discipulis suis sensum ad intelligendas Scripturas.*

I. **D**ixit JESUS ad eos : Hæc sunt verba , quæ locutus sum ad vos , cùm adhuc essem vobiscum , quoniam necesse est impleri omnia , quæ scripta sunt in lege Moyfi , & Prophetis , & Psalmis de me. *L. 24. v. 44.* II. Tunc aperuit illis sensum , ut intelligerent Scripturas , & dixit eis : Quoniam sic scriptum est , & sic oportebat Christum pati , & resurgere à mortuis tertiâ die : & prædicari in nomine ejus pœnitentiam , & remissionem peccatorum in omnes gentes , incipientibus ab Jerosolyma. *L. 24. v. 45. 46. 47.* III. Vos autem testes estis horum. Et ego mitto promissum Patris mei in vos : vos autem sedete in civitate , quoadusque induamini virtute ex alto. *L. 24. v. 48. 49.*

351. *Novissima Christi apparitio.*

I. **N**ovissimè recumbentibus illis undecim apparuit : & exprobravit incredulitatem eorum , & duritiam cordis ; quia iis , qui viderant eum resurrexisse , non crediderunt. *Marc. 16. v. 14.* II. Et dixit eis : Euntes in mundum universum , prædicate Evangelium omni creaturæ. Qui crediderit , & baptizatus fuerit , salvus erit : qui verò non crediderit , condemnabitur. *Mt. 16. v. 15. 16.* III. Signa autem eos , qui crediderint , hæc sequentur : In nomine meo dæmonia ejicient : linguæ loquentur novis : serpentes tollent : & si mor-

mortiferum quid biberint, non eis nocebit: super ægros manus imponent, & bene habebunt. *Marc. 16. v. 17-18.*

352. *Gloriosissima Christi in cœlum Ascensio.*

I. **E**T Dominus quidem JESUS postquam locutus est eis, *Mr. 16. v. 19.* eduxit eos foras in Bethaniam: & elevatis manibus suis benedixit eis. *L. 24. v. 50* II. Et factum est, dum benediceret illis, recessit ab eis, & ferebatur in cœlum. *L. 24. v. 51.* Assumptus est in cœlum, & sedet à dextris Dei. *Mr. 16. v. 19.* III. Et ipsi adorantes regressi sunt in Jerusalem cum gaudio magno: & erant semper in templo, laudantes & benedicentes Deum. *L. 24. v. 52. 53.* Illi autem profecti prædicaverunt ubique, Domino cooperante, & sermonem confirmante, sequentibus signis. *Mr. 16. v. 20.*

353. *Anacaphaleosis apparitionum Christi, ex Actis Apostolorum.*

I. **P**Rimum quidem sermonem feci de omnibus, *ô Theophile*, quæ cœpit JESUS facere, & docere, usque in diem, quâ præcipiens Apostolis per Spiritum sanctum, quos elegit, assumptus est. *Lucas Actor. 1. v. 1. 2.* II. Quibus & præbuit seipsum vivum post passionem suam in multis argumentis, per dies quadraginta apparens eis, & loquens de regno Dei. *Act. 1. v. 3.* III. Et convescens, præcepit eis, ab Jerusalemis ne discederent, sed

expectarent promissionem Patris, quam audistis (inquit) per os meum: quia Joannes quidem baptizavit aquâ, vos autem baptizabimini Spiritu sancto non post multos hos dies. *Actor. I. v. 4. 5.*

354. *De Ascensione Christi, ex Actis Apostolorum.*

I. Igitur qui convenerant, interrogabant eum, dicentes: Domine, si in tempore hoc restitues regnum Israël? Dixit autem eis: Non est vestrum, nôsse tempora vel momenta, quæ Pater posuit in sua potestate. *Act. I. v. 6. 7.*

II. Sed accipietis virtutem supervenientis Spiritus sancti in vos: & eritis mihi testes in Jerusalem, & in omni Judæa, & Samaria, & usque ad ultimum terræ. *Act. I. v. 8.* **II.** Et cum hæc dixisset, videntibus illis, elevatus est: & nubes suscepit eum ab oculis eorum. *Act. I. v. 9.*

355. *Angeli prædicunt Christum similiter venturum.*

I. Cum intuerentur in cælum euntem illum, ecce duo viri adfuerunt juxta illos in vestibus albis. *Act. I. v. 10.* **II.** Qui & dixerunt: Viri Galilæi, quid statis aspicientes in cælum? hic JESUS, qui assumptus est à vobis in cælum, sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in cælum. *Actor. I. v. 11.* **III.** Tunc reversi sunt Jerosolymam, à monte, qui vocatur Oliveti, qui est juxta Jerusalem, Sabbati habens iter, *Actor. I. v. 12.*

356. *Discipuli reversi Hierosolymanam, manent in cœnaculo congregati.*

I. **R**everfi sunt Jerofolymanam, à monte, qui vocatur Oliveti, qui est juxta Jerufalem, Sabbati habens iter. *Actor. 1. v. 12.* **II.** Et cùm introiffent, in cœnaculum afcenderunt, ubi manebant Petrus & Joannes, Jacobus & Andreas, Philippus & Thomas, Bartholomæus & Matthæus, Jacobus Alphæi, & Simon Zelotes, & Judas Jacobi. *Act. 1. v. 13.* **III.** Hi omnes erant perfeverantes unanimiter in oratione cum mulieribus, & Maria matre JESU, & fratribus ejus. *Actor. 1. v. 14.*

357. *In locum Judæ traditoris, alius Resurrectionis Dominicæ testis fubftituendus quaeritur.*

I. **I**n diebus illis exurgens Petrus in medio fratrum, dixit: (erat autem turba hominum fimul, ferè centum viginti) Viri fratres, oportet impleri Scripturam, quam prædixit Spiritus fanctus per os David de Judæ. *Act. 1. v. 15. 16.* **II.** Scriptum est enim in libro Pfalmorum: Fiat commoratio eorum deferta, & non fit qui inhabitet in ea: & Epifcopatum ejus accipiat alter. *Actor. 1. v. 20.* **III.** Oportet ergo ex his viris, qui nobifeum funt congregati in omni tempore, quo intravit & exivit inter nos Dominus JESUS, incipiens à baptifmate Joannis ufque in diem, quâ affumptus est à nobis, testem refurrectionis ejus nobifeum fieri unum ex iftis, *Act. 1. v. 21, 22.*

358. *Mathias in numerum Apostolorum adseiscitur.*

I. **E**T statuerunt duos, Joseph, qui vocabatur Barfabas, qui cognominatus est Justus, & Mathiam. *Act. 1. v. 23.* II. Et orantes dixerunt: Tu Domine, qui corda nôsti omnium, ostende, quem elegeris ex his duobus unum, accipere locum ministerii hujus, & Apostolatûs, de quo prævaricatus est Judas, ut abiret in locum suum. *Act. 1. v. 24. 25.* III. Et dederunt fortes eis, & cecidit fors super Mathiam, & annumeratus est cum undecim Apostolis. *Act. 1. v. 26.*

359. *Spiritus sanctus effunditur super Apostolos, & loquuntur variis linguis.*

I. **C**Um complerentur dies Pentecostes, erant omnes pariter in eodem loco: & factus est repente de cœlo sonus, tamquam advenientis Spiritus vehementis, & replevit totam domum, ubi erant sedentes. *Act. 2. v. 1. 2.* II. Et apparuerunt illis dispersitæ linguæ tamquam ignis, seditque supra singulos eorum. *Act. 2. v. 3.* III. Et repleti sunt omnes Spiritu sancto, & cœperunt loqui variis linguis, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis. *Act. 2. v. 4.*

360. *Admirantur Judæi, quod Apostoli loquuntur omnium gentium linguâ.*

I. **T**Rant autem in Jerusalem habitantes Judæi,

dæi, viri religiosi ex omni natione, quæ sub cælo est. Factâ autem hac voce, convenit multitudo, & mente confusa est, quoniam audiebat unusquisque linguâ suâ illos loquentes, *Act. 2. v. 5. 6.* II. Stupebant autem omnes, & mirabantur, dicentes: Nónne ecce omnes isti, qui loquuntur, Galilæi sunt, & quomodo nos audivimus unusquisque linguam nostram, in qua nati sumus? Parthi, & Medi, & Ælami, & qui habitant Mesopotamiam, Judæam, & Cappadociam, Pontum, & Asiam, Phrygiam, & Pamphyliam, Ægyptum, & partes Libyæ, quæ est circa Cyrenen, & advenæ Romani, Judæi quoque, & Profelyti, Cretes, & Arabes: audivimus eos loquentes nostris linguis magna-lia Dei. *Act. 2. v. 7. 8. 9. 10. 11.* III. Stupebant autem omnes & mirabantur ad invicem dicentes: Quidnam vult hoc esse? Alii autem irridentes dicebant: Quia musto pleni sunt isti, *Act. 2. v. 12. 13.*

361. *Petrus probat ex Joële, quod factum mirabantur Judei.*

ISTANS autem Petrus cum undecim, levavit vocem suam, & locutus est eis: Viri Judæi, & qui habitatis Jerusalem universi, hoc vobis notum sit, & aurib' percipite verba mea. Non enim, sicut vos æstimatis, hi ebrui sunt, cum sit hora diei tertia: sed hoc est, quod dictum est per Prophetam Joël: Et erit in novissimis diebus (dicit Dominus) effundam de spi-

spiritu meo super omnem carnem : & prophetabunt filii vestri, & filiae vestrae : & juvenes vestri visiones videbunt, & seniores vestri somnia somniabunt. *Act. 2 v. 14. 15. 16. 17.*

II. Et quidem super servos meos, & super ancillas meas, in diebus illis effundam de Spiritu meo, & prophetabunt : & dabo prodigia in caelo sursum, & signa in terra. deorsum, sanguinem, & ignem, & vaporem fumi. *Act. 2. v. 18. 19.* III. Sol convertetur in tenebras, & Luna in sanguinem, antequam veniat dies Domini magnus & manifestus. Et erit : Omnis, quicumque invocaverit nomen Domini, salvus erit. *Act. 2. v. 20, 21.*

362. *Prima concio S. Petri, de Passione & Resurrectione Domini.*

I. **V**iri Israëlitæ, audite, verba hæc : JESUM NAZARENUM, virum approbatum à Deo in vobis, virtutibus, & prodigiis, & signis, quæ fecit Deus per illum in medio vestri, sicut & vos scitis : hunc definito consilio & præscientiâ Dei traditum, per manus iniquorum affigentes interemistis. *Act. 2. v. 22, 23.* II. Quem Deus suscitavit, solutis doloribus inferni, juxta quod impossibile erat teneri illum ab eo. David enim dicit in eum : Providebam Dominum, &c. *Act. 2. v. 24, 25.* Caro mea requiescet in spe : Quoniam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem. *Notas mihi fecisti*

si vias vitæ, *Act. 2. v. 26. 27. 28.* III. Viri fratres, liceat audenter dicere ad vos de Patriarcha David, quoniam defunctus est, &c. *v. 29.* Propheta igitur cum esset, & sciret, quia jurejurando jurasset illi Deus de fructu lumbi ejus sedere super sedem ejus: providens locutus est de Resurrectione Christi, quia neque derelictus est in inferno, neque caro ejus vidit corruptionem. *Act. 2. v. 30. 31.* IV. Hunc Jesum resuscitavit Deus: cujus omnes nos testes sumus, *v. 32.* Certissimè sciat ergo omnis domus Israël, quia & Dominum eum, & Christum fecit Deus, hunc Jesum, quem vos crucifixistis, *v. 36.* His autem auditis, compuncti sunt corde. *Act. 2. v. 37.*

363. *Alia ejusdem Petri concio, de Passione Domini, & Resurrectione.*

I. **V**iri Israëlita, quid miramini in hoc, aut nos quid intuemini, quasi nostrâ virtute aut potestate fecerimus hunc (claudum ex utero matris suæ) ambulare? Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob, Deus patrum nostrorum, glorificavit filium suum Jesum, quem vos quidem tradidistis, & negastis ante faciem Pilati, judicante illo dimitti. *Act. 3. v. 12. 13.*
 II. Vos autem sanctum & justum negastis, & petistis virum homicidam donari vobis: auctorem verò vitæ interfecistis, quem Deus suscitavit à mortis, cujus nos testes sumus. *Act. 3. v. 14. 15.* III. Et nunc, fratres, scio, quia per

per ignorantiam fecistis, sicut & principes vestri. Deus autem, quæ prænuñciavit per os omnium prophetarum, pati Christum suum, sic implevit. *Act. 3. v. 17, 18.*

364. *In solo JESU Christo salus omnium consistit.*

I. **H**ic est lapis, qui reprobatus est à vobis ædificantibus, qui factus est in caput anguli: & non est in alio aliquo salus. *Act. 4. v. 11, 12.* II. Nec enim aliud nomen est sub cælo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri. *Act. 4. v. 12.* III. Deus patrum nostrorum suscitavit JESUM, quem vos interemistis, suspendentes in ligno. Hunc principem & salvatorem Deus exaltavit dextrâ suâ, ad dandam pœnitentiam Israël, & remissionem peccatorum, *Act. 5. v. 30, 31.*

365. *De Fide ac Spe nostræ resurrectionis.*

I. **P**enetrabo omnes inferiores partes terræ, & inspiciam omnes dormientes, & illuminabo omnes sperantes in Domino. *Ecclesi. 24. v. 45.* II. Ecce ego aperiam tumulos vestros, & educam vos de sepulchris vestris, populus meus: & inducam vos in terram Israël. *Ezechiel. 37. v. 12.* III. Nolumus vos ignorare, fratres, de dormientibus, ut non contristemini, sicut & ceteri, qui spem non habent. Si enim credimus, quod JESUS mortuus est, & resurrexit; ita & Deus eos, qui dormierunt per JESUM, adducet eum eo, *Paulin. 1. Thessal. 4. v.*

4 v. 12. 13. IV. Hæc est voluntas ejus, qui misit me, Patris: ut omne, quod dedit mihi, non perdam ex eo, sed resuscitè illud in novissimo die. Hæc est autem voluntas Patris mei, qui misit me: ut omnis, qui videt Filium, & credit in eum, habeat vitam æternam, & ego resuscitabo eum in novissimo die, *Joan. 6. v. 39. 40.*

366. *De extremo judicio.*

I. **C**um venerit Filius hominis in Majestate sua, & omnes Angeli cum eo, tunc sedebit super sedem Majestatis suæ: & congregabuntur ante eum omnes gentes, & separabit eos ab invicem, sicut pastor segregat oves ab hædis: & statuet oves quidem à dextris suis, hædos autem à sinistris. *Mt. 25. v. 31. 32. 33.*

II. Tunc dicet Rex his, qui à dextris ejus erunt: Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi. Esurivi enim, & dedistis mihi manducare, &c. *Mt. 25. v. 34. 35.* Amen dico vobis: quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis. *Mt. 25. v. 40.*

III. Tunc dicet & his, qui à sinistris erunt: Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo, & Angelis ejus. Esurivi enim, & non dedistis mihi manducare, &c. *Mt. 25. v. 41. 42.* Amen dico vobis: quamdiu non fecistis uni de minoribus his, nec mihi fecistis. Et ibunt hæc in supplicium æternum; justi autem in vitam æternam, *Mt. 25. v. 45. 46.*

Modus meditandi de Vita & Doctrina Christi.

Premissâ brevi oratione preparatoriâ ex-
pende dictum aut factum, quod in primo
puncto proponitur, considerando personas in-
tervenientes, earumque cogitationes, intentio-
nes, verba, opera, & a. adjuncta, causas ef-
fectus, contraria, &c. ad eum circiter modum
quo ejusmodi dicta & facta ab Oratoribus seu
Concionatoribus solent expendi: ita tamen ut
nequaquam in hoc sistat intellectus, sed conclu-
siones, & doctrinas practicas deducat, ad quas
imprimendas animo, iterum quærantur & ex-
pendantur rationes pro confirmatione hujus do-
ctrinae. Hac verò documenta deinceps sunt ap-
plicanda à meditante ad seipsum, & inspicien-
dum, an haec tenens vixerit juxta hoc dictamen,
& quid post hæc sit faciendum aut omittendum.
Inter hæc locus dandus est piis affectibus volun-
tatis, & in fine (ac etiam in decursu subinde)
colloquium faciendum ad Christum, Deiparam
&c. Sic ad secundum, sic ad reliqua puncta
agendum. Additur in fine Pater noster,
Aut alia pia Oratio.

